

המחיר 3.50 שקל חדש (כולל מע"מ)

שנה 51

לם הזה

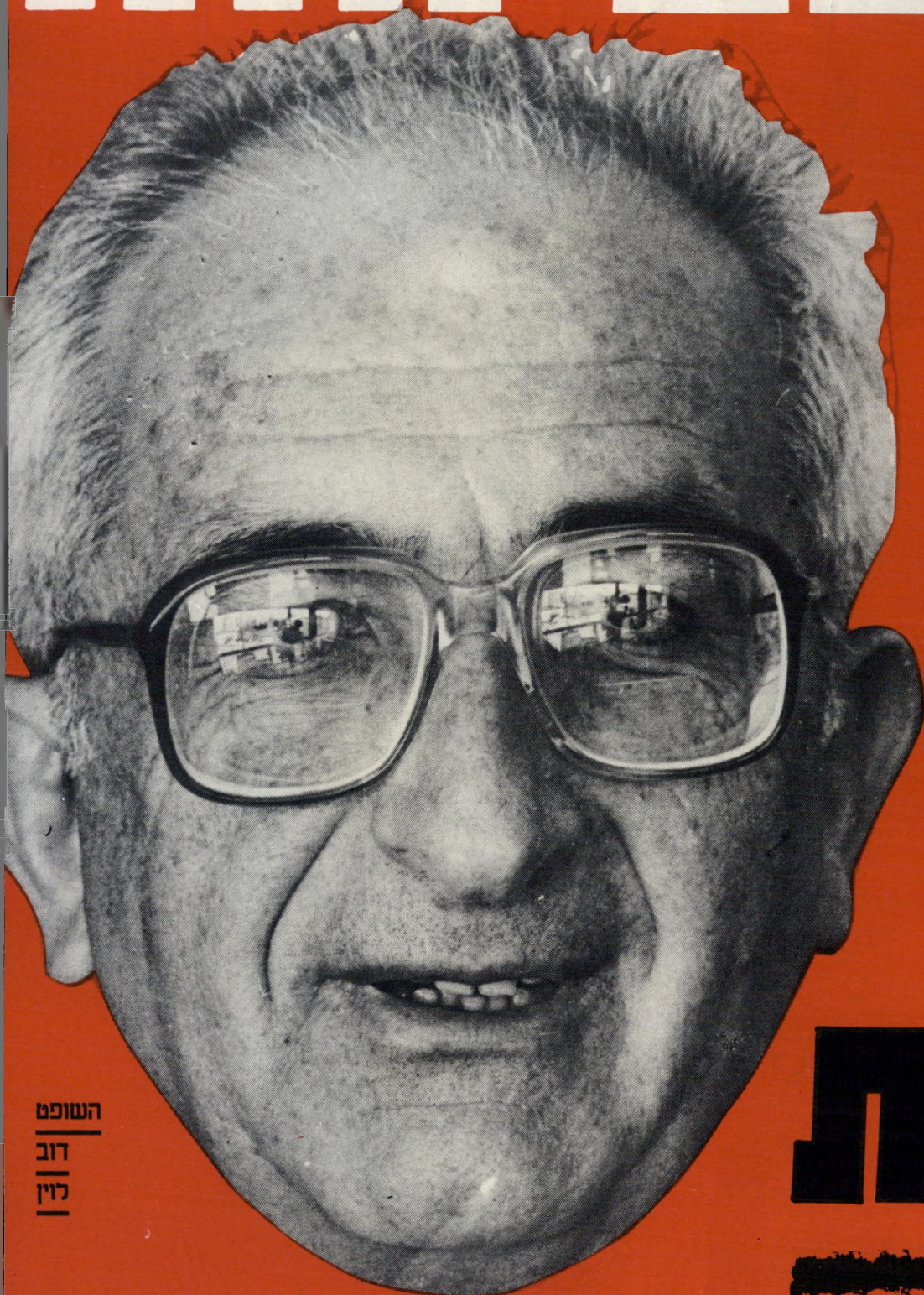
מישפט
דמיאניוק

הסני'גור:

„עיוות תהומי...“

מישפט ראווה...“

השוכמ
רוב
לזין

בקשת

הפסי'לה

הגיע

דומיניון-הברנדי המלטף

קטור בראל

אנו גאים להציג בישראל את דומיניון - הברנדי המלטף.
ברנדי דומיניון הוא ברנדי משובח V.S.O.P - מבשיל בחביות עץ אלון בדיוק עד
לרגע הנכון כדי להגיע אליך עדין וחלק כמו משי עם טעם מעולה וניחוח נפלא.
ברנדי דומיניון - אהבה חדשה לאוהבי הברנדי.

ברנדי דומיניון - מיוצר עפ"י ידע צרפתי ע"י **כרמל**

הכביסה במישפט דמיאניוק

מדוע החליטו הסניגורים לדרוש את פסילת ההרכב? איך הצליחו השופטים להרגיז אותם? מדוע התעקשו הסניגורים לשאול על המיכבסה של מרבלינקא? מדוע הם מתעניינים בפסיכולוגיה של קורבנות השואה? מדוע הם מרגישים מיואשים ואיזה הפתעות נוספות הם מתכוונים לשלוף מהכובע?

עוד על מישפט דמיאניוק (מאוולת' העולם הזה 11.3.87).

על כגון זה כבר נאמר: "אוי לי מוצרי ואוי לי מייצרי" מבחינת ההרגשה שלי, לפחות, יש בדבר רי נתן זך, ללא ספק, משהו. כל ההתמקדות הזאת בג'ון דמיאניוק, יהיה מי שיהיה, היא אולי באמת, בדברי זך בדף חדש, חילול זכר השואה, המעטת הדמות וגמור הדיוועה. אבל, מאידך... ליאון כהן, תל-אביב

עובדה: אינני מסוגל לעקוב אחר המישפט. לא בעיתונים, לא ברדיו ולא בטלוויזיה. ואני, בנם של ניצולי שואה, גם מתלבט. אולי צריך להניח לזכרים של מיליוני הקורבנות? ומצד שני, בכל זאת, רוצח (אפילו אם הוא, ביתיים, רק בחזקת חשוד) צריך להעמיד למישפט. אבל אולי לא למישפט בצורה שבה הוא נערך בבנייני האומה והעלול לפגוע יותר בקרובי הקורבנות מאשר ברצחם? חיים שטיינליץ, רחובות רשות-השירות משרד, כשירות חי, את מהלך מישפט דמיאניוק, אבל אך ורק ברשת אלף. אולם שירות-ישראל, לרחבי העולם, משורר רים בגלים קצרים ואך ורק ברשת בית. האם חושבת רשות-השירות שמן הראוי שרק במדינת ישראל יהיו מודעים לשואה? אירית יערי, ניר-יוק

אותי זה לא מצחיק

על סיבה אפשרית למצב המשק (מור-סר עבודה' העולם הזה 18.3.87). כרגיל, קלעה דניאלה שמי כול. הווג הזה ש' עומד בלב אלנבי, ליד טלפון ציבורי, ואחד מרווח למקום העבודה של השני שרעהו חולה, זה תיאור די נאמן של נורמה מקובלת על העובד הישראלי המצוי. וכאן אחד משורשי הבעיות שלנו: כולם רוצים ליהנות ולא לעבוד. ולכן אנחנו נראים כפי ש' אנחנו נראים. וזה אולי גם מסביר את האינפלציה, כאשר הרבה יותר מדי כסף (עבור עבודה שלא עובדים) רודף אחרי פחות מדי מוצרים (שהעובדים, שאינם מרבים לעבוד, אינם מייצרים). אותי זה לא מצחיק.

יעקב הוכרמן, רמת-גן

שנה אחת יותר מדי

על הגיל הנכון של הכנסת (מהם הם אומרים' העולם הזה 25.2.87). כתבתם כי הכנסת היא בת 39. אך מכיוון שגולדתי ביום בו גולדה הכנסת, ברור לי היטב שהזקנתם אותנו בשנה אחת. אני והכנסת בני 38 בלבד. שלמה שחר, גיבעת-חיים איחוד

כה אמר ירמיהו

על סיסמתה של הדסה (תמורוים' העולם הזה 18.3.87). נראה שקוצר הידיעה מנע ממדור תמורוים האחרון להביא, במסגרת הידיעה על יום הולדתה ה-75 של הדסה, גם את סיסמתה, המנחה אותה לאורך כל רכבה: ארוכת בת-עמי, שזה, בעברית פשוטה, רפואה לעמי.

וסיממה זאת אכן התבקשה להדסה, בענתה על השאלות הרלבנטיות, אותן שאל בשעתו הנ' ביא ירמיהו: "הצורי אין בגילעד? אם רופא אין שם? כי מרוע לא עלתה ארוכת בת-עמי?" לאה שטייץ, ירושלים

המזכיר הוא וזיר

על תוארו הנכון של חבר-משלה. בין דוברי עברית מקובל כי התואר של חבר כמשלה כל שהיה הוא שר. ג'רג' שולץ, למשל, הוא שרהחץ של ארצות-הברית (למרות שתר אור, באנגלית, הוא מזכיר-המדינה). אז מדוע התעקשה בשבוע שעבר התיקשורת לכנות את ג'ון מארש, שר צנאיהישה האמריקאי שביקר בארץ, מזכיר הצבא האמריקאי? נכון שזה תוארו באנגלית. אבל תרגומו הפשטני של תואר זה לעברית רק מקשה. המזכיר הזה הוא שר, בדיוק כמו שמיניסטר הוא שר ובריוק כמו שווייר הוא שר. אלי צופני, תל-אביב (המשך בעמוד 4)

ראה יומן אישי

כתבת השער האחורי:

השותף המיסתורי

המישטרה בטוחה שלגיתית יזראלוב היה שותף, שעזר לה לדחוף את המכונית לתוך האגם ולמלט אותה במכונית אחרת מזירת-הרצח. לכן מחפשים ה' שוטרים את השותף המיסתורי ממש מתחת לפנס-הרחוב: באולם בית-המישפט. הגברים בני ה-60, המקריחים והלבושים ברישול, הנוכחים באולם - עוברים תיחקור.

יעקב נימרודי על:

הזקן של היו"ד

יעקב נימרודי מסביר מדוע, לדעתו, יש צורך לקיים קשרים עם איראן: הצמרת שם התמתנה. כולם סוחרים מהסודי ייטים הקרובים והאית-אללה רססני ג'אני, ידד הפרלמנט, גילת את זקנו כאיתות רב משמעות לעולם המערבי.

רחל המרחלת מדווחת:

מידי בדרויד (בתצלום) מתוכבאת עם גבר לא פנוי במועדון בנתניה • משה גיא, אביה של בת-אל, בתה של ורדינה ארז, התחתן עם מידי (הפצצה של ירושלים) • ארזי, אחותו של אסי ארזי • אלישבע שקד, אשתו של מיכאל (המדינה נגר ג'ון דמיאניוק). הצליחה יותר ממנו • אורי עליי מצא את סיגלית גל, האמריקאים איבדו קרופיה.

ליבנון ישראלי

כך זה גם התחיל בלבנון: לא חשובה המדינה או האינטרס הציבורי. חשובה רק המפלגה שאליה כל אחד משתייך - ובעיקר: המחנה שבתוך המפלגה. תקציב החינוך שייך ל"מחנה נבון", תקציב התעשייה ל"מחנה שרון". לאיזה מחנה של איזה מיפ' לגת שייך הסוס של קליגולה?

אתה והשקל

מדוע לעסקני חרות לא כדאי למכור את אל-על, אריה בוכוואלד התרושש בהימורים, אפרים קי' שון מוכר נכס וממתין לקבלת אזרחות שווייצית ובאמריקה מאמינים במניות של תרופות לסרטן, למחלות-לב ול' בעיות המיוחדות של הורמונים.

זעקי ארץ שחורה!

דן סגור, העיתונאי הישראלי שגורש מדרום-אפריקה והכותב עליה עבודת דוקטוראט. מספר על עבודתו שם, על הקהילה היהודית במקום, על יחסיה של ישראל עם ארץ הא' פרהייד ועל הסיבות להזד' הוותו עם השחורים הדפרי' קים (אני בן עדות-המיזרח!)

הכרטיסים אזלו

האזהרים האיתלקיים הצליחו לשים ברו לכל משוגע-מכבי, הנוסעים לכל משחקיה בחו"ל: הם עברו את הגבול לשווייץ והצליחו לקנות 7500 כרטיסים למישחק הדרי' מאתי בשבוע הבא. לישראלים - נותרו רק 2500 מקומות.

המדינה נגד העובר מעזה

במשך ימים התחננה נאילה איבראהים, לבורנטית בת 26, עצירה ביטחונית מרצועת עזה, להיבדק על-ידי גינקולוג. היא חששה לשלום עזברה, הרגישה שטיפסידם ושיגרה קריאות-הצלה אל מחוץ למיגר-ההרסים. סופסוף נציגי השילטר' נות לשלוח אותה לרופא. זה כבר היה מאוחר מדי.

חיי זונה

בגיל 12 נשרפו שני הוריה למוות, בדליקה שפרצה בגלל תנור-חימום. בגיל 14 היא ירדה לינות. מאז ועד היום, בגיל 21, היו לה כמה סרסורים, יהודים וערבים. הווידוי שלה מה' ווה מיסמן חברתי מצעזע.

המדורים הקבועים:

3	מכתבים - אבן ברוב מוחץ
4	איגרת העורך - שופטים קוראים
8	במדינה - תנועות מיזרחיות
10	תשקיף - קנטור את המדינה
11	הנדרן - ליבנון ישראל
12	חשבון נפש - עם מזכיל מורש
13	אתה והשקל - שותפה המת של הלנה
15	דיעה אחרת - של יעקב נימרודי
17	יומן אישי - חילאון בתל-נוף
19	חזין מזה - לווייתן על החוף
20	תשבין - והציא ציץ

מגוב ריקבון

לקראת הוועידה הרוששת חרות כמו בוזרת: מתכנסים, נאמיים, מתווכחים, מתקוטטים. כל כינוס נגמר בשירת התיקוה. את מילות שיר-בית'ר (מגוב ריקבון ועבר... כי שקט הוא רפ"ש) אין שרים שם, כי רק מעטים יודעים אותו. גסטון מלכה, דרך אגב, החליף מחנה.

הלפייד שכבה

יוסף (טומי) לפיד פורש מהמפלגה החדשה שהקים. "היינו שלומיאלים", הוא מודה. לפני שנה הוא דיבר קצת אחרת. בינתיים למד שהשיטה הפור' ליטית מיטיבה עם הגדור' לים והוותיקים, רומסת את הקטנים והחדשים.

דף חדש היזרון הקצר והארץ

משורר אנגלי ומשור' רר ישראלי נפגשים בפסטיבל משוררים בינלאומי. על מה הם מדברים בש' עות הפנאי? דויד אבידן וסטיבן ספני' דר מסכימים: על דיסקוטקים, חתי' כות ומלחמת ה' ממלכה הבריטית באיי פוקלנד. על מה שמעבר לזה, הם הרבה פחות תמימי-דעים. ואולי גם פחות תמימים. עימות בין מיסטר א' - למיסטר ס'.

סוקולוב ז"ל

אגדת היתונאים החליטה למכור את "בית סוקולוב" שבתל-אביב. למה? כגלל הארגונה? מה יקום שם? בניין יפהפה, רב' קומות. כמה קומות? "עוד לא החלטנו - אבל יהיה נהדר".

מיכתבים

לבן מזל דלי (הורוסקופ), העולם הזה 18.3.87.
מרים בנימיני היא גדולה. היא קולעת בול בכל מילה שהיא כותבת. הנה, אני, בן מזל דלי, וגם אני הגעתי, כמוה, למסקנה שהגיע הזמן להחליט בכל הנוגע לעתיד המיקצועי, ומה עוד שגם תחזיתך בקשר לקורות בני מזל דלי השבוע התגשמה: גם ידירים שעמם חידשתי את הקשר רצו לעזור לי וגם חברים חדשים גילו נכונות רבה לבוא לעזרתי.
אבל הייתי בכעיה — כי ההצעות של שני הצדדים היו קוסמות ולכן כליך שמחתי ש יכולתי גם לנהוג לפי עצתה המסכמת של בנימיני לבני מזל דלי: נסיעה לטויל חופשה בתקופה זו רצויה! וזה בדיוק מה שעשיתי.
צבי ריימי, רמת-השרון

שלוש פעמים כן

על התמודדותו של ח"כ אבא אבן למושב בכנסת (תשקיף), העולם הזה 18.3.87.
כתבתם כי "אבא אבן... לא נאלץ להתמודד על

ח"כ אבן ברוב ברור ומוחץ

מושב בכנסת ולכן ועדות-המינוי שיבצו אותו באופן אוטומטי".
אלה דברי הבל שלוש פעמים, ב-1977, ב-1981 וב-1984, התמודדתי על השנת ה-60 האחרונה הנדרשים לח"כים מסויימים ובכל מקרה עברתי ברוב ברור ומוחץ (73%, 67%, 81%).
מעטים הם המועמדים שעברו התמודדות בהיקף זה על פני שנים כה רבות.
ח"כ אבא אבן, ירושלים

פורים של אפרטהייד

מבצע ההתחפשות ההמונית בפורים אינו עובר תמיד חלק כמו בשנה זו. כך, למשל, ריווח העולם הזה ב"גליון שהופיע השבוע לפני 25 שנה, שבוע אחרי חג הפורים תשכ"ב, במדור במדינה על התערבות ח"כ מאית מגבה בנושא תחפושות הפורים: "אכזבה קשה חיכתה השנה לאלפי ילדים, שהתכוונו להתחפש בפורים לכושיים (ובמיוחד בהתחפש בכך שאין תחפוש קלה מזו)."

כי על פי הנחית משרד-החוץ נאלצו המורים להודיע לילדים כי השנה לא יוכלו להתחדד בתחפושות זו. נימוק משרד-החוץ: "הדבר יגוע ברגשות האזרחים האפריקאיים השוהים בארץ".

אך כאשר אם אחת התלמידות המ"אוכזבות שלחה מיכתב-קובלנה לעיתון, היה הקורא המופתע ביותר נוכח מיכתב זה דווקא בדיוקו פוקו. שגריר נאה בישראל. "למה שישאלים לא יתחששו לאפריקאים?" הוא שאל. "הרי הבת שלי התחפשה למלכה אסתר!"

(המשך מעמוד 3)

רפאל, מיכאל, גבריאל...

על זהות השמות הפרטיים של הגברות איתן (אנשים), העולם הזה 11.3.87.

במדור אנשים כרכו את שמו של בעלי, רב, ואת שמי עם רפול ועם רפי איתן והמרימות שלהם.

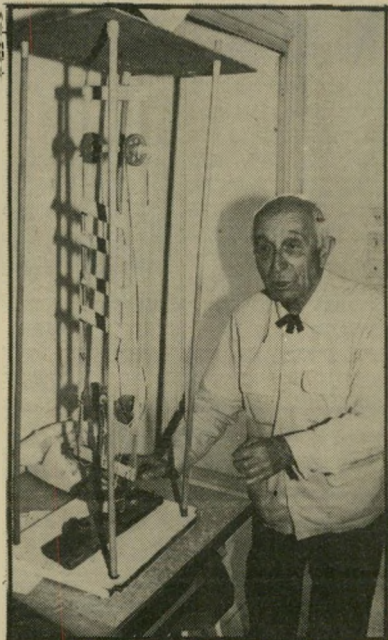
ואני שואלת: מה לו לרב בין "מלאכים" (ראה ערך: המלאך רפאל, מיכאל, גבריאל וכו').

נראה שלקראת זאת סיפרי בקרוב אלץ להוסיף את שמי מלפני נישואי, כדי שהצדק אכן ייראה:

"ממרים עד מרים לא היתה כמרים".
מרים איתן-סלון, ירושלים

שמונה נקודות אירוטיות

על האורגנזמה במקורות (אורגנזמה אצל הרופא), העולם הזה 11.3.87.
על הכתוב בתלמוד, במסכת שבת, מפרש ר"ש: "כשבשלך משמש בך, להתאוות לך בתש"מיש, ואוחז הדדים ביד אחת, והאחרת על אותו מקום, הדדים המציאי לו, ומקום התשישי אל תמציאי לו, עד שיצטער, ואחר כך תמציאי לו".
ועכשיו, ממדע הסכסולוגיה ברוסית (שקראתי לפני יותר מ-70 שנה): לפי עצת הסכסולוג יש לגביר לפני הביאה למצוא ולשמש שבע-שמונה נקודות אירוטיות בגוף האשה (שתי הפיטמות של הדדים, עוד ארבע פיטמות כמסות, שתי נקודות

ממציא זרחין ומיתקן וגם נקודה אחת במצח

במבוא הפרוודור ונקודה במצח) ורק אחרי שה אשה מיוחמת, לבצע את הביאה.

א' זרחין, תל-אביב

כרם התימנים

על מקומם של יוצאי תימן במיסד (גלות המשוררים), העולם הזה 18.3.87.

מן הרברים של אהרון אלמוג אפשר להבין כאילו הוא סבור שחלקם של יוצאי תימן בקרב בעלי עמדות-המפתח במיסד מקופה.

נכון שעוד אין רמט"ל תימני (וגם לא כורדי, צרפתי או ארגנטיני), אבל איפה שמסתכלים הגפנים בכרם התימנים דווקא עולות כפורחות. מזכיר הסדרות תימני (ישראל קיסר) יש? יש: נציב שרות בתי-הסוהר תימני (האלוף דויד מיימון) יש? יש!

סגן מפקד מפקדת חילות-השרדה תימני (תת-אלוף אביגדור קהלאני) יש? יש! שליש תימני לנשיא-המדינה (עמי גלוסקא) יש? יש!

זמיר תימני (עופרה חזה) יש? יש! וזה רק על אצבעות יד אחת:
שמואל גולדברג, תל-אביב

בול של מזל

על ההתנהגות המתבקשת השבוע

העולם הזה: שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4. תאריך: 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך-מישנה: דוב איתן ♦ עורך תבנית: יוסי שנון ♦ רכזת מערכת: ענת סרגוסטי ♦ עורך כיתוב: גיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר, צבי טל ♦ עורך דפוס: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ המדור: "העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: "הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב ♦ הפצה: גר בע"מ, תל-אביב.

קליא יני.

צוה-הברית. האיש נמסר לירי ישראל בתנאים מסויימים, בהתאם לחוזה-ההסגרה.

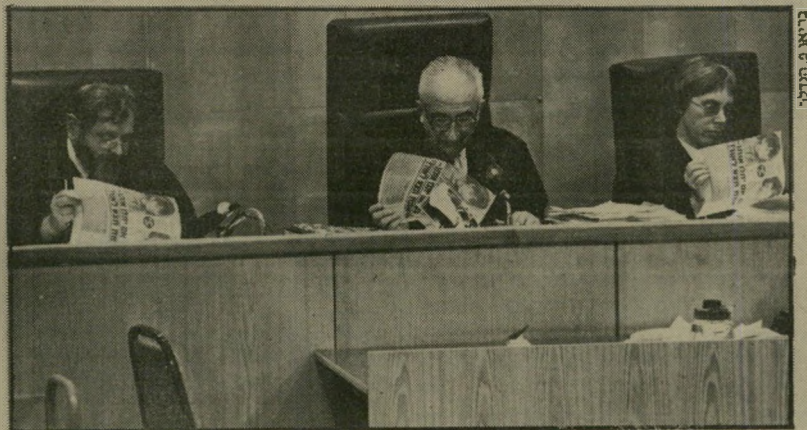
חשובה יותר היא האחריות כלפי האיש עצמו. אם הוא אכן פושע-המלחמה המבוקש, שהיה ידוע בשם איוואן האיום, הרי הוא מפלצת על-ארמות. אך אם אינו האיש, אלא רק קורבן של נסיבות מיקריות ומישנה טראגי, הרי הוא אדם ככל האדם, בעל זכויות אנושיות מוחלטות. העובדה שהוא זר, וכנראה גם בעל רמה שיכלית מוגבלת, אינה גורעת מזכות זו. אלא להיפך.

אך חשובה ביותר היא האחריות שלנו כלפי עצמנו. כלפי מהותה (ומהות, ולא רק תדמיתה) של מדינתנו כמדינת-חוק. אסור לנו בשום פנים להשלים עם מצב שבו יהרוס מישפט מיר דור-מינוי זה את יסודות המישפט הישראלי, ואת

תצלום בלתי-רגיל זה לא פורסם בשום עיתון עברי, אלא רק בגרוסלם פוסט שבשפה האנגלית.

הוא מראה את שלושת שופטיו של ג'ון דמיאניוק — רב לווי (באמצע), רליה דורנר וצבי טל — מעיינים בגליון של העולם הזה (30.7.86). בגליון זה הופיע הראיון של דפנה ברק עם אשתו-בתו של ג'ון דמיאניוק — שבוע לפני שפירסמו את הראיון שערכה ברק לדמיאניוק עצמו בתוככי הכלא השמור ביותר במדינה — מיכצע שהיכה גלים רבים בארץ. הראיון הוגש לתיק כמוצג מטעם התביעה.

את המשימה לראיין את דמיאניוק הטלנו על דפנה ברק מפני שמהרגע הראשון ייחסנו חשיבות רבה למישפט זה — גם בשעה שהיה נדמה

שופטים דורנר, לוין וטל מעיינים בכתבת "העולם הזה" מחוייבות כלפי עצמנו

עקרונות החוק והמוסר שעליהם מבוססת הדמוקרטיה הישראלית.

לפי עקרונות אלה, כל אדם הוא בחזקת זכאי עד שהוא נמצא חייב בדין. זה חל גם על מי שנאשם בפשעים הנוראים ביותר שניתן להעלותם על הדעת. עיקרון אחר אומר שיש לתת לנאשם ולסניגוריו את כל האפשרויות לנהל את ההגנה בצורה הנמצאת ביותר, כדי שהצדק לא רק ייעשה, אלא גם ייראה.

כל זה חשוב פי אלף במישפט כזה כאשר העור לם כולו יכול לעקוב אחרי תעשה, וכאשר רבים חוששים — וגם זה טיבעי — שבכלל אי-אפשר לערוך בישראל מישפט הגון לאדם הנאשם בפשע עים נגר העם היהודי.

אין שום מקום לגישה בנוסח "לאיש כזה לא מגיע מישפט הגון" הדיכוי הוא נכון: דווקא לאיש כזה מגיע מישפט הגון שבהוגן, מישפט שהגיונותו תיראה למרחוק ותתגד דור שלם של ישראלים צעירים.

לכן אין כאן מקום לטוש פשרה עם הנורמות הקפדניות ביותר. אנחנו חייבים זאת לנאשם, לעולם כולו — אך קודם כל לעצמנו.

לרבים שזה יהיה מאורע שולי, שלא ימשוך את תשומת-ליבו של הישראלי המצוי.

ידענו שמהרגע שבו יובא דמיאניוק ארצה, יהפוך עניינו בהכרח לבעיה מרכזית. לכן לא חסנו על כוח ומאמץ כדי לסקר פרשה זו מכל צד אפשרי: דפנה ברק ערכה את הראיונות הראשונים עם דמיאניוק, בני-מישפחתו והסניגור מארק ארקונור. עורכת-הדין אילנה אלון, הכתבת המישפטית שלנו, מלווה את הפרשה בבית-המישפט, ועומדת על הבעיות המיוחדות והניצבות לפני התביעה, ובעיקר לפני ההגנה. ענת סרגוסטי ריאיינה בשבוע שעבר את המומחה האמריקאי אלברט לייטר, שבא ארצה כדי לבדוק את "מסמך-טראונויק" — תעודת-החבר של דמיאניוק באסאס.

מישפט הגון

צמידות מירבית זו לאירועים בכית המישפט גורמת לנו לעקוב בראגה אחרי המתרחש.

ישראל קיבלה על עצמה אחריות כבדה מאוד כאשר ביקשה את הסגרתו של דמיאניוק והחליטה לערוך לו מישפט כאן. זוהי אחריות משולשת.

יש לנו אחריות כלפי המסגרה, ממשלת אר-

מדוע החליטו הסניגורים לדרוש את פסילת ההרכב?

סניגור ארקונור אחרי שניגש אל השופטים דורנר, לוי וטל

ער הצות לילה כיום א', ביום שלפני חידוש המישפט השבועי, התלבטו הסניגורים כיצד לנהוג. יורם שפטל, הסניגור הישראלי, נטה לבקש את פסילת ההרכב של בית המישפט, בגלל "עיוות תהומי" של היחס לסניגוריה, שנעשו בשבוע שעבר. מרק ארקונור וג'ון גיל, הסניגורים האמריקאים, היו זהירים יותר, וחששו מפני צעד קיצוני כל-כך. סניגורים אינם אוהבים לבקש את פסילת בית-המשפט, ולוא רק בגלל הסיבה הפשוטה שאם בית-המשפט לא יפסול את עצמו וימשיך לנהל את המישפט, יהיה לו בליבו עליהם. אבל כאשר מרגישים הסניגורים שאין להם עוד מה להפסיד, או שהלקוח שלהם אינו מקבל יחס וסיכוי הוגנים, הם נאלצים לעשות זאת. בקשות-הפסילה המפורסמות בשנים האחרונות היו של עורכי-הדין רם

כספי ושלמה תוסידיקה, שביקשו לפסול את השופטת ויקטוריה אוסי טרובסקי-כהן, אחרי שאמרה בלישכתה על מרשם, השר אהרון אברחצירא, את המילים הבלתי-נשכחות "הטיפוס היי". השופטת לא פסלה את עצמה, והיא

אשר הרשיעה את השר ברין. בשנה האחרונה ביקשו סניגוריו של שלמה חליווה, "האנס הבכיר", את פסילתו של ההרכב במישפט — הי שופטים שולמית ולנשטיין, יעקב קרמי וערנה שצקי. הסניגורים, שימנעו

"ציניות חדה ולעג בולט..."

למראית-עין, זוהי מכה קשה למישפט הישראלי. דרישת הסניגורים, שהשופט דוב לוי ושני עמיתיו יפסלו את עצמם, מטילה עליהם צל. מה גם שמישפט זה מתנהל לעיני העולם כולו.

אך אפשר גם לראות את הדבר באור אחר: העובדה שהסניגורים — שני אמריקאים ואחד ישראלי — העלו דרישה זו, מוכיחה שאין זה סתם מישפט-ראווה "מכור", אלא מישפט אמיתי, שבו מנהלים הסניגורים קרב אמיתי.

מלכתחילה כירסם בלב רבים הספק: האם ניתן בכלל לערוך לנאשם כמו ג'ון דמיאניוק מישפט אמיתי בישראל? אין זה דומה למיקרהו של אדולף אייכמן, איש לא הטיל לרגע ספק באשמתו של אייכמן. שהיתה מוכחת במאות מיסמכים מימי השואה ובעדותו של האיש עצמו. במיקרה דמיאניוק קיים ספק בסיסי לגבי זהות האיש, ועל כך נטש המאבק המישפטי.

האם מישפט כזה יכול להיות הוגן במדינת ישראל? לא קל להשיב על כך. התיקושרת הישראלית לא התייחסה מעולם למישפט זה כאל מישפט רגיל. שבו יש לנאשם זכויות. כמעט כל כלי-התיקושרת הפכו את עצמם לזרועות של התביעה, ומנהלים מסע-השמצות מרוע נגד החשוד. שהוגדר על-ידי רובם כאשם. עוד לפני שנפתח המישפט. שר-המישפטים אברהם שריר דיבר על "הפושע הנאצי דמיאניוק".

העובדה שבית-המשפט לא עשה דבר כדי למנוע עיוות זה, ולא הרים את קולו במובני נגד הפרה גסה זו של זכויות-הנאשם, מהווה חלק מטענות הסניגוריה לפסילתו. האם שופט יהודי יכול להתעלות במישפט כזה עד כדי היתקושרת מרגשותיו, כפי שהוא חייב

לעשות? הסניגורים הסיקו, כנראה, שהשופט לוי לא עשה זאת, ומכאן דרישתם לפסול. השופט דב לוי ידוע זה מכבר כשופט קשוח. האיש, רוויזיוניסט ותיק שהתמנה כשופט בימי כהונתו של מנחם בגין כשר-המישפטים, תואר לפני שבע שנים, בכתבה של העולם הזה (7.5.80), כשופט חביב, צנוע ועממי. שהתקשה יותר ויותר ביושבו על כס-המישפט. עד שהפך אימת עורכי-הדין הצעירים.

כתב אז העולם הזה: "בציניות חדה ולעג בולט מתייחס (השופט דב לוי) לטענות שאין לרוחו. במישפט מסויים... טען עורך-דין צעיר כי הוא בקיא בבניה. היות ובזמנו עבד כפועל-בניין. בלעג קר ענה לו השופט: אני מאמין לך שאתה מבין בבניה יותר מאשר במישפט".

במישפט-אייכמן הישרה השופט משה לנדוי, בגישתו האבהית, ההומאנית והמאופקת אווירה מיוחדת-במינה בבית-המישפט, ועצם נוכחותו וגישתו היו לחוויה. נראה כי אופיו של השופט לוי שונה. הוא יצר אצל הסניגורים — ולא רק אצלם — הרגשה קשה מאוד. במישפט שבו תובע האינטרס העליון של המדינה שהצדק לא רק יעשה, אלא גם ייראה מעל לכל ספק.

בידי מרק ארקונור נותר נשק אחרון. העלול לגרום נזק בלי-תואר למדינה. הוא יכול באחד הימים פשוט לקום, לטעון כי המישפט אינו הוגן ולהתפטר.

שום סניגור, החרד לחיי מרשו, לא יעשה דבר כזה בלב קל. אך במישפט זה הולכת הסניגוריה על חבל דק מאוד — והיא עלולה לקפוץ ממנו. אולי זה לא יפריע לרוב הגדול של דעת-הקהל הישראלית, שחרץ את הדין עוד לפני התחלת המישפט. אבל זה יפגע קשה באושר המישפט של ישראל.

אורי אבנרי

הפסילה

נימוקי הפסילה

1. ביום 23.8.86 עתר העורך, באמצעות באי כוחו, אל בית המישפט הנכבד קמא, בכדי שזה יפסול עצמו מלהמשיך ולדון בתיק. כקשתו של העורך מתבססת על כך שבית המישפט הנכבד קמא מילה עוינות כלפי הנאשם, בכך שבאופן רצוף פוסל מיוזמתו שאלות רבות של סניגוריו, מבלי שהתביעה תתנגד בעצמה לשאלות.

כמו כן, מתבססת הבקשה על התערבויות אין ספור של בית המישפט הנכבד קמא במהלך תחקירות הנגדיות של העדים, ובכך נפגמת ופוגעת הגנת העורך.

כן התבססה בקשת הפסילות על מסוא פנים כלפי הסניגורה, באופן רצוף מתחילת המישפט, וכן על אי נקיטת עמדה פוסבית שלילית כלפי ריווחים תקשורתיים שיש בהם מסום שפיטה מראש של העורך.

קטע מהערה של הסניגוריה לבית-המשפט העליון עוינות כלפי הנאשם

דב לוי, כחומר, ואמרי: אם במיקרה הגברת רצתה ילדים ואין לה ילדים בגלל המלחמה, איך היא היתה מרגישה כאשר שאלת אותה שאלה כזו? אני מבקש לא לשאול שאלות אישיות ללא צורך, ואני מבקש להיות עדיף-אוקונור השפיל את ראשו, אבל הוזכר לבית-המשפט כי לא היה שואל שאלה זו לולא הוזכרה הערה עצמה את בתה.

אולם היה זה הסניגור הישראלי, יורם שפטל, שזכה במלוא זעמם של השופט לוי ועמיתיו, בעת שחקר את העדה על מיסדר-היהודי שערך בומי. נז. לרגע היה נדמה כי השופטים שכחו שזוהו סניגור, החוקר קצינת-מישטרה שערכה מיסדר-היהודי לנאשם, והם חושבים עליה כעל ניצולת-שואה, הנחקרת בצורה אכזרית על-ידי סניגורים סאריסטיים.

כאשר העדה חזרה שוב ושוב על (המשך בעמוד 36)

שוכר ושמואל סף, טענו כי בית-המשפט מישפט מפלה אותם לעומת התובעת, נורית שניט. השופטים החליטו שאין נזקם לפסילתם, וכך החליט גם נשיא בית-המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, שהעירער על כך נידון בפניו.

בת

העדה

במשך ששת השבועות, שבהם מתנהל מישפטו של ג'ון דמיאניוק, היו עליות וירידות בהרגשתם של הסניגורים.

בתחילה היה רושם כי בית-המשפט נכבש לקיסמו הרב של אוקונור, ונותן לסניגוריה יחס של כבוד והתחשבות. המיפנה חל בשבוע שעבר, כאשר עלתה על דוכן-העדים העדה מריה רדיווקר. כאשר חקר אותה אוקונור, ושאל לתמו אס יש לה ילדים, אחרי שהיא עצמה הוזכרה בתשובה קודמת את בתה, נזף בו אב בית-הדין, השופט

מהו קו ההגנה של דמיאניוק?

מדוע מחטטים הסניגורים בפרטי השואה?

מה הם עומדים לשלוח מהכובע?

הכביסה של טרבלניקה

גם מישפטיים מזנוסים עומדים נבוכים מול חקירות העדים ביר מרק או'קונור, הסניגור האמריקאי של ג'ון דמיאניוק.

בתחילת המישפט טען הסניגור שי אין להעלות על דוכה העדים אלא עדי ויהיו של הנאשם, אך עכשיו החל הוא עצמו חוקר בפרטי-פרטים כל אחד מניצולי טרבלניקה, שעלה על דוכן העדים. הסניגור הירבה כל-כך בחיטוט בפרטים, עד שבית-הדין נראה יגע, ולעיתים אף חסר-סבלנות. בית-הדין פט לא הבין את הקשר בין מקום תליית הכנסים בטרבלניקה לבין אשמתו של איוואן דמיאניוק.

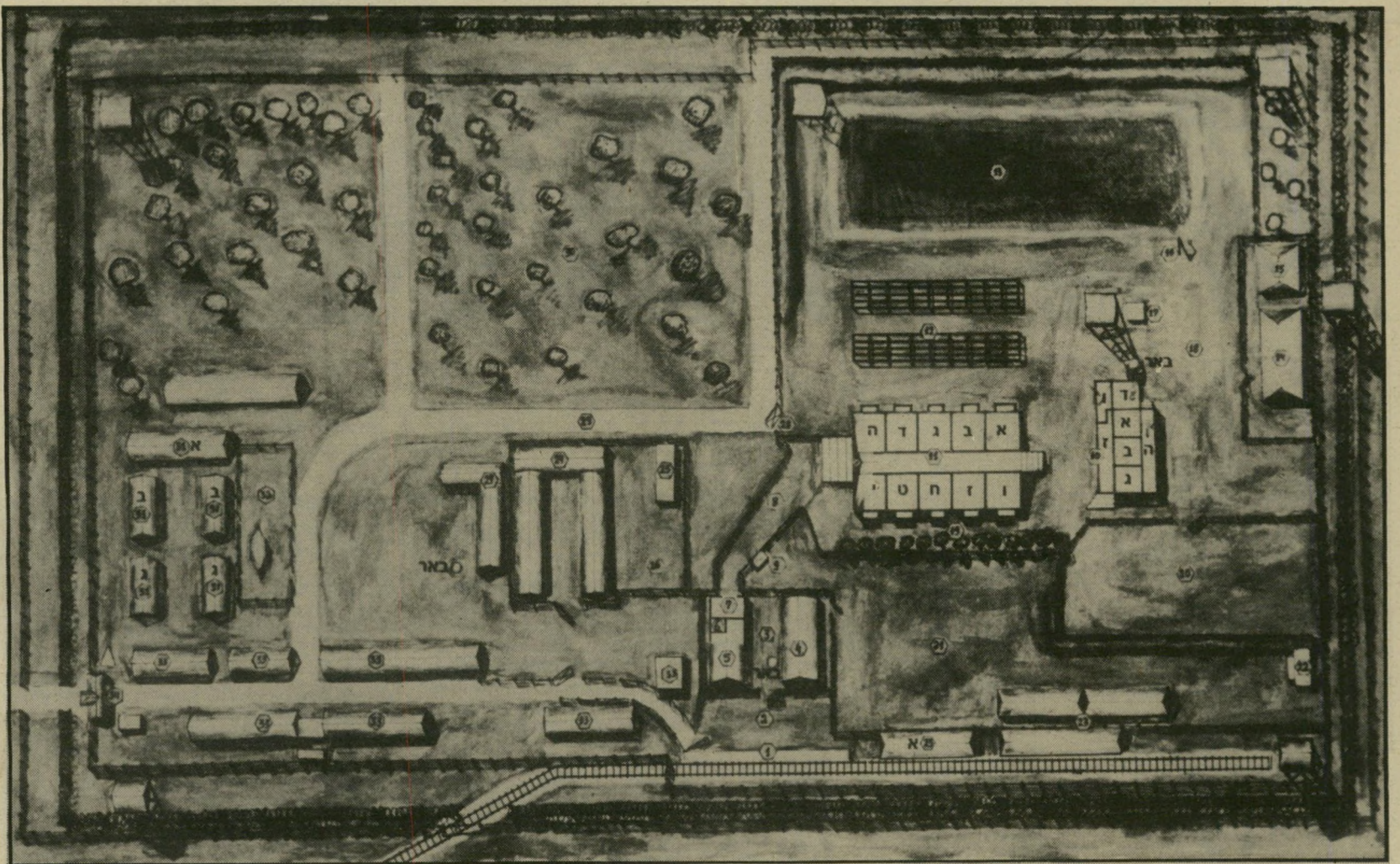
כאשר שאל הסניגור האמריקאי גבה-הקומה, ג'ון גיל, את העד רייכמן היכן תלו את הכנסים בטרבלניקה, הפסיק אותו אב בתי-הדין, השופט דב לויז, בנויפה: "בטרבלניקה נהרגו ונשי רפו יותר מ-800 אלף איש, וארוני שואל על הכביסה?" השופט עמר לפי סול את השאלה, אלא שאז ניגשו לרוכנו כל עורכי-הדין המשתתפים

פרט זה היה רק חלק קטן מהפסיפס שיוצרים או'קונור ועוזריו, כדי להוכיח לבית-הדין שפשוט שאין לסמוך על זיכר רונם של עדי-הזיהוי של איוואן. ניצולי טרבלניקה זיהו את דמיאניוק במסדר

פקודות, כפי שטען אדולף אייכמן. היא גם אינה מכחישה כי איוואן האיום ביצע בטרבלניקה מעשי-אכזריות נוריים. קו ההגנה היחיד שבו בחרה הסניגוריה במישפט היא הכחשת זהותו

בתי-הדין שפשוט באנגליה נחררו לפני שנים אחדות כאשר התברר כי אדם חף מפשע נתלה על-סמך עדות בתוסלוב של עדי-הזיהוי, שזיהו אותו בשגגה. בגלל מיקרה זה הוקמה ועדת השופט

אמר השופט חיים כהן: "מהימנותו של עדי-הזיהוי כדובר-אמת מטביעה הן על עדות-הזיהוי והן על עדות-המעשה חותם של אמת או ביקטיבית. אך בית-הדין המישפט צריך קודם כל להיות בטוח

באותיות א' עד י'. מתחתם מסומן במס' 19 המקום, שלמי טענת אחת העדות שימש לתליית כבשים. הסניגורים מבקשים להוכיח שאין זה סביר שבמקום מס' 19 היו נוהגים לתלות את הכביסה - מכיוון שהמיכבסה נמצאת בריחוק מהמקום (כנראה במקום המסומן במס' 12). אותה עדה טענה כי בשעה שתלתה שם את הכבשים ראתה את איוואן האיום, שנמצא ליד תאי-הגאוזים. משום כך - יש חשיבות רבה מאוד לאמיתות הסימון של המקום הזה.

"ח"י" או "ח"י"? צלם העולם הזה ציון צפיר לא האמין למראה עיניו. הוא הביט במפה הגדולה של מחנה-המוות טרבלניקה, התלויה באולם בית-הדין, ולפתע היה נדמה לו שהוא רואה את המילה העברית רבת-הסימליות "ח"י. האותיות העבריות ח"י מהוות את צריף-המגורים של המחנה, ולידן ביתן השרותים. המהווה י', כך נוצרת גם המילה "ח"י". בתרשים נראים תאי-הגאוזים (מס' 11, מסומנים

שהעד, בהאמינו לתומו שכל עדותו אמת, לא טעה - לא מתוך היסוד הרע ולא מתוך מיגבלות הזיכרון האנושי, ולא מתוך השפעות חיצוניות או תת-הכריות." ויהיה של "זאקלין-והב-טהור" נפי סל במיקרה זה, וקריב זוכה מסעיף-האישום באינוסה.

רגש אשמה לניצולים

על ספק-דין זה הסתמך יורם שפיטל, כאשר ביקש השבוע מבית-

דוולין, שחקרה בעניין והוסיפה מיגבלות למיסדר-הזיהוי. פסק-הדין, המשמש תקדים ביש ראל בעניין זיהוי על-ידי עדי-הזיהוי, הוא ע"פ 648/77, שמואל קריב נגר מרינת-ישראל. קריב נאשם על-ידי פרקליטות מחוז-המרכז באונס ושוד של שלוש פרוצות בשלושה תאריכים נפרדים. אחת הנאנסות זיהתה את הנאשם רק חמישה חודשים אחרי ביצוע האונס. הסניגור טען כי מיסדר-הזיהוי שנערך למרשו היה פגום, גם בגלל פרטים טכניים (ולמשל: שלא נכח בו הסניגור, שהנאשם לא היה מגולח,

של דמיאניוק כאיוואן האיום. כדי להוכיח את זהותו זו של הנאשם, על התביעה לעשות זאת מעל לכל ספק סביר. לשם-כך העלה התובע המוכשר, מיכאל שקר, את ניצולי-טרבלניקה שזיהו את דמיאניוק בתמונה, וכן יביא את מיסמך-טרונוניק, כתעודת-החונן של איוואן דמיאניוק באסאס.

בשנים האחרונות נבחנה שאלת מהימנותם של עדי-הזיהוי במחקרים רבים. הסתבר כי בני-אדם וזכרים רק שברים של אירועים, ומוסיפים להם בתוסלוב פרטים נוספים מדימיונם.

תמונות שערך להם החוקרת מריה רדיווקר בשנת 1976, יותר מ-30 שנה אחרי שראו את איוואן האיום. אם תצליל ההגנה לערער את אמון בית-הדין, ששופט בזיכרונם של העדים הללו, היא תשיג את מטרתה.

ז'קלין זהב טהור

במישפט דמיאניוק אין טענות מישפטייות שנטענו בעבר במשפטי נאצים ועוזריהם. הסניגוריה אינה טוענת כי דמיאניוק רק מילא

במישפט, והסניגורים הבהירו לשופט את סיבת השאלה. מסתבר כי בתרשים של טרבלניקה, שהוגש לבית-הדין, מצויין כי החדר בה תלית-הכביסה היה ממש ליד תאי-הגאוזים. בעוד שהמיכבסה עצמה היתה במרחק רי ניכר משם. תרשים זה צויר על פי עדותה של סוניה לבי-קוביץ, ששהתה בטרבלניקה, ושהיתה כובסת שם. הסניגוריה ניסתה להוכיח כי זיכרונה של סוניה לגבי הכביסה שתלתה מדי יום אינו מדויק, וכי הכבשים נתלו במקום מרוחק, שבו לא יכלה כלל לראות את "איוואן האיום".

יאוש בסניגוריה

לפני שבועיים היה עדיין מרק אוקונור, סניגור הראשי של ג'ון דמיאניוק, אופטימי מאוד. לשאלתי, מה לדעתו יהיו תוצאות המישפט. ענה בחיוך: "למדתי בארץ הנהדרת שלכם, שכאן, במיוחד בירושלים הנצחית, הכל יכול לקרות". השבוע, לאחר שבית-הדין המישפט החליט לעשות שימוש בסעיף 15 לחוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, ולקבל את עדויות הזיהוי של עדים שנפטרו, השתנה מצב-הרוח של הסניגורים מהקצה לקצה.

בהפסקה ישב אוקונור על כיסאו, כשהבעה של חוסר-אונים שמוכה על פניו. הוא הצליח להעלות חיוך קל על פניו כאשר פניתי אליו. אבל לא היה זה אף צל-צילו של חיוכו הקודם, חיוך של כוכב-טלוויזיה. "היום עוד לא השתלבים באופיירה", אמר. הוא הסביר כי עבורו המישפט כרוך לא רק בעניינים מישפטיים, אלא גם בהרבה בעיות ריגשיות. "והיום אני עדיין לא קולט את האופיירה ואת הדקויות באולם בית-הדין המישפט", אמר. הסניגורים, שהירבו לפני שבועיים לשבח את השופטים ואת התובע מיכאל שקד, לא חזרו השבוע על מחמאות אלה. הם נראו עצובים וכועסים. היתה הרגשה כי הם חשים שקופחו. "אני חושב שאצא לאוויר החופשי וארוץ קצת, וזה יעזור לי", אמר אוקונור והלך עם בני-מישפטו פחתו.

כמה עולה

מישפט דמיאניוק

בסוף חודש מרץ תגיע עלותו של מישפט איוואן דמיאניוק לחצי מיליון דולר. אחר-כך יעלה המישפט עוד 150 אלף שקל לכל חודש נוסף. מרבית הכסף שהוצא עד כה הושקע בהכנת האולם בבניין-האומה. בהתקנת ציוד לרדיו ולטלוויזיה, וכן למערכת-מיקרופונים משוכללת למתורגמים הרבים.

החלק היחיד של המישפט שאינו משולם עלידי מדינת-ישראל הוא שכר הסניגוריה. במישפטו של אדולף אייכמן קיבל הסניגור הגרמני, הד"ר סרוואציוס, את שכרו מאוצר-המדינה. אבל גם כן, המיסמכים שצולמו ותורגמו עבור הסניגוריה עלו עד כה סכום של 20 אלף דולר. מלבד ההשקעה הראשונית בציוד ובשיפוץ האולמות, משלמת המדינה נה דמי-שכירות חודשית עבור משרדים לתביעה ולסניגוריה בבניין-האומה ואת שכרם של כל השוטרים והשומרים המועסקים בשמירה. נוסף על ההוצאות הקבועות הללו, יצטרפו סכומי-עתק, בלתי-ידועים עדיין, לחיבורי-הדין בארצות-זרות. השבוע אישר בית-הדין המישפט את בקשתו להקצות לערוך חיבורי-דין בגרמניה ובבלגיה. להשיג את התובעים והסניגורים לארצות אלה, ויחקרו שם את העדים לפני שופ-טים מקומיים. גם הסניגוריה ביקשה אישור לחיבורי-דין עבורה באוס-טרליה, בספרד ובפולין.

חיים כהן: אין הם

זקוקים לעזרה!

לקראת חקירתה של מרים רדיווקר, והעלאת השאלה של קבילות זיהויו של דמיאניוק עלידי ניצולי טרבלינקה, הסתייע עורך-הדין יורם שפיל במישפטן ישראלי בעל-שם.

בשלב זה קיבלה ההגנה רק ייעוץ מישפטי, ללא התייבות של המישפטן באופן גלוי לצד סניגוריו של דמיאניוק, אבל הסניגורים מקווים כי בשלב מאוחר יותר תסכים אישיות זו לשבת לצידם בבית-הדין המישפט, כדי להגביר גם את כוחה המוסרי של ההגנה. השמועות רמזו כי האישיות המישפטית רמת-הדרג, שאיתה התייעצו סניגוריו של דמיאניוק, היא השופט העליון בדימוס, חיים כהן. העולם הזה מנה לשופט. העולם הזה: מאחר שאיתה היית האיש שיצא בהכרזה שהוא מוכן לשמש כסניגור של דמיאניוק, האם יש עדיין אפשרות כזאת?

חיים כהן: מאז שנמצאו לו סניגורים טובים, והם מאפיעים עבורו, אין אפשרות כזאת. חוץ מזה אינני משמש כעורך-דין, ואינני מופיע במישפט. העולם הזה: אבל אולי אדוני עוזר להגנה ביעוץ?

חיים כהן: לא זקוקים לעזרה.

חגו של

פטריק הקדוש

הסניגור גבה-הקומה, ג'ון גיל, לבש בשבוע שעבר מיקטורון בצבע ירוק-מזעזע. מי חשב שזה בגלל טעמו האמריקאי המור. טעה. ביום שלישי, היום שבו התחדש מישפטו של איוואן דמיאניוק אחרי פורים, חל חגו של פטריק הקדוש. פטריק, בן-האגדה של אירלנד, ביום זה נוהגים האירים בכל העולם לחגוג וללבוש בגדים בצבע ירוק.

מלבד חגו של פטריק, ענב עורך-הדין יורם שפיל כחולה כהה, ועליה עלייתלתן ירוקים, גם הם סימלה של אירלנד. חברו, מרק אוקונור, שגם הוא ממוצא אירי, לבש אומנם את המיקטורון הכחול והשמרני הרגיל שלו, אבל גם הוא ענב את העניבה בעלת עלי-התלתן הירוקים.

מי שבלטה במיוחד היתה מישפחתו של אוקונור, אשתו ושלושת ילדיו נראו כמו סימפוזיה בירוק. האשה הבלונדינית לבשה חליפה לבנה, ובת-התלמידה הצעירה, וכל אחד מהילדים לבש איזשהו בגד ירוק. הנתחשתה אף ידואנה עגילי-רוקים, בצורת דמויות מצוירות מתוכנית טלוויזיה פופולרית באמריקה.

מישפחתו של אוקונור היגה לאמריקה כבר לפני כמה דורות. אבל בניה עדיין נאים במצאם וחוגגים את חגו של פטריק הקדוש. זה חג האביב, כמו פורים שלכם", אמר אוקונור. "ירוק הוא צבע הצמיחה המתחדשת".

אוקונור עם אשתו ג'וז וילדיו בראנדון, קורי וקארי (לידו: בנו של דמיאניוק) כולם טבעו בירוק

נאשם דמיאניוק על ספסל-הנאשמים האומנם נשרפו תאיהגאמים?

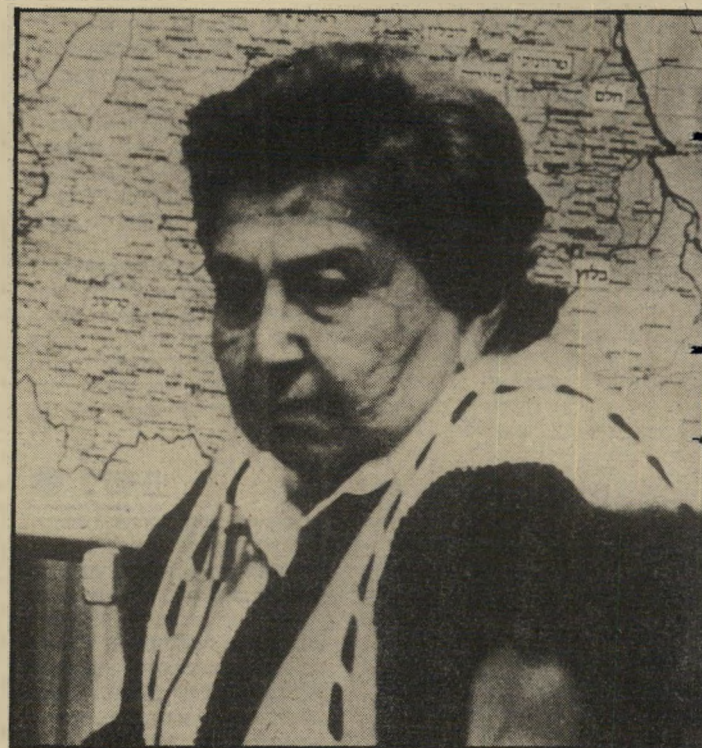
רמו ראשו לכעיה זו של ניצולי-השואה אשר כבר ההיסטוריון יצחק ארד, כאשר אמר כי עדויות של ניצור לים טרבלינקה, בדבר שריפת תארי הגאזים והריגתו של איוואן האיום בשעת המרד, היו רק מיואלות-לב שדמינו לעצמם הניצולים, וכי בעצם שני דברים אלה לא קרו במציאות. יתכן מאוד כי בהגיע תור עדי-ההגנה, יביאו הסניגורים פסיכולוג מומחה שיעיד על עניין זה לפני בית-הדין המישפט, כדי להקטין עוד יותר את מהימנותם של עדויותיהם.

עולים כעדי-ההגנה

הדבר השני שתוקפים הסניגורים הוא מיסמך-טרונזיק. התאריכים הרשומים במיסמך אינם תואמים את עדויות עדי-הראיה בדבר המועדים שבהם שהה איוואן בטרבי-לינקה, אבל עצם מציאותו של מיסמך, המשיך את איוואן דמיאניוק לאס-אם, מחזיק מאוד לנאשם.

כדי לתקוף את מיסמך-טרונזיק הביאה כבר ההגנה מומחה בינלאומי שלקח דגימות מהגנייר, החותמת והדיו למקום (העולם הזה 18.3.87). לטענת ההגנה זהו יוון, שנעשה בידי שירותי-הביטחון הסובייטיים, הרורפים את דמיאניוק בגלל שרותו בצבא הרוסי של הגנרל הפרינציפי ולאסוב במלחמת העולם השנייה.

אולם נראה כי הסניגורים לא יס-תפקו רק בהבאת עד מומחה לגנייר ולדיו. הם ינסו גם להעלות על דוכן העדים כמה מעולי-רוסיה בישראל, שיספרו לבית-הדין המישפט, ממקור רא-שון, על מישפטים בברית-המועצות, שבהם השתמשו במיסמכים שזויפו עלידי שירותי-הביטחון הסובייטיים.

עדי מריה רדיווקר מה זוכרים הזוכרים?

אפרים רוזנברג, הוא שאל אותו שאלה שקוממה אנשים רבים: אם לא חש צורך לעזור לאומללים שנמלטו מתאי-הגאזים, שהתרוצצו עירומים במחנה, נראה כי מטרתה הנסתרת של שאלה זו היה הכנת כסיס לטענה שניצולי-השואה אינם עדים כדע. שרידי-השואה סובלים מחרדות וריגשי-אשמה

העם
הכל למען אמריקה

הכל נעשה כדי לרצות את האזרח האמריקאי. דעת האזרח הישראלי אינה חשובה

האם ישראל היא ישות עצמאית, בעלת נשמה משלה ורצון משלה? האם המישטר בישראל הוא דמוקרטיה, שבו חייבת הממשלה לרווח לצד בור על מעשיה, להסבירים ולהצדיקם? שלוש פרשות שהסעירו השבוע את המדינה הטילו צל כבד על שאלות אלה.

● **פרשת פולארד.** הכל הבינו שיש צורך בחקירת הפרשה. מי החליט, מי נתן את ההוראה, מי ביצע, מה נעשה.

„כנופיית השלושה“ (שלושת ראשי הממשלות לשעבר — שימעון פרס, יצחק שמיר, יצחק רבין) החליטה להימנע בכל מחיר מהקמת ועדת חקירה ממשלתית, על פי חוק. אומנם, החוק נוצר בדיוק למען מצב כזה. אבל לפי החוק ממנה נשיא ביתהדימישפט העל-

החמים עם דרום-אפריקה. פרס ורבין, במיוחד, בנו יחסים אלה במשך שנים רבות, והשתיתו עליהם חלק ניכר מן המשק הכלכלי והביטחוני של ישראל. כל השלושה מצפצפים על שיקולים מוסריים. מאחוריהם עומדים גורמים כבדי-משקל, כגון המשק ההסתדרותי האדיר, הניזון מן הגזענות הדרום-אפריקאית. עכשיו מאיים הקונגרס האמריקאי להסיק מסקנות נגד ישראל. הקונגרס האמריקאי פועל על-פי רצונה של דעת-הקהל האמריקאית. משמע: התחושה המוסרית של אזרחי ארצות-הברית קובעת עתה את מדיניות ישראל. התחושה המוסרית של אזרחי ישראל — אם היא קיימת בכלל בנושא זה — אינה משקת.”

● **פרשת איראן-קונטראס.**

גם בפרשת זו פועלת הממשלה כיום על-פי רצונות וצרכים של מנהיגי ארצות-הברית ודעת-הקהל האמריקאית. בישראל לא קם כמעט איש למחות על התמיכה הישראלית בקונטראס הצ'נינים, או על מכירת נשק למישטר הדרמים של חומייני. כמעט שלא התנהל על כך ויכוח ציבורי (ראה עמוד 15).

אם אכן ישראל היא דמוקרטית, הרי קובעים בה הרצון, התחושה המוסרית והשקפת-העולם של האזרח האמריקאי הרבה יותר מאשר דעת האזרח הישראלי.

הכלל הוא: לא חשוב מה חושב הדאורח הישראלי, חשוב מה חושב הקונגרס האמריקאי.

הפזורה

נשיאים בלי רוח

זה היה מוחזה סאטני: חבורה של מלחכי-סינבה מיקצועיים ניסו להעמיד פנים של מנהיגים תקיפים

● **דרום-אפריקה.** אותם השיקוי לים עצמם שיכנעו את „כנופיית השלושה“ שיש לעשות משהו בעניין דרום-אפריקה. כל השלושה הם אדריכלי היחסים

עניינים קטנים בתנועת-החרות

מגזב
ריינהולד
ונובר

מיר. הוא עסוק בפולארד, בדרום-אפריקה, בפרשה האיראנית. וחוק מזה, הוא גם היחיד שלא יצטרך להתמודד בוועידה. עליו, לפחות, הסכימו כבר כולם.

עושה סק

בית-הדין של תנועת-החרות חיפש בשבוע האחרון את ראש עיריית-הרצ' ליה, אלי לנדא. הסיבה: תלונה שהופ' נתה לבית-הדין נגד לנדא. בית-הדין מצא פשרה. החיפושים אחר איש מתנה-שרון התחילו בכינוסים, אחר-כך חיפשו בכל מיני סניפים מרוחקים. הכל היו בטוחים שלנדא חורש את הארץ לאורכה ולרוחבה, כדי להרחיב את מתנה-שרון.

כשהגיעו לעיריית-הרצליה, נפתרה התעלומה. לנדא נמצא בחופשת-סקי באירופה. אולי, אמרו בהרצליה, הוא יגיע לוועידה. אולי.

שומר אישי צמוד

במיסגרת המאבקים, חוסר-האמון והעוינות שבין מתנה-שמיר למחנה דויד לוי, החליט אחד הצירים, השייך למחנה לוי, לעקוב אחר יושב-ראש הוועדה המכינה.

בנציין מורדוב, העובד בימים כתי קונם באגף-האירגון במצודת-זאב, בקומה ה-11 של הבניין, החליט לשנות את מקום-עבודתו.

מורדוב נצמד לעוזי לנדא, והודיע לו שעד ליום-הוועידה הוא יהיה כמו הצל שלו.

בשבוע האחרון התפרץ לחדרו של לנדא, יושב על כיסאו והודיע: „אני מכאן לא זז“

במושב הקודם של הוועידה היה מורדוב שומרו האישי של יצחק שמיר. אז הלך אחרי שמיר לכל אשר פנה, ומדי פעם גם קרא לעברו קריאות-גנאי נוסח „זקן, לך הביתה.“ הפעם הוא שומר על איש אחר מהמחנה.

צירים משוחררים

המושב הראשון של ועידת-החרות התקיים בדיוק לפני שנה. במהלך הש' נה הצליחו כמה מצירי הוועידה לבקר בבית-המעצר, ולא דווקא כאורחי הפרטים של נציבי שרות בתי-הסוהר. בניניהם: דויד אפל, שהוחזר במתן שוחר לפקיד מסי-הכנסה; אילן שרעבי, שהואשם בסחיטה ובאיומים; ציון כוכבי, שהואשם גם הוא בענייני מס הכנסה.

החליבו מחנה

גסטון מלכה, הציר הכיר-שחוב והכיר מפורסם, החליף מחנות. מלכה, שהר' אשם כמי שפוצץ סופית את המשב הקודם של הוועידה, בכך שורק כיסא לעבר רוני מילוא, עבר למחנה לוי. בשעתו זרק את הכיסא כשהיה במתנה-שרון, שהיה אז בכרית עם

חברת מהנדסים

חברת-הכנסת עוזי לנדא, בוגר אוני' בריטית אס-איי-טי באמריקה, מתייחס לוועידת-החרות כאל פרויקט הנדסי לכל דבר.

לנדא, שמונה כיושב-ראש הוועדה המכינה, הוזמן חברת-מהנדסים והפקיד בידה את הכנת הוועידה. תמורת 7000 דולר יחליטו המהנדסים איפה יעמדו הקלפיות, איך יתקיים סדר-ההצבעה ואיך ימנו את הקולות.

לקראת הוועידה נבחרה גם ועדה נוספת: ועדת-הבחירות. זו תהיה אחראית לצורת ההצבעה, בראשה עומד חברת-הכנסת אהוד אולמרט. וכמובן, כדי לשמור על האיוון, חברים בשתי הוועדות נציגים מכל המחנות.

אנשי דויד לוי, שהודיעו כי הם מחרימים את עבודת-הוועדות, שלחו ליתרי-ביטחון נציגים לשתי הוועדות. הם רוצים להיות בטוחים שלא ירמו אותם שם.

ירושלים

אינה מובטחת

מחנה דויד לוי נוהג לכנס את מקור רביו לפורום סגור, כדי לדון בהשלכות של הצעות, החלטות ועניינים הקשורים בוועידה.

באחד הפורומים המצומצמים והסגורים דנו בשאלה מי יתמודד עם השר משה ארנס על תפקיד יושב-ראש המזכירות. אחד החברים הציע את חברת הכנסת אליהו בן-אלישר כמועמד המח' נה.

חברת-הכנסת יהושע מצא, שהוא חבר בכיר בפורום המצומצם, הודיע כי תמיכת ירושלים אינה מובטחת לכך אלישר. מצא לא היה מוכן להסתכן ולהבטיח קולות לבן-אלישר, איש מח' נה-לוי. גם לדעתו, לארנס יש סיכויים רבים יותר לזכות כתפקיד וזה גם מגיע לו.

כינוסים

כינוס-עפולה, כינוס-נורדריה, כינוס-חיפה, כינוס-דמתיגן, כינוס-ירושלים, כינוס-כפר-המכבים, כינוס-צפון-תל-אביב וכינוס-דרום-תל-אביב, כינוס-הדרום.

ראשי תנועת-החרות יכולים לצרף לשמם תואר נוסף: מתכנסים. בכל יום, במשך השבועות האחרונים, הם עסוקים בכינוס כינוסים גדולים ומשונים. הכינוסים דומים האחד למשנהו. מגיע ראש המחנה, אחריו: שובל של עוורים, חברי-כנסת ופעילים מרכזיים. קאזא, נוסג, מסכיר, מדבר, מעט מאוד מוקשב, וסוגר את האירוע בשירת התיקוה. את שיר ביתר אין רוב הצירים מכירים. היחיד מראשי המחנות שאינו מט' ייל בארץ כסניפים ובכינוסים התנר' עתים הוא ראש-הממשלה, יצחק ש'

דיעות

דויד לוי כמשל

שאלות אשר רגילים לטאטא אותן אל מתחת לשטיח הערעול על הרשאה

האם הסתיים „העידן האשכנזי“ בפוליטיקה הישראלית? האם הגיעה שליטתם של האשכנזים בכל מוקדי ההון לירי גמרי?

הפרופסור סמי סמוכה מאוניברסיטת חיפה השיב על הנחות מקובלות אלה בלאו מוחלט.

לדעתו, שילטון האשכנזים במדינה לא זה כלבד שאינו נחלש, אלא אף מתחזק. הפוליטיקאי המיוזח הבכיר החירי במדינה — דויד לוי — משק על מיגרש אשכנזי, על פי כללים אשכנזיים.

לביקורת זו הצטרפו אחרים: לוי (המשך בעמוד 12)

היאבקות בבוי: יצחק שמיר, משה ארנס, אריאל שרון ודויד לוי*

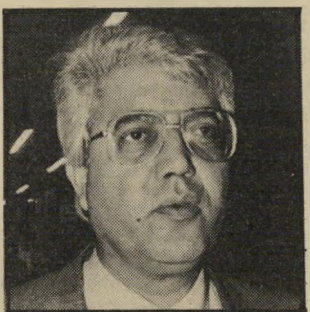
שיו, כעבור שנה, שינה שרון את טעמו, והוא היום כקואליציה עם מחנה שמיר-ארנס.

למרות שבמחנה שמיר-ארנס רבים המתנגדים לשרון, וביניהם בני בגין, הרי שומרים ראשי מחנה שמיר על שקט בעניין זה. שרון הוא עם שמיר. כאחת הפגישות אף הודיעו מהמטה שלו, שהאיש ממחנה שמיר שנבחר לאחת הוועדות מקובל על שרון, ועל כן אינו מתכוון לשלוח נציג משלו לאותה ועדה.

בתנועת החרות אומרים ששרון עשה קואליציה עם מחנה שמיר-ארנס כדי להכות בלוי. אחרי הוועידה, כאשר יווכח שרון שלוי אכן הפסיד, הוא יושיט לו יד לעזרה, ינטוש את הקואליציה שהוא חבר בה עתה, ויפנה לעזור ללוי המופסד.

או ייצא מנצח מכל הכיוונים, ויסלול את דרכו לראשות תנועת החרות.

* על-פי תצלום של היאבקות נשים של קבוצה בריטית המופיעה בארץ. פוטומונטאז' של יוסי שנון

לוי

מי יתמודד על מה?

רייטר כעס באותה תקופה על מי כאל קליינר שגרם, לדעתו, ללוי להציג היר הצהרות שאין מהן חזרה.

רייטר גם נעלב מפני שלוי מתייעץ יותר מדי עם קליינר ודוד מור, ואינו מקבל את הצעותיו.

רייטר ידוע כמי שמבקש את הפי שרה במחנה, ושואף להידוק הקשרים עם מחנה שמיר-ארנס. הוא נראה הרבה

בלבר, אלא שריבלין גם שימש כעורך-דינו של אפל, כשזה הסתבך, באחרונה. אז ככה: אפל ממחנה לוי מימן את מערכת הבחירות של ריבלין ממחנה שמיר נגד מצא ממחנה לוי.

● בקעים במחנה לוי

במהלך השנה האחרונה התגלו בקי עים במחנה דויד לוי: סיסטוכים בין

ייבחר ללא התמודדות, כיאה למעמדו כראש הממשלה וכראש התנועה. אבל השניים גם חשבו שדויד לוי אינו צריך להתמודד, והציעו שגם הוא ייבחר לתפקיד ממלא מקום יושב ראש הדי-נועה ללא התמודדות.

הצעה נוספת במירקם: שעל כל שאר התפקידים יתמודדו כל מי שרוי צים חוץ מהשרים.

מחנה לוי. בינתיים הסתכסך עם גירעון גדות ממחנה שרון, ועבר למחנה לוי. אלא שהפעם אין שני המחנות האלה הולכים ביחד.

גם לימור ליבנת, מי שהיתה במושב הראשון של הוועידה מאנשי החמ"ל של שרון, עברה ממחנה למחנה. אלא שליבנת לא עברה לאחר המחנות הגדולים. היא הצטרפה למחנות יורם ארידור. היא נטשה את מחנה שרון כי לא קיבלה את הג'וב — שהובטח לה — כיושבת ראש המועצה הציבורית לצרכנות.

● מיבוק

מישרי המיבוקה עוברים שעות נוספות.

יושב ראש הוועידה, השר משה קצב, קיבל לקראת הוועידה עשרות מיבוקים. היו שביקרו את מאמציו והיו שזעמו על החלטותיו, והיו, כמו אריה קרמר, מראשי מחנה לוי, וראובן ריבלין, מראשי מחנה שמיר, שחברו יחדיו למיבוק מזור.

השניים הציעו לקצב שיצחק שמיר

שמיר

מדוע אינו רץ?

אין ויכוח על רעיונות. אין מאבק על עקרונות. המילחמה כולה היא על שאיפות אישיות

פעמים יושב עם חברי הכנסת רוני מי לוא, מראשי מחנה שמיר, והשניים מטכסים עצה.

קליינר, אומרים בתנועת החרות, אינו שוכח את העובדה שהוא יושב מחוץ לכנסת, בעוד שחבריו לספסל האוניברסיטה, רייטר ומילוא, בפנים. לכן הוא קורא למריבות, להקצנה ול-החרפת המאבק בין המחנות.

פיטוריו של דוד מור משיכון ופיתוח גם הם לא עזרו למחנה לוי להישאר בשלוותו.

אבל לקראת כינוס הוועידה גילו כל אנשי המחנה שאין ברירה, כראי להפי סיק לריב. הם שוב ביחד, אבל כשבי ליבם הרבה טינה האחד על השני, והרבה כעס על הצעות שהאחד מציע לבוס והשני חושב שהן מוטעות.

● בסדר זה מקובל

במושב הראשון של הוועידה היתה ברית בין מחנה שרון ומחנה לוי. עכ-

ראשי המחנה, פרישה של בכירים, חזר רה שלהם, מריבות אישיות ועוד.

חבר הכנסת מיכה רייטר עזב את המחנה לפני כמה חודשים בטריקת-רלת. הוא הודיע אז שאינו נוטש את המחנה, כדבריו, אלא רק את המחנה, המציע לבוס "עצות אחיותופל".

שרון

לאן נסע החסיד?

חברתם ייחד של שני הכותבים הייתה מפתיעה.

● קנים בלבד

בתנועת החרות בירושלים הופתעו השבוע לגלות שיושב ראש הסניף המקומי, ראובן (רובי) ריבלין, עזב את מחנה שמיר-ארנס לטובת מחנה לוי.

ריבלין התמודד על ראשות הסניף הירושלמי עם חבר הכנסת יהושע מצא, מראשי מחנה דויד לוי. בעוד מערכת הבחירות בעיצומה, נודע למי צא שחברו למחנה, דויד אפל, מממן את מערכת הבחירות של ריבלין הגדול, ריבלין. מצא ביקש לכנס את המפורסם המצומצם של לוי, והודיע שלא יעבור על העניין לסדרהיוס.

נראה שזה לא עזר לו. שכן השבוע נודע בירושלים שמאמציו הכספיים של אפל הועילו. ריבלין נטש את מחנה שמיר-ארנס, ועבר למחנה לוי. ולא זה

תשקיף

עמוס ערן לווינגטון?

שמו של עמוס ערן נלחש במיסדרונות הפוליטיים כמזעמד אפשרי לתפקיד השגריר בווינגטון.

בצמרת חרות אמרו השבוע, כי יהיו מוכנים לרדן כמועמדו. אם היא תועלה עליידי שימקן פרס. למעשה, עלה שמו ביוזמתו של הליכוד, המנסה לשבש סעם נוספת את המינויים של פרס מקרב חברי מפלגתו. ערן הוא מקורבו של יצחק רבין, וכיהן בשגרירות בווינגטון בתקופה שבה רבין היה שגריר שם. סיכוייו של אבא אבן לזכות בתפקיד תלויים באופיו של הרוח בסיום החקירה שמנהלת הכנסת בפרישת פולאר.

ועידת חרות בחסות שומרים

ח"ב עזרי לנדאו, יו"ר הוועדה המכינה של ועידת חרות, שכר את שירותיה של חברת אבטחה, שתשמור הסדר בוועידה. השומרים יעמדו בפתח הבניין ויזהו את הזכנסים. עליהם תגידה צירי שברשותם, כי שלכל תג מוצמד תצלום בעליו. אחר כך יהיה תפקידם להשתלט במהירות ובתקיפות על כל התפרעות אפשרית בתוך האולם. גם במורשה הראשון של הוועידה, לפני 13 חודשים, פעלה במקום חברת אבטחה, אלא שאז הועלו טענות כי בעלי החברה מזוהים עם מחנהו של דוד לוי.

הסכמים חדשים לבופוטצוואנה

נשיא מדינת הבורות הדרומי-אפריקאית בוסוטצוואנה, שביקר לפני שבועיים בחשאי בארץ, חתם כאן על הסכמים מיסחריים חדשים.

אבטלה סמויה בגלל הוועידה

פקידים בכירים במשרדים הכלכליים שבירי חירות מתלוננים כי בשבועות האחרונים נאלצו לשבות מכל מלאכה, מפני שהשרים שלהם עוסקים בענייני הוועידה.

כתבי אישום נגד הנוטעים ע. קינטרו את המדינה

כיתבי אישום על השגת גבול נשלחו ל-13 אנשים, אזרחים ישראליים ותושבי השטחים הכבושים, שהשתתפו בנטיעת עצים ירוקים.

הכפר קטנה, שבנפת רמאללה, בינואר 1986. בין השאר נטעו נגדם כי הנטיעות נועדו "לקנטר את המחזיקה בקרקע" — כלומר, המדינה.

העצים ניטעו בקרקע שהופקעה עליידי השלטונות, במקום הופיעו או אנשי הסיירת הירוקה, שעקרו מייד את הנטיעות, ואנשי משרד, שעצרו מקצת הנוטעים. לפני חודש שידרה הטלוויזיה הישראלית את סרטו של ויקטור שופלד, אומץ בקו העימות, שתייער בין השאר את מיבצע הנטיעות ואת השתוללות אנשי הסיירת. קצין בכיר במשרד, שצפה בסרט, נזכר בפרשה והפעיל מייד את השפעתו להגשת כתבי אישום.

המישפט ייערך לפני השופט מרים נאור בירושלים.

השווקולד המר של רומטילד

אורי רומטילד, הבעלים של חברת רומל, סיפר השבוע לחבריו כי ככונתו לגייס הון בכורסה התלאכית. בימים הקרובים הוא מתכנן מתקפה תיקשורתית בעניין זה. מסע יחסיה ציבור של יבואן הקפה והשווקולד נועד להכתיר את כישלונו המר לחזור לרשתות השיווק הגדולות.

מי קנה מידע גנוב?

מתיחות בין מנהלי תיקי-השקעות בצפון הארץ, בעיקבות מעצרו של איש-בזק מעכו, שהאזין לשיתות-טלפון ומכר מידע כלכלי ששמע בשיחות. סחרייה-בורסה מהצפון רוצים לדעת מי מכיניהם רומה — וכיניהם חברים שתפס טרמפ על גבם. הטכנאי נעצר בגלל הטרדה מינית, והעניין המיסחרי נתגלה כחקירתו במיקרה.

תיירות בעידן המחשב

יוזמה פרטית שתזניק את ענף התיירות בארץ לתוך המאה ה-21. איש-העסקים מאיר אתר מירושלים בונה מאגר מידע ממוחשב לתיירות-ישראל: במאגר ייצבר כל פרט על 10 אלפים גופים בארץ — מלונות, מסעדות, אידגות, מרכזי תיירות, סוכנויות ומדריכי-תיירים — וגם מידע על חוקים והצעות למסלולים. המידע יורפס בספר שיופץ פעם בשנה בחול, ויופיע גם על-גבי דיסקטים, שיערכנו שלוש פעמים בשנה. גורל ההשקעה: מיליון דולר. הפרויקט יושלם באוקטובר הקרוב.

שמיכת מתנחלים בצה"ל

האם לצה"ל יש הסכם לחילופי-ציוד עם גוש-אמונים? שאלה זו תעסיק את יצחק רבין, בעיקבות תלונתו של אזרח, שבעת שרות המילואים שלו נוסקה לו באססנאות שמיכת-צמר, שעליה הכתובת: "מירדשת בנימין, עופרה".

ההסתדרות מענישה פעמיים

ההסתדרות מסרבת לחדש את חברותו של אסיר משוחרר, ובכך מונעת ממנו את הזכות לטיפול רפואי. המוזכר כאורח מהכפר דבוריה, ערבי שריצה את עונשו על עבירה ביטחונית. לישבת-המס מסרבת לחדש את חברותו, בגלל אופיה של העבירה. בירור בין אזרחים יהודים שנשפטו על עבירות ביטחוניות העלה, שהם לא סבלו מהתנכלות ההסתדרותית רומה. את השעוריה מנלה הביטאון אלטרנטיבית, בגיליונו החדש, העומד להופיע השבוע. משקיף מישפטי ששמע על הפרשה חיזה את דעתו כי התנהגות ההסתדרות אינה חוקית: לישראל קופר או למי מפקדיו אין הזכות להעניש סעם שניה אדם שכבר ריצה את עונשו.

השופט ברמלה: "שאלות קשות"

שופט השלום ברמלה, אברהם בינור, הודיע השבוע את נימוקיו לרחיית הטענות הטרוניות של הסניגורים במישפט ארבעת חברי מישלחת-השלום לרומניה.

השופט שיבת את הסניגורים, קבע כי הם העלו טענות "חשובות, המעוררות שאלות קשות", אך הודיע כי לפני שיתן עליהן את דעתו הוא מעדיף לשמוע את העדויות בתיק. הסניגורים, אביגדור פלדמן ואמנון זיכרונ, טענו כי לפי כונת המחוקק אין די לתוכיה מגע סתם, אלא יש להראות שהיתה "תמיכה באירגון טרוריסטי", וכי כל חוק הפוגע בזכות-יסוד פוליטית יש לפרש פירוש מצמצם.

כהנא הטיל טרור והרב פיטר ערבים

אנשיו של מאיר כהנא הפעילו טרור על בעליו של בית-אבות ירושלמי ואילצוהו לסטר עובדים ערבים שעבדו במקום. הבעלים של בית-האבות, נווה שימחה, הרב שימחה בונים קליין, שהוא גם חבר מועצת עיריית ירושלים מטעם אגודת-ישראל, סבל מהטרדות טלפוניות בכל שעות היממה, מחרפות ומנאצות. בשיא מסע-הטרור רדסו אחריו ביריוני כהנא ברחוב ומתוך מכונית, שעל גגה רמקולים רבי-עוצמה, השמיעו נגדו קריאות. קליין נכנע לדרישה הנאצית.

כתבים לסקנריוויה

חמישה כתבים מדיניים יצאו השבוע לטיול-חינם בסקנריוויה, כאורחי הממשלה שם. החמישה הם: יורם רונן (הטלוויזיה), דני שקד (ידיעות אחרונות), יוסי מלמן (דבר), בני מודס (ברוסלס פוסט) ודליה שחורי (על המישמר).

חוקרים גרמנים לעימות ראשון

דריכות וסקרנות בחוגי האקדמיה לקראת כואם לארץ של כמה מההיסטוריונים הגרמנים שהבולטים ביותר, לריון שייערד בשבוע הבא באוניברסיטה העברית. הוא הדין: חקשר בין המישטר הנאצי למהלך ההיסטוריה הגרמנית. מחקריהם של כמה היסטוריונים בגרמניה, שניסו להאיר באור חדש וסלחני את המישטר הנאצי ואת השואה, עוררו בשנתיים האחרונות סערה בין חבריהם בארצות אחרות. בדיון בירושלים צפו עימות ראשון סביב עניין זה, בין חוקרים ישראלים לגרמנים. החוקרים שיבואו: כריסטאן מאיר, אברהרד יקל, שפירסם ביוגרפיה חדשה של היטלר, כריסטוף קסלמן ויוהגן קוקה. בין החוקרים הישראלים בדיון: משה צימרמן, שולמית וולקוב, יודשע אריאלי וג'רג' מוסה. מבין "ראי" ניסה בעבר לארגן דיון דומה, אך נכשל בכך.

כינוס ותיקי הינוס הזה

ב-11 במארס מלאו 50 שנה ל-קיומו של "העולם הזה". השבועון נוהג לחנוג את יום-הולדתו ב-פסח. בפסח השנה ימלאו גם 37 שנים ליום שבו עבר תפקיד העו"ר מדי אורי קיסרי, המייסד, ל-די אורי אבנרי. לרגל המאורע, מתכונן "העולם הזה" לערוך מסיבה לכל החברים והחברות של מערכת "העולם הזה" בכל הזמנים. כל חברי-המערכת בעבר — כי תבים, צלמים וציירים — מתבקשים להתקשר באופן רחוף עם חנה גבאי, מזכירת-המערכת, ו-למסור את כתובותיהם, כדי שני תן יהיה להזמיןם כראוי. חברים שירצו לתרום לגליון היוכל כתבות, פיליטונים, ציורים או צילומים מתבקשים גם הם להודיע על כך למזכירת-המערכת.

זה קרה בלבנון. עכשיו זה קורה אצלנו

ליבנון ישראלי

יש אומרים שזה כבר קורה בצמרת צה"ל. אם לא — זה יקרה בסיבוב הבא. זה בלתי נמנע. קצינים חכמים כבר נערכים בהתאם לכך. כמה זמן עוד יחלוף לפני שזה יקרה בבית המישפט העליון?

התוצאות של תהליך זה נראות היטב לעין. כה בשעה שהמנגנון הציבורי הולך ומתעצם, ואי אפשר להעי' ביר עגלת ילדים ממדרכה אחת למדרכה שממול כלי אישור של חצי תריסר פקידים בכירים, הרמה של המנגנון מידרדרת. כל המישרות הבכירות נתפסות בהדרגה עליי כסילים ובורים, מלחכי פנינכה ומלקי קיישן. אלה משמשים דוגמה לאחרים. ההשפעה היא מלמעלה למטה. הרג מסריח מן הראש. וכאשר הראש מסריח, יסריח גם הנוב.

במצב כזה, איש אינו אחראי לשום דבר. תבוסה צבאית, מפלות כלכלית, כישלון מודיעיני, חורבן תרבותי — הכל הולך. איש אינו אחראי לפני הציר בור, לציבור אין פונקציה במצב כזה.

כאשר כל אחד יודע שהוא זכה במישרתו תודות לפלג שלו במפלגה, ושהתקדמותו והתעשרותו תלויות רק בפלג הזה, הרי הנאמנות הבלעדית שלו היא לראש המפלגה. לא למדינה, לא לציר בור, לא לשום דבר מופשט כמו "ישראל". ואם ייכשל, המפלגה תעמוד מאחוריו בכל מחיר. עד הסוף. אין לו מה לדאוג. דגל הארץ — סליחה, דגל מגדודיך — הוא סמל טוט על מוט. מה שקובע בחיים זה העדה — סליחה, המפלגה. היא סמל החיים. כל השאר הוא קישקיש.

לוקת המישרות היא תופעה גלויה, אך לא החשובה ביר תר. יש לתהליך הזה השלכות רבניה הרבה יותר חמורות. בשבועות האחרונים היו במדינה כמה משברים ומשברונים. אף אחד מהם לא היה חשוב במיוחד. אך כדאי לשים לב להתבטאויות שנלוו אליהם.

במרכז עמד תקציב המדינה. כלומר, משהו הקרוי כך. אין לזה הרבה דמיון לתקציב אמיתי של מדינה אמיתית.

במדינה אמיתית נברקים הצרכים של המדינה, וההכנסות הצפויות מחולקות על פי צרכים אלה.

בישראל זהו אידיאל שאין אף לחלום על הגשמתו. מה שקרוי אצלנו "ממשלה" הוא פדרציה של מישרים, שכל אחד מהם שייך ל"מחנה" מסוים במפלגה מסוימת. אי אפשר לפגוע אף באחד מהם, כי כל פגיעה כזאת אינה פגיעה בסתם מנגנון ממשלתי, אלא בקורש הקודש של המחנה. הפלאגנות שלו ייצאו לחלום את מלחמת הקודש על כל גרוש. ובצדק, כי בכל גרוש כזה תלויים חיייה של מאות אלפים של חברי "המחנה", הניזונים מהמישר הזה במישרין ובעקיפין.

אי אפשר לקצץ בתקציב הביטחון העצום ("מחנה רבין") או בתקציב החינוך ("מחנה נבון"). ובוודאי שלא במישרי השיכון ("מחנה לוי") או התעשייה ("מחנה שרון").

התוצאה היא שמצרים יחד את כל הדרישות של כל המחנות, ומטילים את העול על "הציבור" — האדם רחם הפשוט המזיעים דם כדי לפרנס את עצמם. השנה הגיעו הדברים לשלב חדש של הידרדרות. פלגי חרות סירבו לאשר כסף לקיבוצים, השייכים לפלג אחר, ואילו מפלגת העבודה סירבה כמעשה נגמול לאשר תקציבים למטרות הקרור שות לחרות. על העגלה עלתה אגודת ישראל, שתבעה את חלקה, כתנאי לאישור ההקצבות לאחרים.

היה זה מישחק גס, ציני, של חלוקת-שלל — מרי-בה בין שורדים אחרי מיבצע מוצלח. הנאמנות הרא-שונה של כל המתקשרים היתה לפלג. למחנה. למי-לגה. האינטרס האומי, הבראה כלכלית, צמיחה, עצי-מאות — כל אלה הן מילים ריקות.

תופעה זו אינה חמורה ביותר בתהליך הליבנון. ערב יציאתו של ראש הממשלה לארצות הברית האשימו רוב ריחליכור את מפלגת העבודה בכך שהיא יצרה משבר מלאכותי, כאשר המטרה היחידה שלה היא לערער את מעמדו של ראש הממשלה בושנינגטון ולהכשיל את מסעו מראש, כדי לשפר את סיכויי מנהיג המערך.

דוברי המערך השיבו וטענו כי ראש הממשלה הוא שגרם למשבר על רקע מילחמת המחנות בתוך חרות. הוא נוקט עמדות קיצוניות, כך נאמר, כשמטרתו היחידה היא להתחרות עם ראשי המחנות היריבים במפלגתו.

דוברי שתי המפלגות הגדולות אומרים את אותו הדבר: שהמנהיגים המרכזיים מקבלים את החלטות תייהם שלא על פי האינטרס של המדינה, ואף בניגוד לו, אך ורק כדי לקדם את החמולות הפרטיות שלהם — לא את המפלגה, אלא את המחנה שלהם בתוך מפלגתם.

הם טוענים בפה מלא שהשרים הבכירים ביותר נאמנים לאינטרס של פלגיהם יותר מאשר לאינטרס המדינה. הם אומרים שהחלטות על מלחמה ושלום, חיים ומוות, מתקבלות כיום ביש ראל לאור הצרכים ממלחמות פנימיות בתוך המפלגות, שהפכו מינימירינות.

כזה היה המצב בלבנון, בשנים שקדמו ל-1975 — השנה שבה נפלה השלהבת בארזים.

זה מה שקורה כיום בישראל. אלא שבמקום העדה קיימת אצלנו המפלגה.

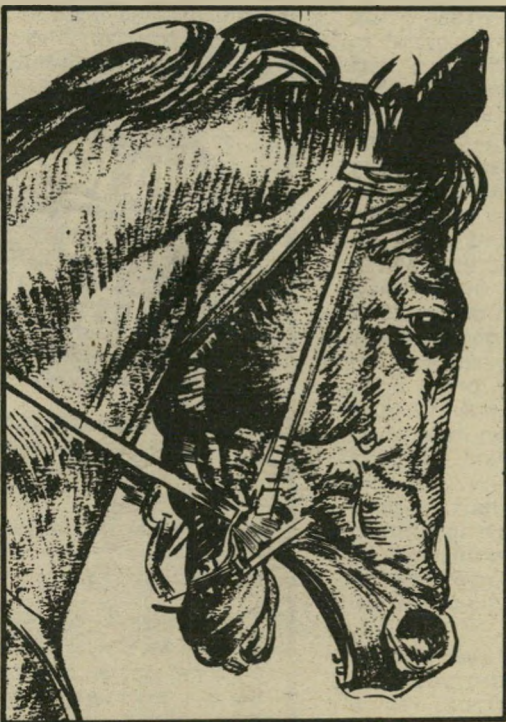
ש אצלנו סונים ושיעים, נוצרים ודרוזים. אלא שקוראים להם בשמות אחרים.

השיעי הוא איש-הליכוד, המארוני הוא איש מופ-לגת העבודה. הדרוזי הוא איש-שיעים.

בתוך העדות יש תת-עדות. אצל המארונים בלבנון יש פלג של מישפחת ג'מיל, פלג של מישפחת שמעון, פלג של מישפחת פראנג'יה. מישפחות אלה יצאו לא פעם לסכוח זו את זו.

אצלנו יש לעדת-חרות מחנות של מישפחת-שמיר, מישפחת-שרון ומישפחת-לוי. עדיין אין הרגים אצלנו.

בצר הקיצוני של השיעים יש מיפלגת-השם, חיזב-אללה. אצי-

לאיזה מחנה שייך הסוס של קליגולה?

לנו יש תחיה, ומעבר להם המטורפים של הגיהאד היהודי, אנשי כהא.

מצב רומה קיים במפלגת-העבודה על מישפחותיה, ומעבר לה החמולה הנודרת של וייצמן, רבת-היאבון, המישפחות הנילות האחרות.

אל תגיד לי מי אתה. תגיד לי לאיזה פלג אתה שייך.

יכן הקו האדום של תהליך הליבנון? היכן הגבול בין חברה דמוקרטית, בעלת מיפלגות ופלגים נורמאליים, ובין לבנון חדשה?

במילים אחרות: מהם הסימנים המובהקים להת-סרקות המדינה, והסיכנה לפדרציה של מיפלגות?

אחד הסימנים הוא בשטה המינויים. הממשלה מתחלקת על פי המיפלגות, וזה סיכעי. הכנסת נב-חרת על פי מפתח מיפלגתי, וזה סיכעי. אך כאשר פקידים מיקצועיים במנגנונים ממלכתיים-ביצועיים מתמנים עליי הקריטריון הבלעדי של השתייכותם המיפלגית-פילגית, נרלקת נורה אדומה קטנה.

את השלב הזה עברנו מזמן. כיום מתמנים דירקטורים לחברות ממלכתיות איריות-חשיבות על פי המפתח הבלעדי של השתיי-כות האדם לפלג של פלוגי במחנה של אלמוני במפלגה של שלמוני.

אין עוד שום חשיבות לכישוריו של אדם. הוא יכול להיות טיפש מוחלט, נוכל ידוע, בור גמור — בתנאי שיהיה חבר מרכז-המפלגה ומשתייך למחנהו של העסקן הנכון.

הסוס של קליגולה יכול להיות שגריר בכודמה, אם הוא שייך לפלג הנכון במפלגתו, והאתון של בילעם יכולה להיות דוברת מישרי-הקישקיש והכירבוריה אם היא עסקנית במחנה הנכון. האיש של עזר וייצמן יתמנה לתפקיד הערכי באטלנטה, והאיש של אריאל שרון יתמנה כמנכ"ל חברת הכימיקלים. נגיד בנק ישראל יהיה האיש של פלוגי, והיועץ המישפטי האיש של אל-מוני. וכך חבר הוועד-המנהל של רשות-השדור או מועצת המנהל לים של בלל.

האם ישראל מתלבנת? כלומר, האם היא הולכת בדרכה של לבנון?

לכאורה, שאלה מוזרה. הרי בלבנון נשפך דם מדי יום. בני הארץ טובחים אלה את אלה בתותחים ובמקלעים, במכוניות-תור פת ובמיטעני-צד. הם מטילים מצור אלה על אלה, מרעיבים תינו קות ומזנועים עזרה רפואית מגוססים. זהו ג'ונגל אנושי.

ואילו בישראל אין כמעט אלימות פנימית על רקע פוליטי או דתי. צועקים, משמיצים, אבל אין מרימים יד.

זהו הבדל עצום. אך הוא קטן יותר מכפי שנרמזה. שהרי גם בלבנון, עד להתחלת מלחמת-האזרחים ב-1975, לא נשפך דם. ארץ-הארזים נראתה כאי של אושר ועושר במרחב.

ביירות היתה פאריס של המזרח התיכון ומרכז כלכלי פורה. החוקה הלבנונית הכלת-רכותה הוצגה לעיני העולם כדוגמה לדר קיום מוצלח.

אך מאחורי התסאורה המאושרת הזאת נרקמה הטרדיה הנוראה, שישמה לבנון.

מהי התופעה הלבנונית, הצריכה לשמש אזהרה לעולם כולו, וקודם כל לנו?

אפשר להגדירה בפשטות: בני הלבנון חרלו מלי-היות לבנונים. הם הפכו נוצרים ושיעים, דרוזים וסר-נים.

הקולקטיב הלבנוני חרל מלהתקיים (ואולי לא היה קיים, בעי-צם. מעולם). במקומו צמחו הקולקטיבים העדתיים.

הנאמנות הראשונה של כל אדם אינה עוד לאומה הלבנונית או למדינה הלבנונית, אלא לעדתו הניצי-רית, המוסלמית וכו'.

הפרט מוכן למות למען העדה, אך לא למען המדינה. הקריירה האישית שלו תלויה בעדה, לא בחברה הלבנונית. שום אדם לא התמנה לתפקיד כלשהו במנגנון הציבורי, גדול או קטן, בגלל כישוריו האישיים, אלא אך ורק בגלל השתייכותו לעדה זו או אחרת.

כל החלטה ציבורית הוכרעה על פי השאלה, "האם זה טוב לעדה שלי?" איש לא שאל עוד: "האם זה טוב ללבנון?"

כל עדה ראתה בעדות האחרות את האויבות העיקריות שלה. כל עדה היתה מוכנה להיעור בגורם חיצוני (סוריה, ישראל, אר-צות-הברית, צרפת, סעודיה וכו') נגד העדה היריבה, בת הלבנון. המדינה הלבנונית התפוררה מפני שהיא לא היתה חשובה לאיש. היא היתה רק תסאורה חיצונית, שמי-אחוריה התגבשו זה מכבר מיני-מדינות עדתיות.

המפלות לא כאה לפתע פיתאום. היא היתה רק סיום הגיוני לתהליך שנמשך זמן רב, ושהחל עוד לפני שקמה המדינה הלב-נונית באופן רישמי. מתחת לפני המים הרגועים נוצרו זרמים קטלניים.

כאשר הפך המצב בלתי-נסבל, התפוצץ הכל. מאז משתולל הרצח ההמוני כחוצות. הבעיה שנראתה עד אז כעניין מופשט, התגלתה בדמות ערימות של גוויות. הרג סיסוני וקיעמוני, הרס, נכות, רעב ומצוקה הפכו לחס-חוקם של בני הארץ המקוללת. וזהו אזהרה.

והי אזהרה גם לנו. קודם כל לנו. התופעה המקבילה בישראל לעדה הלבנונית אינה עדה רתית, וגם לא ארד-המוצא.

אומנם, יש בישראל מילחמות, אך אין הן מסכנות את עתיד המדינה. יש בישראל בעיה עדתית עמוקה, אך אני מאמין שגם היא לא תגרום לפירוק המדינה.

התופעה הישראלית המקבילה לעדה הלבנונית היא המפלגה. התופעה הישראלית המיוחדת, במינה, הקריירה מופלגה, שאינה דומה לשום מיפלגה אחרת בעולם. הולכת והופכת למיני-מדינה.

אני מציע לחשוב על כך. עכשיו.

תופעה הלבנונית הבולטת ביותר בחיירי-ישראל הולכת ומתפשטת כתחום המינהל הציבורי.

סוני לבנוני ידע שלעולם לא יהיה נשיא-המדינה, כי המקום שמור למארוני. שיעי לבנוני ידע כי לעולם לא יהיה ראש ממשלה. כי המקום שמור לסוני. דרוזי לבנוני ידע שלעולם לא יהיה יורד בית-הנבחרים. כי המקום שמור לשיעי.

אלפי מישרות במנגנון הלבנוני — בממשלה ובמנגנון הציר כוורי, בצבא ובשרות-החוק, בכלכלה ובמינהל המקומי — חולקו בלבנון על פי קריטריון אחד ויחיד: השייכות העדתית.

היחיד לא היה עוד אדם טוב או רע, מזבשר או לא-ימצלח. הוא היה איש-עדתו, ותנו לא. הוא לא שכח זאת אף לרגע אחד בחייו. אם רצה להתקדם, היה צריך לפעול בעדתו. הנאמנות לעדה קדמה לכל, והיא היתה מפתח לכל הצלחה והתקדמות.

מונולוג (חוזר) על יוסף לפיד:

היינו שלומיאליים!

אפריל 1986 — כך נולד הכל: מיפלגה שצריכה לשמש אלטרנטיבה להשתוללות האחרונה בחרות ולהסתאבות של מפא"י ולמנוע את הסחטנות הרתית, להוות לשון מאזניים בין שני הגופים, במקום הגוש הרתי.

מרס 1987 — למרות שפרשתי, איני מוכן עדיין להספיד את המרכז הליברלי אחרי שנה. הסניפים ברחובות, בירושלים, בנתניה, עדיין פועלים, ההנהלה מתכנסת, הוועדות מתכנסות. אבל זה לא זה. אני עדיין חושב שהרעיון היה נכון. אני לא רוצה לטעון שאם אני פורש — אז הכל נגמר. המסמר האחרון? אמרו זאת גם על ציץ, כשהוא פרש, והוא לא היה המסמר האחרון. גם אני לא אהיה המסמר האחרון. אם כי נכון שריבוי המסמרים...

אפריל 1986 — כן — ד"ש! ידעתי שתזכירי אותם. ד"ש היתה המיפלגה הנכונה, המבוססת על הרעיון הנכון, בעיתוי הנכון, אבל מבוצעת בשלר מאלוהי!

מרס 1987 — אנחנו גם עשינו טיפול שלומיאלני. בניגוד לכל הכוונות הטובות, לא למדנו מאומה מלקחי ד"ש. בעיית ההבעיות אצלנו היתה הדיספרופורציה בין פליטי המיפלגה הליברלית לבין האנשים החדשים. כן, פליטי המיפלגה הליברלית דרשו כמה זכויות יותר. לא היה איוון בין שתי הקבוצות.

אפריל 1986 — אסור לפספס רעיון כזה לעד, רק בגלל הפיספוס של ד"ש. אחפש שיתוף פעולה עם עוזר וייצמן, עם ייגאל הורביץ, עם שינוי, ל"ע. אמנן רובינשטיין ויצחק ארצי כבר צילצלו.

מרס 1987 — עיקר המאמץ בחודשים האחרונים היה מכוון למציאת לשון משותפת עם ל"ע ושינוי. היתה מחשבה ששלוש מיפגות אלה יקימו חזית משותפת. נכון — כמה שזה יישמע מוזר — הקמנו גוש נפרד כדי להתמזג לגוש גדול יותר. קיימנו עם ל"ע ושינוי כינוס בתל-יזחק לפני כחודש, ובארבעה באפריל יש כינוס נוסף. דווקא בשנה האחרונה, כשראינו איך שתי המיפלגות הגדולות משתפות פעולה לשם חיפוי וטישטוש של סקנדלים, הרעיון של הקמת גוש מרכזי קיבל חיזוק. אני עדיין מקווה.

אפריל 1986 — היום אני נוסע בפעם הראשונה למישרי החדש בבניין אל-על. איני יודע עוד כיצד מתארגנים, כיצד מארגנים מיפלגה חדשה.

מרס 1987 — הצד הארגוני דווקא פעל

חלפה שנה

ביום החמישי, כמעט שנה אחרי שהו"ד ידע בתרועה. קפצתי למוליטיקה! הודיע יוסף (טומי) לפיד על פרישתו מתפקיד מזכ"ל האפיוודה הקרויה "המרכז הליברלי". לפני שנה הצהיר לפיד במדור זה, כשהוא יושב בביתו הנוח, עטור כותרות וטרוד במכשיר הטלפון שצילצל ללא הרף: "אם החלטתי את כל הנוחיות הזאת בלנשק תינוקות ברחוב — אז סימן שאני מאמין בזה!"

הרחובות לא נמלאו בתינוקות שחילו לנשיקתו של לפיד, ושלב אחר שלב התפרק לו באיטיות החלום.

לפיד אומנם אינו מספיד את הניסיון הזה, אך מדבר עליו מבלי משים בלשון עבר. מכשיר הטלפון דמם, פרט לצילצול אקראי.

לפיד שב לעיתונות, מעריב, לסיפרי התיירות והבישול, לייצק לעקריות המזעיקות אותו טלפונים במהלך קשיים בה"כ מתכונן.

עוד מיפלגה עטורת כוכבים, שקמה ב"רעש תיקשורת, גוועת בקול ענות חלו"ש. מקימי המרכז הליברלי החדש ניסו ללמוד מטעויותיהם של מקימי ד"ש, מעניין מי ינסה ללמוד מטעויותיהם של לפיד ועמיתיו.

היטב, מה עשיתי? עשינו! ייסדנו סניפים ברחבי הארץ, כינסנו חוגים, מוסדות, אבל המערכת הפוליטית בישראל בנויה לטובת מיפלגות גדולות — ציבור שמרני וחוק שמעניק להן כספים — והסיכסוכים בין המרכיבים השונים האפילו אפילו על בעיית התקציב.

אפריל 1986 — אני מניח שיהיו לי בעיות תקציב, ולא אוכל לארגן משאיות לרשות מפגנים מטעמי. צריך ללכת חזק על הסברה.

מרס 1987 — התקציב היה אחד הקשיים הגדולים. בתחילה תרמו כמה אנשי עסקים סכומים יפים, אבל הברז יבש בהמשך. במק"ל לפיחות בדימויה של המיפלגה! כן! זה הדדי, מין מעגל-קסמים כזה. דווקא מיפלגה חדשה, לא מוכרת, זקוקה ליותר כספים כדי להקים גופים, להציג עצמה לציבור. דווקא למיפלגות חדשות המדינה לא מעניקה כלום. זאת היתה הבעיה המרכזית. מבחינה מעשית, זהו הקש ששבר את גב הגמל. אני לא אומר שקופת-המיפלגה ריקה לחלוטין, אבל המצב הקיים אינו מאפשר תיפקוד רציני של מיפלגה, למשל על פירסומה.

אפריל 1986 — אני כבר יודע שאחלק את הארץ לארבעה מחוזות וכבר מתכונן לקראת ועידת היסוד, ב-18 במאי. מי יכול להיות ציר? גם את יכולה, נו, טוב, זאת התחלה.

מרס 1987 — היום הראשון של הוועידה דווקא היווה הצלחה עצומה. מאות אנשים ניסו להיכנס לאולם, היה נאום של ראש הממשלה. נכון שכבר אז היו בקיעים מתחת לפני השטח. ביום השני זה כבר פרץ החוצה. אז הבנתי, לא שנגזר החלום, אבל שיהיו לנו קשיים רציניים בריבוי פעמים מהעבר. כל אחד מהאנשים האלה — יצחק ברמן, שלמה להט, יחזקאל פלומין, אריה דולצין ואחרים — הוא איש מצויין כשלעצמו. כולם יהודים טובים ויקרים. חבל שלא הצלחתי לשנות סיגנון בן שנים של התנצחויות הדדיות. כישלון אישי? ראי, ודאי שאיני נהנה מהתירוצאות, אבל הואיל ואיש לא מאשים אותי, אינני רואה כל סיבה להאשים את עצמי. להיפך, אני רואה מיני-הישג בכך שלי לא היו חילוקי-דיעות עם אף אחד מהצדדים המ"סוככים ביניהם. זה לא פשוט לכהן כמזכ"ל של מיפלגה שבה יש סכסוכים ומתחים במשך שנה, ולסיים כידיד של כולם.

אפריל 1986 — צילצל אליי השר יצחק ברמן. אמרתי לו שאני רוצה להתייעץ עם שניים משותפיו: שלמה להט, שהוא חבר טוב שלי, ואריה דולצין. עם דולצין יש לי יחסים טובים. הוא אפילו רצה לשלוח אותי פעם לחו"ל, אבל לא יצא מזה שום דבר... וזהו זה, אני פוליטיקאי. עיתונאים ישובו לטפל ב"י. מהעיתון שלי אני מצפה להגינות. נכון שאני בעל-מניית שם, אבל לא בהיקף כזה שזה גורם בעלי-השפעה... יחס הוגן, אולי קצת מיוחד, כמו שמגיע לאדם שנתן 30 שנה מחייו למסדר הזה, זה קצת מסובך.

מרס 1987 — דווקא קיבלתי יחס הוגן מה"תיקשורת במשך השנה הזאת, לא רק ממעריבי. ביום החמישי היה סיקור משעשע בטלוויזיה, ואחר-כך ראינו את שלומית אשת, על המחזה החדש שהיא עובדת עליו. רכוש נטוש. ראינו אותי על עזיבתי את המרכז הליברלי, לא לחצתי במשך השנה הזאת על סיקור מיוחד במעריבי, לא רציתי טובות. כשהנ"י

(המשך בעמוד 18)

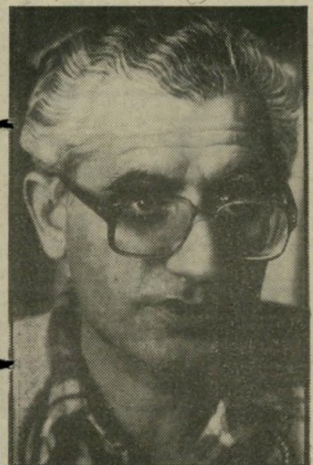
מייסדי המרכז: ברמן, דולצין, לפיד, להט, הרמלק, פלומין, סחרוב

אינו עושה דבר בשביל המיזרחיים. הוא חוזר על סיסמות אשכנזיות, הפוגעות באינטרסים הבסיסיים ביותר של הציבור המזרחי במדינה. הוא מקים את נחליות החדשות על-חשבון עיירות הפיתוח, תומך במדיניות כלכלית המע"שירה את העשירים על חשבון העניים, ועוד.

נשיא כפול. סמוכה הופיע כמר-צהאורה ביוס-עיון מיוחד במינו: אי-רוע משותף של תנועת המיזרח אל השלום והמועצה הישראלית למען שלום ישראלי-פלסטיני. הנושא: ה"נעות המיזרחיות והמאבק למען הש"לום.

מטבע הדברים עלתה במרוצת היום שוב ושוב השאלה: מדוע צמודים 50% מהבוחרים היהודיים-המיזרחיים ללי-כוד, ורק 20% מהם מצביעים בעד המערך ותנועות-השמאל? האם ניתן לשים קץ ל"שותפות היסטורית" זו, כפי שהגדיר אותה סמוכה?

על הרשא המוריק של קיבוץ הראל, ביום אביבי חמים, ישבו ורכזו זה לצד זה צעירים וצעירות מזרחיים, פעילי המיזרח אל השלום, ופעילים ותיקים של מחנה-השלום, רובם אשכנזים, הכינסו נערך לזיכרו של אליהו אלישר, מי שהיה נשיא העדה הספרדית בארץ, וגם הנשיא הראשון של המועצה למען שלום ישראלי-פלסטיני. אלישר, מישפטן קשיש, שהיה בעל עמדה

סוציולוג סמוכה
סוף העידן האשכנזי

חשובה עוד בימי המנדט הבריטי, רגל בהשלמה עם הפלסטינים ובמשאיות עם אש"ף.

מתחת לשטח. האם ישראל היא מדינה מערבית או מיזרחית? כיצד משפיע מצב-המלחמה (ובעיקר תקי-ציב הביטחון) על מצבם הכלכלי של תושבי השכונות ועיירות-הפיתוח? האם השינוא לערבים גורמת בכרח גם ליחס גיועני כלפי היהודים-המזרחיים? מדוע מוכר הציבור המזרחי ברובו הגדול מתנועות-השלום? האם תנועת-השלום ארישה כלפי מצוקת המיזרחיים, בעוד שהיא רגישה למצור קת הערבים? מה זאת "השתלבות במר-חב"?

שאלות אלה נדונו בישיבות פור-מאליות באולם-התרבות של הקיבוץ ובחוגי-דיון על הרשא: לעיתים בקור-רוח אקדמי, לעיתים בלהט האופייני לפעילים. פעיל השכונות הוותיק אבנר עמיאל התווכח עם יעקב ארנון על הצורך לשלב יחד את הסולידריות עם מצב המיזרחיים ואת המאבק למען השלום. שלמה אלבו ומתי פלד הת-ווכחו על האפשרות להשפיע על הת-פתחויות תרבותיות. רודו מחלב ומני ברזילאי התווכחו עם צבי שולדינר וישראל לף על השאלה אם מצב המי-רחיים במדינה היא שאלה מעמדת כלבר, או גם שאלה עדתית. המשמעות העיקרית של הכינוס היתה נעוצה בעצם עריכתו: דיון אמיתי ראשון של אשכנזים ומיזרחיים על השאלות העמוקות, אשר מזה שנים רגילים הכל לטאטא אותן אל מתחת לשטיח.

המאגר שלא אגד

חלק ממעורר החירות של ישראל הם מאגריהרלק, ובכלל זה מאגרי הגאז. האחריות על הקמתם ואחזקתם של המאגרים הוטלה על החברה הממשלית "תית שרותי נפט", שמנהלה הוא ה-

מנהל אפרת בורות בשווייץ

אלוף (מיל) יונה אפרת. מכיוון שהקמת מאגריהגאז מחייבים מומחיות רבה, נחתם חוזה בהיקף של עשרות מיליוני דולרים עם חברה צרפתית. החברה השלימה את הקמת המאגר רים ליד בית-שמש. מאגרים אלה הם חלק ממערך מאגריהגאז. אחרי השלמתם התברר כי יש דליפה, ולא ניתן להשתמש בהם כלל. "שרותי נפט" תובעת מהצרפתים פיצוי, הללו טוענים כי אין הם אשמים, וכל הפרשה מתבררת לפני בורות בינלאומית בשווייץ. אפרת אישר את העובדות, וציין כי מטעם החברה מופיעים כבורות עור-כיהרין יעקב נאמן ודוד שלום ברג, וכי הסכום שעלויו רבים עולה על חמישה מיליון דולר.

קישון מכר נכס

הסטידיקאי הישראלי אפרים קר שזן, הממחין לקבלת אורחות כשרות, ייצ, שתעניק לו את הזכות לשלם את מסההכנסה בשווייץ (שהוא נמך מן המס הישראלי), מכר באחרונה נכס ש-החזיק בתל-אביב. קישון היה בעליו של משרד בכיר כראתרים בתל-אביב, ששיטחו 45 מ"ר. במישרד פעלו סוכניהביטוח שלמה שולוביץ ואבי שוורץ, ש-

סופר קישון משרד בכיר-אתרים

שילמו לקישון בשנים האחרונות שכיר רות של 300 דולר לחודש. קישון דרש תמורת הנכס 41 אלף דולר, ובנואר השנה רכשו אותו בעליהון יהודים-אריאניים.

150 אלף דולר למכונית

המודל החדש של ב.מ.וו. דגם 735, פופולארי מאוד בין עשירי-ישראל. אך יצא לשוק, וכבר רכשו וקיבלו חמישה ישראלים את המכונית, העולה 150 אלף דולר. אגב, השיעור החדש של בעליה-המון בארץ היא מערכת תקלידידיסק למכונית. מחיר מערכת כזו 15 אלף דולר.

קוברים תיקים במס'הכנסה

טענת אנשי מחלקת-החקירות של מס'הכנסה, כי אין טעם לעבודתם מפני שאחרי הגשת כתביהאישום עוברות שנים עד שבית-הדין יפנה את התיק, כתיק, כנונה כהחלט. אבל יש גם תיקים שאינם מגיעים כלל לפרקליטות, מסיבות לא-ברורות. ב-1982 ניהלה מחלקת-החקירות של מס'הכנסה בתל-אביב חקירה גדר לה, מלווה בכותרות שמנות בעיתונות. על רשת הברחות כספים של חסידי-

הנשות פים של הלנה עמרם

עיסקהשידוכין של הלנה עמרם עולים כפורחים. נוסף על משרדה המרכזי בניר-דסי, היא מפעילה בהצלחה גם משרד בתל-אביב, ולאחרונה גם בלונדון, ובעתיד הקרוב בעוד ערים באירופה. שותפה לעיסקהשידוכין באירופה וישראל הם אמנון מנדה, קרובו של שרהתיירות אברהם שריר ועוררדינו גידעון צבי. במשרדי החברה בלונדון נראה גם הישראלי רנני בושמי, שהיה קשור בעבר

שרכנית עמרם גופתו של נוימן מוטלת בבית-החולים

בעיסקהשידוכין למיניהם. בושמי טוען כי הוא עוזר להלנה בגלל ידידות בעבר הרחוק. הצלחתה של עמרם לא הניעה אותה לעזור, בימיו האחרונים, ליורא נוימן, שנפטר לא מכבר בחוסר כל בניירויק מסרטן, ושגופתו מוטלת בבית-החולים מחוסר מימון לקבורה. נוימן היה בעבר שותפה של הלנה בעסקיה בישראל, וכאשר ניהלה תביעת-דיבה נגד הטלוויזיה מימן את הוצאותההמשפט שהגיעו לרכבות דולארים. הלנה הכחישה להחזיר לו את ההשקעה מהפיצוי שתקבל, אולם לא קיבלה כל פיצוי. להגנתה היא טוענת כי לפני חצי שנה הלוותה לו 3500 דולר לרכישת מכונית, שבה עבר כנהגומנית.

אריה בוכוואלד הפסיד הכל

אריה בוכוואלד, שנמלט מישראל לפני חמש שנים, אחרי התפוצצות פרשת-ההונאה בבנק למימון וסחר, החי מאז בלונדון ברמת-חיים גבוהה. הפסיד כהמורים את כל כספו, והוא גר עתה אצל חברתו, שרה טוינאן. בוכוואלד היה מאליהבורסה, עד שהתברר כי הוא ושותפו קיבלו מידע פנימי על עסקות-בורסה שביצע הבנק למימון וסחר. הבנק היה המבצע העיקרי של עסקות קבוצת ריגרישישמן, ובוכוואלד תפס טרמפ על העסקות הללו, ועשה כמה מיליוני דולארים. כאשר נחשפה התרמית, הוגשה נגדו תביעה על-ידי הבנק, והוא נמלט ללונדון. שם גר בסוויה במלון שרתון פרק טאונר, ואירח תברים ישראלים שבאו ללונדון. יחד עם נחום מנבר הקים חברה בשם עץ הארץ, שייכאה פירות וירקות ללונדון מכל העולם. מנבר היה ממקימי חברת מוגר, ונאלץ לעזוב את ישראל מסיבות שונות.

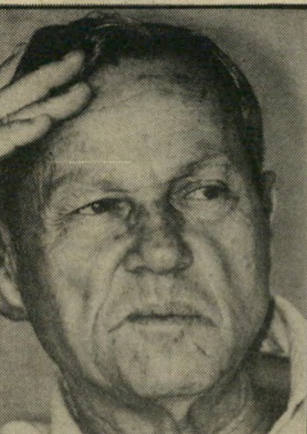
סרטן בורסה בעיות לב, הורמונים ובלמים לונב

● צמורה הנפקה של מפעלי דפוס נצרת. בנקיהפועלים, ה- נושה בעיסקי אישהעסקים אורי א-בן ביותר מ-10 מיליון דולר. הקטין את החוב בהנפקה של חברת-הגז של עסי קיו, אינקובה, שגייסה כשלושה מיליון דולר. אחרי ההנפקה רוקן הבנק את אינקובה מנכסיה, ובעליהעניין במניות החברה מיהרו להיפטר מהסחור רה שהחזיקו. לאינקובה חברת-בת ב-שם מפעלי דפוס נצרת, שהיא יע-לה ומרווחה היטב. בין היתר היא מד-פיסה ליצוא סיפרייצור, וכן את סיפרי דפיהזה. בנקיהפועלים מתכוונ עתה להפריד את מפעלי דפוס נצרת מאינקובה, לבצע הנפקה של מפעליההדפוס, ובסכום שיגוייס ל-הקטין עוד יותר את החוב.

אורי אבן הוא מאנשיהעסקים הידיר עים בישראל, ויחד עם שותפיהלשעבר, נסים ברזיק, בנה בארצות שונות בעולם. אחרי שנפדרו השניים, נשארו לאבן עיסקההמו"לות, שכללו את חב-רת קסטל ותיקשורת, המפסידה כס-פים רבים. אבן עוסק באחרונה בתיק-שורת באמריקה, והשאריר לבנק את נ-הול העסקים כאן. נראה כי הבנק עומד לסגור את חברת קסטל, שאינה מראה השתפרות.

● צמורה מבירת מניות. סי-הר-ו-אלקו. כונסיהנכסים של ר-נות משלימים עתה את דרך המכירה הפומבית של חבילת מניות סהר ואל-קי, שמחזיקה דנות. מדובר בחבילה של 16.5% ממניות סהר ו-20% ממ-ניות אלקו. בשערי אלקו יש באח-רונה התעוררות, ומישהו מרכז חבילות גרולות. המכירה תהיה תוך שבועיים. ● מה כדאי לרכוש בבורסה האמריקאית. הדרשבווען האמריקאי פורצין הוציא מדריך מיוחד להש-קעות בשנת 1987. בתחום הביורטי-בולוגיה מומלץ לרכוש מניות של חב-שה למחלות לב: אמגן, המייצרת הור-מון המוסט את ייצור כדוריותהדרם ה-אדומות: סטוס, שיש לה כמה תרופות חדירות לטיפול בסרטן. תחום מומלץ אחר הוא הוזב, בגלל התערעורת המצב בדרום-אפריקה, המייצרת 55% מתפ-רת הוזב מחוץ לגוש המזרחי. בגלל זה כבר עלה מחיר הוזב מ-340 ל-400 דולר האונקיה. במקביל צפויה עליה למניות מיכרותהוזב באוסטרליה ובא-מריקה. תחום מומלץ נוסף הוא חלפים לר-כב, ירדת מחיריהרלק הביאה באר-צותהברית להגברת השימוש בכמר-ניות, וכתוצאה מכך הגברת הבלאי. מומלץ על שלוש חברות המייצרות חלקיהילוף: אשלין, השולטת בייצור הבלמים, גנון סארטס וספני-דארט מוטור סרודקטס.

לא מוכרים את אל-על

איש-עסקים הראל אפשר לטוס חנים

ההצעה לא הגיעה לכלל דיון, למי-רות ההכרזות הרמות של השר חיים קורפו על הכוונה למכור את אל-על. יש המטבירים את מניעת מכירתה של החברה על-ידי קורפו בעוכרה שכ-יום הוא ממנה את חברי מועצת-המנ-הלים של החברה, עשרה במספר, ואלה הם תומכיו בתנועת-ההחזרה. לתפ-קיד חבר במועצת-המנהלים יש יוקרה רבה, וגם תועלת מעשית. החבר ור-ייתו טסים חנים בכל טיסות אל-על, ומשלמים רק חלק זעיר ממחיריהטי-סות גם בחברות אחרות. גם בבתי-מלון הם משלמים פחות ממחצית המחיר. לאנשיעסקים כמו היהלומן נחמן פרל, שהוא יור מועצת-המנהלים, או עוררדין ראובן ריבלין, חוסכת י-שיבתם בהנהלה כסף רב. חבריהחרות אחרים שהם פעילים במועצת המנהלים הם אריה קרמר ויגאל גריסל.

קבוצת אנשיעסקים, בראשות ה-מיליארדר בוב הכט מיוסטון, שיוצ-גה בישראל על-ידי אישהעסקים יוסי הראל, הציעה לשרהתחבורה לקנות 49% ממניות אל-על, לפרוע את כל ההתחייבויות ולרכוש עוד שני מטוסי 747 חדשים למיטען. הקבוצה הגישה תוכנית, הכוללת שינוי באישו צוותי-המנהלים של אל-על.

לתפקיד בכיר מטעם האוצר באמריקה, והתיק נרדם עד היום. בנובמבר 1986 ביקר לויז בארץ, ואי-ים שאם לא תחורש החקירה, ינקוט בצעדים שונים. התיק הוצא מהמקור, ונמצא מאז על שולחנו של מנהלה-ה-קירות בתל-אביב, אליעזר לינסקר. הטיפול הוטל על אורי לוי.

אל תפסח על השייט הזה שייט תענוגות בפסח

7 ימים על אנית הפאר World Renaissance

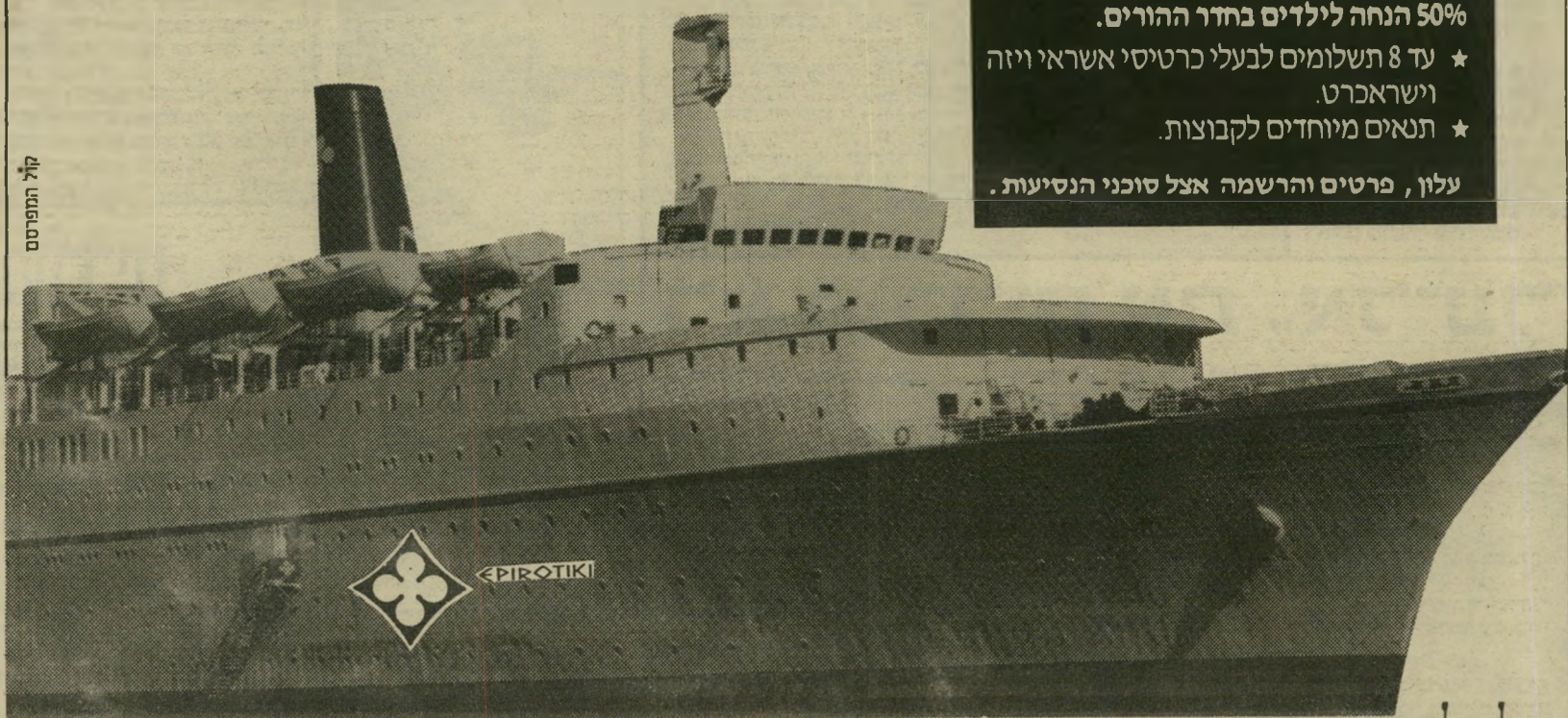
במסלול: רודוס, איסטנבול (תורכיה), פיראוס (אתונה), פורט סעיד (קהיר).
היציאה מאשדוד ב-12.4.87

השאר את ימי החול על החוף והפלג לחופשה חגיגית. חופשה המשלבת מנוחה ונופש עם סיורים בשלש מדינות. יוון, תורכיה ומצרים. על אנית הפאר המפורסמת בעולם כולו WORLD RENAISSANCE תמצא חדרים מפוארים, מזוג אויר מלא, מטבח בינלאומי מעולה, 6 ארוחות ביום, כולל מזנון חצות - (האוכל לא כשר) - חנויות DUTY FREE, קזינו, קולנוע, מסיבות קוקטייל, דיסקוטק, נשף תחפושות ועוד ועוד.

סדר פסח חגיגי יערך בליל ה-13.4.87

המוניטין של חברת אפירוטיקי מתבסס על אלפי לקוחות מרוצים המפליגים בשבחה.

גם המחירים חגיגיים
החל מ-\$450 (לא כולל מיסים)
ליחיד בתא זוגי.
25% הנחה לאדם שלישי ורביעי בתא.
50% הנחה לילדים בחדר ההורים.
★ עד 8 תשלומים לבעלי כרטיסי אשראי ויזה וישראכרט.
★ תנאים מיוחדים לקבוצות.
עלון פרטים והרשמה אצל סוכני הנסיעות.

קול המפרסם

EPIROTIKI LINES

כבר 30 שנה של פעילות רצופה בישראל.

אלאוף ושות' • ספנות בע"מ תל אביב: אנגל 6, טל': 03-611454, 622591

חיפה: הנמל 40 טל': 04-671742, 660911 אשדוד: עורף הנמל, ביתן 16 טל': 055-21321, 21165-6

אחד מאדריכלי עיסקת-הנשק האיראנית על הקונספציה שעמדה מאחוריה

חזרה אל איראן

מכאן ואילך גילו תלמידיו-חומייני נכונות — ולוא מאונס — להתפטר עם המציאות הקשה. לא היתה זו בהכרח מתינות, אלא פרגמטיזם שנבע מצורכי הקיום.

להמחשת הפער בין התורה והמדיניות אסתפק רק בשתי רוג' מות:

כיצד ניתן בכלל להסביר מבחינה אידיאולוגית את הידידות בין איראן (האיסלאמית) עם סוריה (שתורתה הבעת'ית היא חר' לזנית מעיקרה)?

כיצד ניתן ליישב מבחינה רוקטרינית את הטפותיו של חר' מיני לחסל את מיפלט-הבעת' (בעיראק) כתנאי לסיום המיל' חמה במפרץ, שעה שבת-כריתו הקרובה ביותר (סוריה) מונהגת אף היא על-ידי מיפלט-הבעת'?

ורוגמה אחרת: כיצד, לנוכח התורה הכל-איסלאמית של חר' מיני, וסלידתו מההשקפות הלאומיות, ניתן להסביר את ההת' עקשות האיראנית לכנות את המפרץ כ-המפרץ הפרסי', וה' סירוב אף להסכים לשם 'המפרץ האיסלאמי' — כפי שהציע אחד מאנשדורת באיראן?

למעשה, לאורך כל דרכו של המישטר המהפכני, במדיניות סנים וחז' כאחת, ניתן לזהות נסיגה דוק' טרינית על חשבון שיקולים פרגמטיים.

איראן מבחינת יכולתה לחדש את הארסנל המילחמתי שלה. למעשה, באורח פרדוכסלי, נוצר מצב שבו המ' דינות המסייעות לאיראן (בעיקר סוריה ולוב) מצר' יידות כנשק סובייטי, בעוד שאיראן זקוקה לנשק אמריקאי (שהוא ישנו דווקא בידי התומכות בער' ראק).

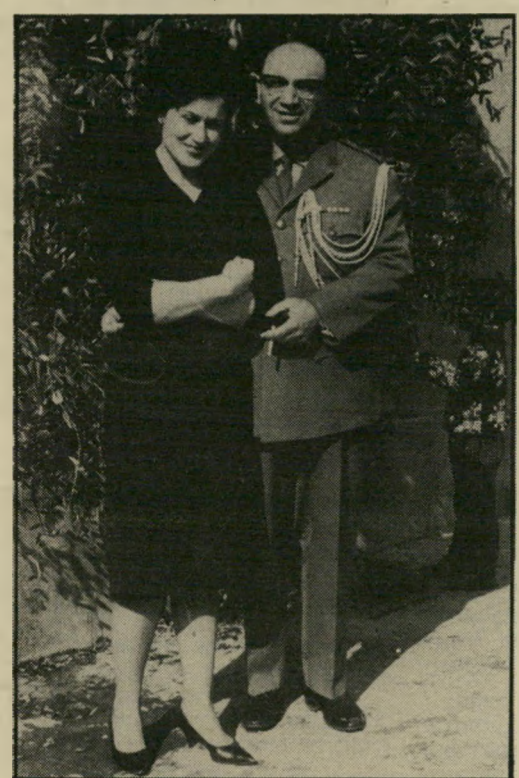
הכורח שהטילה מציאות זו, לנסות ולחפש אספקה צבאית מארצות-הברית או ממדינות המסוגלות לספק לה נשק אמריקאי שימש פתח נוסף לישראל ולארצות-הברית.

לדעתי, שומה היה עלינו לנצל פתח זה, ובכיוון זה פעלתי.

האיתותים מאיראן גופא, על נסיונות לאמץ גישות פרגמא' טיות יותר, נתנו עידוד למחפשים קשר כזה.

תנועות מהפכניות נאלצות מטיבען לסטות מהשקפותיהן הרדיקאליות, במעבר מאופוזיציה לשילטון.

כל אימת שנאבקות הן לכוח, ומבקשות לעשות נפשות לתר'

נימרודי (במדי נספח צבאי, עם אשתו ריבקה)

רתן, יכולות הן לשאת ברמה השקפות קיצוניות, אף אם לא ברור אם אפשר יהיה ליישמן הלכה למעשה. אולם בתופסן את השילטון, שעה שנאלצות הן להתמודד עם צרכיהם היום-יומיים, הן מאמצות מדיניות השונה ולעיתים באופן קיצוני מתורתן המקורית.

רפסנג'אני הוריד את זקנו, תבע להסיר את המחיצות בין בנים ובנות ואת תמונות המנהיגים מהקירות

המהפכה האיסלאמית לא היתה יוצאת-דופן מב' חינה זו. באופוזיציה היתווה חומייני תוכניות להשתת איראן החדשה על יסודות איסלאמיים ישנים. תורתו המוזהרת היתה — ובמידה רבה היא אף כיום — מהפכנית רדיקאלית. אולם, משעה שתפסו הוא ותלמידיו את השילטון, לא יכלו עוד להסתפק בסיסמות, אלא נאלצו לנהל בפועל את המדינה.

המהפכה האיסלאמית באיראן היא רוגמה יוצאת-דופן לחילופי-שילטון בתולדות המיורח התיכון החדש.

ההפיכות הרבות שנתרגשו במדינות השונות במיורח התיכון ברור האחרון חדרות לבקרים. נתאפיינו ככך שהן הונהגו על-ידי קבוצות קטנות, בדרך כלל של קציני-צבא, שהשתמשו בכוח לתפיסת השילטון, ורק אחרי שתפסו את השילטון ניסו לגבש תמיכה עממית לעצמם ולתורתם החדשה.

המהפכה האיסלאמית היתה שונה לחלוטין: היא הונהגה על-ידי אנשדרת, נהגה מתמיכה עממית כתנאי לתפיסת השיל' טון ותורתם המהפכנית — היא דת האיסלאם — נהגתה מנא' מנות כמעט-מוחלטת מצד רובו הגדול של העם.

ואכן, עם תפיסת השילטון ניסו תלמידיו של חומייני ליישם את תורתם הרדיקאלית בכל מיגוריה-חיים. למעשה, יצאה המה' פכה חוצץ נגד כל מאפייני המישטר הקודם — חזרה לאיסלאם במקום תהליך ההתמערבות המואץ, כינון רפובליקה במקום המ' לוכה, והטפה לארצות האיסלאמיות במקום תורתם הלאומית של מלכ-איראן.

כך, למעשה, הסבו גם בעל-בריתו של השאה — ובראשם ארצות-הברית וישראל — למדינות המ' שוקצות ביותר בלקסיקון המהפכני של חסידיו חומיי' ני.

פילת מישטר השאה פגעה באינטרסים של ישראל באופן ברור: לא רק אובדן בעל-ברית חשוב ופוטנציאל לקשרים כלכליים ענפים (שרק חלקם מוצה עד למהפכה) אלא כינון מישטר אשר ישראל, הציונית והיהודית, היתה לזרז בעיניו. הצהרותיו של חומייני נגד ישראל והיהודים בטרם עלייתו לשילטון, הטפתו להיסול ישראל, והסכנה של יצוא המהפכה לשאר המדינות המוסלמיות הסבו את הסכנה לממשית עוד יותר.

בתוך המישטר באיראן גוברת הנטיה למתינות, והיא נובעת מצורכי-הקיום שלו

כבר למן ראשית שילטון המישטר המהפכני האמנתי בכל מאורי כי על ישראל ובעלות-בריתה במערב לעשות הכל כדי לנסות ולשנות מציאות זו. דיעה זו ביטאתי בצורה נחרצת ב' תוכנית הטלוויזיה הברשית, פאנורמה, ב'1982.

נראה לי שאיראן היא מדינה חשובה מכדי שנוי' תר על קשירנו עימה.

גם כאשר שלט חומייני בארצו ביד רמה, לא ראיתי במישטר זה מישטר המסוגל לבסס עצמו באיראן לטווח ארוך. תמיד היא היתה ונשארה בעיניי בעלת-ברית פוטנציאלית לישראל. אף פעם לא הסקתי מלחשש פריצות שבועון נוכל לקדם את האינטרסים שלנו במדינה חשובה זו.

חלוף השנים הראשונות לשילטון המישטר המהפכני באיראן, ניתן היה כבר לזהות שני תהליכים מרכזיים, אשר עמדו במירה מסויימת כסתירה זו לזו: מצד אחד תהליך של התמסדות והתייצבות של המישטר המהפכני; ומצד שני החרפת הבעיות ששימשו איום מתמיד על השילטון.

החרפת מצוקותיה של איראן, מבית ומחוץ, נר' אתה בעיניי בהזדמנות לשו' ו. להדור' לאיראן.

מעקב קרוב אחרי התרחשויות השנים האחרונות באיראן לימד על שלושה מוקדים של בעיות למישטר-חומייני:

- בעיות חברתיות-כלכליות,
- המילחמה והשלכותיה כלפי בית וחז',
- מאבקי-הכוח בצמרת המישטר המהפכני.

לשלוש בעיות אלה זיקת-גומלין ברורה: המילחמה משפיעה על הכלכלה, והתמשכותה מעוררת חילוקי-דעות בצמרת. הכל' כלה משפיעה על היכולת הצבאית, ומעוררת אף היא חילוקי' ריעות דוקטריניים-פוליטיים. ולמאבקי-הכוח הפנימיים יש נגיי ער ברורה לניהול הכלכלה והמילחמה.

הקשיים הכלכליים והתמשכות המילחמה חייבו את איראן גם לאמץ לעצמה גישות יותר פרגמטיות בכל מיגוריה-חיים. הם חייבו אותה גם לנסות ולרכוש טכנולוגיה מערבית.

גם מי שאינו בקיא ברזי המדיניות המיורחית-כונת יכול היה להבחין על-ינקלה שהבריתות הפוליטיות באיזור לא הקלו על

אין זה ראוי לחכות למות של חומייני כדי לעודד שינוי באיראן ולעזור לחוגים הפרגמטיים

בהדרגה, נשמעו קולות למתינות גם בתחום המדיניות החב' רתית-תרבותית, וגם בקשר ליחסים עם ארצות-הברית. הדמות המובילה בהקשר זה היה אית-אללה האי' שמי רפסנג'אני (יור' הפרלמנט), שהחל מופיע מגור' לח למישטר במקום הזקן המדולל, שבו נהג להופיע — וזה הסיוע הבלט ביותר לתמורות שחלו בו. הוא לא היה בודד במערכה זו.

הרוגמה הבולטת ביותר של הטפה להתמתנות ניתן למצוא בשתי דרשות-יוס'שישי של רפסנג'אני בספטמבר 1984.

למעשה, קדמה לדרשותיו הטפה יוצאת-דופן של חומייני עצמו להתמתנות. בנאום לחברי 'מועצת המפקחים' בספטמבר 1984, אמר חומייני כי המהפכה כבר הגיעה לדרגת יציבות, אשר בה אין עוד צורך, 'ללחוץ על העם יותר מדי' בכיוון של רדי' קאליום. באופן חד-משמעי פסק כי יש להימנע מקיצוניות, והטיפי' לסובלנות ולנסיון יותר הדרגתי של התורה המהפכנית.

רפסנג'אני שאב עידוד מדיכרי חומייני ואף הרחיבם בדרשתו ביום השישי שלאחר מכן. הוא טען כי יש 'אנשים מסויימים' הרחפים את המהפכה מעבר למה ש'נחוץ', וזאת בשעה שה' מציאות 'מחייבת מתינות'.

הוא אף קרא להגביל את הנוהג, שעל פיו כל רחוב או עיירה נקראים על שם אחד ממנהיגי המהפכה.

הוא יגלה: מה טעם לכנות קבוצת כדורגל כ-קבוצת בהשתי', על שם סגנו של חומייני? האם כאשר הקבוצה נוחלת מפלה ניתן להכין שבהשתי הובס?

הוא אף קרא להגביל את הנוהג לפתוח כל מיכתב ממשלתי בפסקי-קוראן ובקטעים מנאומי-חומייני (החל על הנייר ועל זמן הכתבנות) אמר: לא צריך לחלול את תמונות ראשייה-המ' הפכה על כל קיר; הוא יצא נגד הנוהג לזהות מהפכנות עם לבוש מרושל, זקן ושיער בלתי-מסורק.

הוא קבל על הנוהג הנפסד באוניברסיטות להציב מחיצות להסדרה בין בנות ובנים, נגד תקיפת נשים (המשך בעמוד 16)

* גמهوري איסלאמי, 3 בספטמבר 1984.

מרכך כביסה סופטקס

של
פנטסטיק

חדש
במבצע
הכרות

להשיג בחנויות
וברשתות השיווק

קדם
KEDEM

מוצר איכות
מבית פנטסטיק

(המשך מעמוד 15)

ההולכות ללא בסיסיות ברי-חובות, ואף קרא להקרין יותר פרטים וכתבות ספורט בטל-וויזיה על-חשבון שידוריית ארוכים.

מילת המפתח היתה מתינות. אין אלה הדוגמות היחידות, אך רומה שהן ממחישות את השינוי במגמה, גם בצמרת המהפכה.

הנטיה ליתר פרגמטיזם איפיונה אף את מדיניות החוץ של המישטר המהפכני.

אף כאן רפסנג'אני הוא שהכתיב את הטון, כאשר חומייני נותן לגיטימציה לכיוון הכללי.

ברוב העקרונות ביותר של יחסי חוץ טען חומייני, עם תפיסת השילטון באיראן, כי אינו מכיר בלגיטימיות של המישטרים בעולם בכלל, ובמדינות המיוחדות כחן המוסלמי בפרט; וכי מטרתו היא לקיים קשרים עם העמים במדינות אלו, מעל לראשי שליטתם.

אך בהדרגה התנפצה שאיפה מהפכנית זו מול המציאות.

באוקטובר 1984 אמר חומייני ברררות, כי ארצו מעוניינת לקיים קשרים עם הממשלות במדינות אלה.

זה מנוגד להגיון ולחוק האיסלאמי של לעשות כן, הוא הוסיף.

האיתא-אללה מהדירכני הוסיף כי אין זה הגיוני או אפשרי לקיים קשרים עם עמים.

סימנים לנכונות מוצהרת לקשר כל שהוא עם ארצות-הברית לא איחרו אף הם.

בסנייה המכוונת ישירות ל-ארצות-הברית אמר רפסנג'אני בדרשת יום שישי במאי 1983: "ארצי מעוניינת לקיים קשרים עם כל מדינה המעוניינת לקיים קשרים נאותים (צחייד בסרסית) עם איראן."

הוא הוציא מכלל זה רק שתי מדינות: ישראל ודרום-אפריקה. כך שארצות-הברית הוצגה בפירוש כפרטנר אפשרי לשיפורי-החסים.

בהודמנויות שונות הביע רפסנג'אני בפומבי את הערכתו לנשק האמריקאי. נשק זה, הוא ציין, עולה באיכותו על הצרפתי או הסובייטי.

במסיבת-עיתונאים ביולי 1984 הפ' תיע רפסנג'אני בהצהרתו כי איראן אינה רוחה אפשרות לרכישת נשק אמריקאי — עדיף, דרך צד שלישי, אך אם יש צורך אף ישירות.

נקל להבחין השינוי בתוכן בין הצהרות אלה לבין ההצהרות של ראשית תקופת-המהפכה.

הדברים מדברים בעד עצמם. הם היו ידועים לי, באמצעות קשרי עם אישים איראניים שונים, בעת שהווי בלונדון. אך רומה כי אף עיון קפדני בעיתונות הרישמית של איראן חייב היה להוליך את המשקף לכמה מסקנות, שהן חשובות ביותר, לדעתי:

● ראשית: המהפכה ניצבה לפני בעיות פנימיות חמורות בשלוש המערכות שצוינו לעיל: הכלכלה, המילי-חמה ומאבק-הכוח הפנימיים.

● שנית: חל שינוי ברור בכיוון הכללי של המישטר. אף שהוא עדיין, ללא ספק, דריקאלי, הרי לעומת תור-המקורית, מדיניותו המוצהרת ואף המדיניות המעשית עברו תמורה חסרה.

בה. * ג'מهوري איסלאמי, 29 בספטמבר 1984. ** כיהאן, 29 באוקטובר 1984. *** ג'ומהרי איסלאמי, 8 בדצמבר 1984. **** ג'ומהרי איסלאמי, 14 בינואר 1983. ***** ג'ומהרי איסלאמי, 19 ביולי 1984.

● שלישית: נרמה לי שהשינוי בוטא בצורה ברורה כבר בסתיו 1984. המבוי הסתום במלחמה, ההשפעות של ירידת מחירי-הנפט, והביטויים הפומביים של חילוקי-הדעות בצמרת המהפכנית (אשר בוטאו בגלוי ובאופן רשמי על-ידי רפסנג'אני וחאמנהאי בי-ספטמבר 1984) מוליכים למסקנה ש-מסתיו 1984 ניתן היה לזהות שינוי של ממש.

דוח ועדת-טאוויר מאשר אף הוא, בדעבה, את נכונותן של הערכות אלה. הוא קובע כי ב-אותה תקופה כבר חיסשו האיראנים נתיבות לורשינגטון.

כבר אז ניתן היה לזהות שהמהפכה עברה את נקודת-השיא שלה. מאבק-הירישה שהתחולל בעז, והמאבקים הפוליטיים בין תלמיד-חומייני, סימלו זאת יותר מכל. עתה לא רק שהיה תמריץ למנהיגים שונים של המהפכה לחפש גשר אל המערב, היו אף שהיו נכונים להירתם למשימה.

היה זה רשע מצדנו להתעלם ממצאות זאת.

תמיד סברתי שכדי לקטוף את הפירות, יש לכלכל צעדיו מראש בתבונה, תוך ראייה מפוכחת של העתיד.

הערכת היתה כי אין זה ראוי לחכות למותו של חומייני כדי לעודד שינוי באיראן, יש לפעול ליצירת עובדות אשר יקלו על החוגים היותר-סרגמאטיים לבצר את מעמדם במטה ראן עוד בטרם מותו. כדי לסייע להם להתגבר על מתחיהם בעת מביח.

המשאומתן עם האיראניים אכן אי-מת הערכות אלה, ואף חיזק אותי בדעתי בדבר האפשרות והצורך לפעול.

מי הם החוגים הפרגמאטיים יותר באיראן, שעמים ניתן לנהל משא ומתן ענייני-רציני?

חלוקה כזו למחנות היא קשה. היעדר מיפלגות איראולוגיות מגובשות, והמצאות של נאמנויות אישיות המשתנות תדיר, מקשה על קביעת מסמרות בנושא זה.

אך נרמה שאבחנו כללית אחת ניתן לקבוע: מי שנשארו בתפקיד-ביצוע במישל חרמיני ונשארו על שיקמם את עול ניהולה, התקין של המדינה — נאלצו בכורח המציאות לאמץ גישות יותר סרגמאטי.

מבחינה זו היו רפסנג'אני (י"ד) ה פרלמנט, חאמנהאי (הנשיא) ומוסאווי (ראש-הממשלה) — עליאף ההברלים המשמעותיים ביניהם — באותו המוד.

לעומתם, מי שנשארו מחוץ לעמדות שילטוניות יכלו להרשות לעצמם להמשיך ולדבוק בסיסמות המהפכניות הישנות. בין אלה ניתן למנות את ה-איית-אללה מסכיני (י"ד) מועצת המומחים, והאימאם ג'ומעה של העיר קום), חוגת אל-איסלאם ח'ואיניבא (עד לאחרונה נציג חומייני בחאג', ועתה התובע המהפכני), מהדי האשמי (אחרי חתנו של מונתורי, והאחראי על הקשר עם אירגונים מהפכניים בחו"ל).

העובדה שאותם שניהלו עיי-מנן את המשאומתן (והשמיות שלהם כבר גלויים כיום לכל, ולבטח לאיראנים עצמם) לא נסגרו, וכי לעומתם מי שהדליר פו את הפרשה נעצרו, מוכיחים בעליל כי המושבים בחזמים היו זרם מרכזי בצמרת המדי-סכנית.

יש להדגיש, אין לראות בהם אלמנטים אנטי-מהפכניים, המתנגדים למדי-פכה האיסלאמית או למנהיגותו של חומייני; להיפך, רובם היו תלמידיו ונאמנים למדיניותו — אך לא בכל.

הם ראו בתפנית פרוימער-בית אינטרס איראני חשוב —

לא מאהבת מרדכי, כמו משיני-את המון: היא מוסקורה.

רעיו איראן המהפכנית היתה ישראל מוקצית מחמת מיאוס. כי אופן עיכוב דחו כל אפשרות לחדש קשרים עימה. אך לא כן עם ארצות-הברית. למעשה, אף שזכתה זו בתואר הבלתי-מחמיא של "השטן הגדול", חששה העי-קרי של איראן היה מפני ברית-המערב. מבחינה רתית צרופה אין ארצות-הברית (הנוצרית) גרועה בעיני שליטי-איראן מברית-המועצות (הקדמוניסטית-אתאיסטית).

גם הם יודעים כי אף שאומנם ארצות-הברית היתה מעורבת עמוק באיראן בתקופת-השאה, הרי מעורבו-תה המוגבלת של ברית-המועצות לא נבעה מחוסר-רצון מצידה, אלא מהעי-דפת השאה את אמריקה. במיקרה אחד למשל — קו צינור-הגז — שבו עשתה איראן עסק עם ברית-המועצות, זו ניצלה את איראן כאופן בוטה אף יותר מהיחס שבו זכתה איראן מידי ארצות-הברית (ועיתוני-איראן שבים ומדגישים עובדה זו חרשות לבקרים). ומבחינת ההאשמה באימפריאליזם, הרי ברור שמי שגולה שטחים מאיראן היתה רוסיה, ולא אמריקה.

מבחינה פוליטית, האיום של ברית-המועצות השכנה מעד-כיר אף כיום לחלחלה בלב צמרת המישטר באיראן.

מדיניות של ברית-המועצות כי נושאים שונים בשנים האחרונות ממי-חישה את הפער בעמדות שתי המדינות: איראן וזועמת על מעללי ברית-המועצות באפגניסטאן, וגם על המשך הסיוע הצבאי הסובייטי לעיראק. מעבר לכך, חששה איראן מפני הסיוע הסובייטי לשמאל האיראני (שי-סכנתו תמיד הפריזו האיראנים) וחשי-שה מפני מיומנות סובייטיות לפגוע באיראן עצמה.

על רקע הצורך האיראני בסיוע צבאי-טכנולוגי, לאור הקשיים הכלכליים ולנוכח החששות מפני ברית-המועצות, נפתח פתח לארצות-הברית לחזור לאיראן (אף אם, כמובן, לא באותה מידת מעורבות כמו בתקופת-השאה).

קשרינו עם חוגים סרגמאטיים באיראן יכלו לסייע בכך, ובדרך זו גם לישראל.

אף אם אין זהות מוחלטת באינטרסים של ארצות-הברית וישראל ביחס לאיראן, הרי ישנן כמה מטרות משותפות שיכלו להיות מקודמות באמצעות קשרים אלה, ועל-ידי תפיסת החור-גים המתונים באיראן את רסן השלי-טון.

לשתי המדינות יש עניין ב-שינוי-קו באיראן (לכיוון יותר מתון, יותר פרוימערבי); לשתי תיהן יש עניין למנוע את הט-רור (שקובל השראתו מאיראן); מימשל איראני מתון יותר הוא חיוני לשמירת היצי-בות במפרץ הפרסי והמזרח-התיכון בכלל.

ראה לי אף עתה כי היתה הצדקה רבה להירתם למשימה, מטרתה העיקרית היתה מתן סיוע למתונים היותר-פרגמאטיים לבסס את מעמדם, ובדרך זו להביא לתפנית פרוימערבית ולגישת פרגמאטית-מתונה עוד יותר של המישטר המהפכני באיראן.

הצלחת מטרה זו היתה פותחת פתח לשינוי של ממש במדיניות מישטר-חומייני.

להערכת, היא היתה מביאה לכך שאף אם מישטר זה היה נשאר על כנו גם לאחר מות חומייני, הוא היה שונה בתכלית מהמישטר שהקים חומייני ב-1979.

תוך כדי כך ניתן היה, במהלך המגעים, להשיג מטרות נוספות, אשר מבחינתן היו מישניות למטרה זו: שידור בני-הערכה האמריקאיים; הבטח-חה איראנית להסרת תמיכתה בפער-לוח-טרור.

מבירת נשק, לאיראן היתה האמצעי לכל אלה, לא התכלית.

חיילזון בתל-נוף

למרות זאת נוצרו אז יחסים טובים בינינו. אני זוכר מי ערך בינינו את ההיכרות, אך בראשית שנות ה-50 הציע לי קרליבך הצעה: להעביר חלק מן הבעלות על העולם הזה לידי מעריב, תמורת תשלום גבוה. לפי הצעה הייתי צריך להמשיך ולכתוב כעורך השבועון, בצורה בלתי תלויה לחלוטין.

זאת היתה הצעה מפתה מאוד. מעריב היה העיתון הנפוץ ביותר במדינה. בעל עוצמה כלכלית רבה, ואילו העולם הזה היה אז, כמו היום, עיתון עני, שלא קיבל מעולם גרוש מאיש הוא חי וקיים בזכות קוראיו.

ניהלנו משאומתן והתקרבנו לסיומו המוצלח. ברגע האחרון ממש נזלקה בראשי נורה אדומה. קול פנימי אמר לי: היה זה! איש דומיננטי כמו קרליבך לא יניח לך, בסופו של דבר, להיות עצי מאי באמת. והרי המטרה שאותן בא העולם הזה לשרת רחוקות מאד מהשקפתו של קרליבך וחבריו, שנקטו קו לאומני עיקבי.

לכן הרעתי לקרליבך שאני מודה לו על הצעתו ומעריך אותה, אך שהחלטתי שלא לקבלה.

נראה כי קרליבך התרגז מאוד על תשובה זו. הוא לא היה רגיל להיתקל בסירוב. כעבור זמן-מה, כאשר ערכנו בשיתוף עם מיפלת-עשיה תחרות פרסים גדולה, ערך עליה קרליבך התקף פת'מחץ בטורו האישי, תחת הכותרת "פרסטיטוציה".

התאפקתי אז. אבל ב-1955 קרה משהו הרבה יותר חמור. ניהלנו אז מערכה גדולה — מערכת-הגילויים הגדולה הראשונה בתולדות העיתונות הישראלית. נושאת-הסדרה היה המיטטר של אבא חושי בחיפה — דיקטטורה אישית של ראש-העירייה, שהטיל את חיתיתו על עיריו באמצעים של שוחד וטרור. המערכה נגד "חושית-טאן" הגיעה למימדים קיצוניים ביותר. חושי הפעיל נגדנו אמצעי-הפחדה, ואסר על הקיסוסים בחיפה למכור את השבועון.

ראש צוות העולם הזה בחיפה התהלך אז כשהוא חוגר אקרת. בשיא המערכה הונחה פצצה במערכת. פצצה שניה התפוצצה בכית-הדפוס שלנו. פועל נפצע, וחששנו לביטחון כולנו.

אז פירסם קרליבך מאמר, שבו החשיד אותנו בכך שהנחנו את הפצצות בעצמנו, כדי לעשות פירסומת לעצמנו.

זה הגרש את הסאה. עניתי לו במאמר שנשא את הכותרת: "המיקצוע: נבל". נרמה לי שמעט מאמרים מפרי עטי היכו גלים כמו זה.

התוצאה היתה מילחמה לחיים ולמוות בין מעריב והעולם הזה. הצהרון הטיל עלינו חרם טוטאלי, ואילו אנחנו השבנו מילחמה שוערה. זה נמשך עד מותו של קרליבך.

החרם החרצתי נמשך גם לאחר מכן, ורק כעבור שנים רבות, בימי כהונתו של שלום רוזנפלד כעורך מעריב, ואחרי בחירתי לכנסת, החלה נורמליזציה הדרגתית בין שני העי.

תונים. כל זה הוא נחלת העבר. הזמנתי למסיבת מעריב היא את לעליית דור חדש במעריב, ובראשו עמד דינסצ'ק, איש הדור השני. באתי למסיבה כדי להגיב על מאוהו זו.

אמרתי לבתו של קרליבך: "מעבר לכל המחלוקות, תמיד העי רכתי את אביך כעיתונאי גדול. תשובתה: גם הוא ראה כך עיתור נאי גדול".

אחרי האורחים הוותיקים, שראה את הפגיש, העיר: "אחרי שראיתי אותך פה, במסיבה של מעריב, אני מתחיל להאמין שבאחד הימים ינאם יאסר ערפאת בכנסת".

מה מזכיר המזכיר

באחרונה הסתובב בארץ אדם הקרוי בכלי-התיקשורת "מזכיר צבא-היבשה של ארצות-הברית".

זה מוזר. למי מזכיר המזכיר מה? האם זקוק הצבא ללבלר עליון?

הדבר מזכיר לי את אימרתו המפורסמת של המצביא הבריטי הרגול, רובס ולינגטון, שנאש מריבוי הניירת בצבאו והזהיר את קציניו: "חיילים צריכים להילחם, לא לכתוב".

מובן שהמזכיר אינו מזכיר. הוא שר. במיטטר האמריקאי, כמו במיטטר הבריטי, מלבד שר-הביטחון, החולש על כל הכוחות המזוינים, יש שרים לחיל-היבשה, לחיל-הים ולחיל-האוויר.

תוארו הנכון של האיש הוא, "השר לענייני צבא-היבשה". כבר בימים הראשונים של כהונתי כעורך העולם הזה פתחתי במאבק על שינוי השפה לגבי תואר זה. מדינת-ישראל היתה עדיין צעירה, ועל כן היה קשה לעיתונאים להדביק לבעלי-תפקידים זהם את התואר שנוצרו בישראל. דובר על "מיניסטר החוץ" הצרפתי, ולא עלה על הדעת להדביק לגנרל אמריקאי את התואר "אלוף".

ואילו אנחנו הנהגנו את העיקרון שהתוארים הישראליים החדשים — "שר", "אלוף", "נגיד" וכו' — אינם בעלי הות לאומית. כדי שקורא ישראלי יבין את תפקידה ומעמדה של אישיות זה, יש להשתמש באותם התוארים גם לגביה. כלומר: "שר-החוץ האמריקאי" ולא "המזכיר-המדינה האמריקאי", "הממשלה הגרמני" ולא "הקאנצלר הגרמני" (או "לכל-הברית הגרמני", על פי תרגום מדויק של תוארו).

במרוצת הזמן התקבל העיקרון הזה בכל כלי-התיקשורת הישראליים, כמו שאר החירושים העיתונאיים של העולם הזה. אך מדי פעם יש מין רצידיב סנובי, ואז שוב מדברים על "מזכיר המדינה" על "מזכיר צבא-היבשה".

עיסקת-הנשק עם איראן, עמדה שאלה חמורה מאוד לפני הדרג המדיני בארצות-הברית וגם בישראל: האם יש לשליטי איראן השפעה על אנשי חיוב-אללה בלבנון?

הדבר נדון בהתייעצויות רבות, והיו דיעות לכאן ולכאן. לא היתה מסקנה בטוחה לכאן או לכאן. וזה מוזר.

אחרי שמארחי שוחרר מן השבי, הוא תושאל כלי ספק ארוכות על-ידי המודיעין האמריקאי. ברוח על הפרשה צויין כמוכח כי שוביו העבירו את האיש לאיראן. משמע שהקנאים בלבנון פעלו על פי פקודות איראניות, וסרו למרות המיטטר בטהראן.

אם כן, כיצד זה לא ידעו על כך הדרגים העליונים בארצות-הברית ובישראל?

ההסבר היחיד העולה על דעתי הוא שהעובדה הזאת לא

נמסרה כלל לדרג העליון של קהילת-המודיעין האמריקאית, אלא נתקעה אי-שם בצנורות הבירוקרטיה המודיעינית. היא לא הגיעה לידי הנשיא ויועציו. מובן שלא נמסרה גם לישראל.

הבו לי אויבו

אנו זקוק באופן רחוף לאויב. יכול משהו לטעון כי דווקא כאלה יש לי בשפע. אבל אני זקוק לאויב מסויים.

התיקשורת המודיעינית דומה לתיבת-נח. באים אליה זוגות וזוגות. קיים הכלל הקדום של האיוון. אלא-פטר להביא אדם אחד שישמיע את דעתו. צריך להצמיד אליו שני, שישמיע דיעה הפוכה.

כך נוצרו צמדים פוליטיים, שחבריהם תלויים זה בזה. למשל: יצחק שמיר ושימון פרס. אם מדבר אחד, צריכים להביא את השני.

או עזר וייצמן ומשה ארנס. או גאולה כהן ושלומית אלוני. אלוהים בכבודו ובעצמו זיווג אותן. שתי נשים. שתיהן תוקפניות. שתיהן מייצגות דיעות קיצוניות והפוכות. זוג מן השמיים התיקשורתיים.

יוסי שריד משופע ביריבים טבעיים. הוא יכול להופיע מול רפאל איתן, מול אהוד אולמרט (שהוא ידירו בחיים), ובאחרונה גם מול גאולה כהן. כמו ג'וקר במישק-הדרמי, הוא מתאים לכל קומדינציה.

לי אין. מדי פעם מטלפנים אליי בשם כלי-התיקשורת זה או אתר וישאלוני אותי מי יכול להופיע מולי. הם מתחבטים. אני מתחבט. אז נמצא פיתרון של כקע.

אז אם אי-שם יש אדם הרואה את עצמו כיריבי — שיקום: אני זקוק לך! אין לי חיים תיקשורתיים בלעדיך!

בתו של קרליבך

כאשר התארחתי בשבוע שעבר במסיבת-הקונקטייל הענקית שערך מעריב לרגל שינוי תבניתו, ניגשה אליי אשה צעירה וחיונית והציגה את עצמה: "שמי: תומה מנדלר, ואני בתו של עוזריאל קרליבך".

לחצתי את ידה בשימחה רבה. היתה לי ההרגשה שנסגר מעגל. עוזריאל קרליבך היה עיתונאי מחונן ביותר, וגם שני מאוד במחלוקת. היחסים בינו וביני היו בעייתיים מאוד-מאוד.

לא הכירתי את קרליבך אישית כאשר כיהן כעורך ידיעות אחרונות. אז עורר התפעלות ושינאה. כאשר ניהל מערכות התקפה קיצוניות ביותר נגד אישים שונים שעוררו את חמתו, כגון רב יוסף.

עקבותי רק מרחוק אחרי הפוטש שערך במערכת ידיעות אחרונות, כאשר קם באחד הימים ופרש מהעיתון, יחד עם כמעט כל חברי-המערכת, וייסד את מעריב. זה היה בימי מילחמת-העצמאות, ודעתי היתה נתונה לעניינים אחרים.

באפריל 1950 רכשתי מידי אורי קיסרי את העולם הזה. לפני כן הציע קיסרי את השבועון למכירה לכמה גורמים, וביניהם גרשום שוקן מהארץ ועוזריאל קרליבך ממעריב. שניהם היססו, ואני קפצתי על המציאה. הקרמתי אותם. יתכן שקרליבך כעס.

תורות לאביאם סלע, נודע לעולם כולו על קיומו של בסיס חיל-האוויר תל-נוף. השם מתפרסם מדי יום בעיתוני ארצות-הברית והעולם.

אצלי זה מעורר זיכרונות ישנים מאוד. כי תל-נוף היתה במשך כמה חודשים הבית שלי.

בעיקבות הפלישה המצרית לארץ, באמצע מאי 1948, הועבר הגדוד שלי מחזית לטרון ורומה. נשלחנו ישר לפעולה, לכיבוש הכפרים הערבים באזור יבנה-באר טוביה, ואחרי ימים ארוכים של חוסר-שינה נסענו כשיירה ארוכה למחנה החדש שלנו. לא ידענו אף את שמו.

את המחנה הראשונה עם תל-נוף עשיתי בלילה, בנסיבות מיר חרות. היינו כולנו עייפים עד מוות. המחלקה שלי נסעה באר טובוס השלישי או הרביעי כי שיירה. נדרמתי בעמידה, כמו סוס. הגענו לשער של מחנה, ושם עצרנו. חיכינו וחיכינו, ושם דבר לא זו. לבסוף יצאנו מה אוטובוס לראות מה מתרחש. הסתבר כי נהג האוטובוס הראי שון נרדם לפני השער.

תל-נוף היה אז מחנה בריטי עזוב ומוזנח. הקציבו לנו כמה צריפים, וניקינו אותם ואת סביבתם. בהדרגה התמלא המחנה חיים. כעבור זמן-מה הגיעו האנשים הראשונים של חיל-האוויר החדש, ושוכנו באחת מפילות המחנה.

שנאנו אותם ממבט ראשון. הם היו מטופחים, אריסטוקרטים, בעוד שאנחנו היינו מוזהמים (די ככוונה, מתוך שוויץ) ועשינו את העבודה השחורה. חשנו את עצמנו נציגי חיל-הרגלים הרפוק של כל המילחמות, מול בני-התפנוקים של הטכניקה המודרנית.

היינו פוגשים אותם כשק"ם של המחנה, ולא פעם התפתחו בינינו מריבות קולניות. בייחוד אחרי שתיית בקבוק אחד או שניים של בירה — משקה שלא הם ולא אנחנו הורגלנו אליו. קראנו להם חילזון בלשון רבים — חילזונות.

אחר-כך נפוצה שמועה מחשמת: לבני-הזונות האלה יש כילות. לנו לא היו, והיתושים אכלו אותנו בלילות. התפתח ספורט חדש: לסחוב את הכילות של חיל-האוויר.

אני מודה שהשתתפתי בזה, אבל כעבור יומיים היתה לי כילה מעל למיטתי. היא נשארה ברשותי עד לפציעתי, כעבור חצי שנה. תל-נוף היתה לי לבית. יצאנו ממנה לכל הקרבות של הדרום, וחזרונו אליה אחרי כל מיכצע בשימחה וברינה. ישבתי כמה שעות בקאלאבוס שלי, השער, אחרי שהסתלקתי הביתה ל-24 שעות, כמחאה על חופשה שלא קיבלתי.

הכנתי לי פינה חמה. תפסתי חדרון קטן, שבו היה מקום רק לשניים. לשם הבאתי את כל הרכוש שאספתי במשך המלחמה: כסא שגננתי ברחובות נקפה שגבה מאיתנו מחזים גבוהים מדי, כורסה שכבשתי בכפר נטוש, סיפריה של ספרים על ענייני-צבא שהבאתי בהדרגה מן הבית, ארון שסידרתי לי, וכו' הבגדים שאיגנתי לי במשך חודשי השירות בעזרת ידידים-אפסנאים. על הקיר תליתי תמונה אחת או שתיים.

פעם בא המג"ד לסייר בחדרי-המגורים שלנו. זה היה צ"ה, הוא צבי צור, שהתפרסם עכשיו כחבר ועדת-הבירור. ליווה אותו מפי קר-הפלוגה. כשהגיעו לחדר שלי, אמר המג"ד למ"פ: "אה, זה החדר שלך?"

"לא", אמר המ"פ, "זה החדר של אורי אבנרי". הייתי אז טוראי.

בתל-נוף פקד עליי צ"ה אישית לגלח את הזקן הראשון שגידלתי. שם עורתי לפרוק כלילות את מטוסי-המסרשמיט הגרמניים הראשונים שבאו מצ'כוסלובקיה. שם וכתה פלוגתי בתואר "שועלי-שימשון". שם כתבתי את רוב החומר שכינסתי לאחר-מכן בספר בשדות פלשת. שם ניהלתי כמה רומאנים (לא כולם מוצלחים) עם חיילות הגדוד. בקיצור, יש לי הרבה זיכרונות מהמקום הזה.

עכשיו רגשותיי מהולים. אני בטוח אם הפירסומת הפיתאומית מוסיפה למקום כבוד. על כל פנים, זה כבר לא נוגע לגיבעתי. זה כולו העסק של החילזון בלשונר-רבים. שיאכלו אותה.

עובדה מכרעת

לפני כמה ימים, בעת ביקורי בארצות-הברית, התארחתי בביתו של פרופסור, ששמו נשמע לי מוכר. במהלך השיחה נזכרתי מדוע: הוא היה אחד מבני-הערכובה הראשונים שנחטפו על-ידי הקנאים המוסלמיים בלבנון, והוחזק בשבי במשך זמן רב מאוד.

לנתי באותו לילה בביתי, וכמשך שעות ארוכות שוחחתי איתו ועם אשתו על לבנון. הם חיו בה כשלושים שנה, ולמישפתתו היו קשרים עם ארץ זו גם בשני הדורות הקודמים.

זה היה ערב של נוסטלגיה. השווינו נופים מוכרים ואנשים שהיכרנו, ביכינו את לבנון היפה שאבדה, את "פאריס של המזרח התיכון".

אני חקרת את האיש על החוויה הקשה שעברה עליו. הרגשתי שאינו שש לרבר על כל.

אולם תוך כדי שיחה התבררה לי עובדה בעלת משמעות רבה מאוד: האיש הוחזק בשבי בביקעת-הלבנון, ולקראת שיחרורו הוטס לטהראן. משם הועבר לסוריה ושוחזר שם.

זה קרה בסוף 1983 או בראשית 1984.

מדוע זה חשוב?

זה חשוב מאוד. כי במהלך כל שנת 1985, כאשר התבשלה

סלע

היינו שלומיאלים

(המשך מעמוד 12)

סיבות חייבו - זה מורסם במידה הוגנת. בסך-הכל, לא עשינו דברים גדולים ומזעזעים.

אפריל 1986 - אני מפסיק לכתוב כעיתונאי. כל מה שאכתוב בעתיד, יהיה כתוב מתחתיו שהכותב הוא מוכ"ל המפלגה הליברלית החדשה.

מרס 1987 - יום בהיר אחד טיפנו אלוי מכותרת ראשית והציעו לי לכתוב מעם בשבועיים טור. הם התחייבו שלא לשנות מילה ממה שאכתוב. מכיוון שזהו שבועון שאינו משקף בדיוק את דעותיי, הסכמתי. לא, לא היה רשום מתחת שהכותב הוא מוכ"ל המפלגה... כי הם לא התייחסו אליי כך. צריך לציין שהם נתנו לי לכתוב מה שרציתי, כולל מאמר מאוד ביקורתי שלי על מאיר יערי אחרי מותו. קעת אני חוזר לכתוב במעריב. איך קיבלו שם את הודעתי שאני חוזר? אמרתי לעידו (דיסנצ'ק) שאני חוזר באחד לאפי"ר. הוא ענה לי: "יופי, בדיוק".

רציתי בתפקיד

עורך, מעריב.

עידו דיסנצ'ק

זכה בו. היחסים

בינינו טובים!

בתאריך הזה טס הנשיא לשווייץ לגרמניה. אולי תתחיל עם זה? אז אני טס. אחר-כך אכתוב מאמרים פובליציסטיים ואשתתף בכתיבת מאמרי-המערכת. אחת ההפתעות הגדולות של אנשי העיתון, זוהי מערכת-היחסים הימים ביני לבין עידו. אני רציתי בתפקיד עורך מעריב. הוא זכה. מאז היחסים בינינו טובים.

אפריל 1986 - ביטוי שאת משתמשת בו בציניות, "מישפחת מעריב" באמת היה נכון. תיאור מצב. היתה מין אחוות-לחמים, גאווה-יחידה. היום הכל נורא השתנה... עידו יודע על המשאדמתן שאני מנהל לעוזב את הכתיבה, בדרך לפוליטיקה, מזה כמה שבועות. הוא לא עמד בדרך... היו אנשים מאוד מופתעים (מפניתי לפוליטיקה). היו כאלה שלא. מנחם תלמי, למשל, סיפר לי שדב גולדשטיין אמר לו עוד לפני כמה חודשים: "תראה שטומי יילך לפר לייטיקה, ועוד למפלגה חדשה".

מרס 1987 - אנשים לא הופתעו מהודעתי שאני מורש מתפקיד מוכ"ל המפלגה. דולצין, ברמן וישראל סחרוב ידעו על כך ימים מעטים לפני שהודעתי על כך. בעצם הם צפו צעד זה. זה התבשל והתפתח די אורגאנית. גם ביי שבת-ההנהלה לא היוותה היר דעתי הפתעה. אם כי כשישה אנשים ביקשו את רשות-הדיבור והביעו צער. לא ניסו לשכנע אותי לחזור בי. אחד מהם אמר כי לא יהיה זה הוגן לשכנע אותי לחזור בי - לאור מצבה הנוכחי של המיפ"ל. לנה, אני יוצא מההרפתקה הזאת קצת יותר חכם. קצת פחות חייכן. לפחות אדע טוב יותר על מה אני כותב. לא שזה משמח אותי. האמת היא שבניגוד לפוליטיקאים מסויימים, לא הייתי מיווטר רק למטרה הזאת. יש לי עולם עשיר. אני כותב ספרים - מספרי-בישול ועד מד-רייך-לתיירים. יש לי טור ברדיו. יש לי אשה פעילה שאני גאה מאוד. לכן העובדה שאין לפניי אתגר כשם שהיה לפניי לפני שנה או בשנים הקודמות, לא מטרידה אותי.

אפריל 1986 - יש תפקידים שאחריהם הכל נראה קטן.

העולם הזה 2586

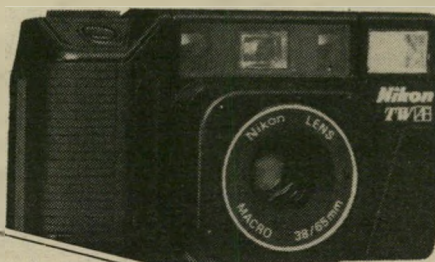

בוא לראות את הדור החדש של ניקון

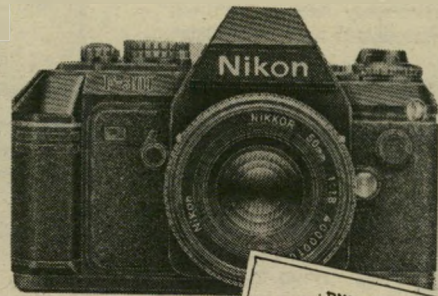
הדגמים החדשים של ניקון מחכים לך בחנויות הצילום המובחרות.

לניקון יש אבא בישראל

רק אם קנית ניקון בארץ מובטח לך שירות ואחריות לאורך כל חיי המצלמה. רק עם אחריות של "הדר" - היבואן הבלעדי בישראל אתה מוגן מזיופים ויש לך כתובת בטוחה אליה תוכל לפנות תמיד.

מצלמות לכל השפחה
L-35 AF2 L-35 AD2 L-35 AWAF L-35 AWAD L-35 TWAF L-35 TWAD

מצלמות רפלקס מקצועיות:
FG-20 FM-2 F-301 FE-2 F-501 FA F3

בקניית ציוד ניקון בדוק שעל תעודת האחריות הבינלאומית המקורית מופיע השם:

HADAR PHOTO SUPPLY AGENCIES LTD ISRAEL

תעודה שאינה נושאת את שמו אינה מזכה בשירות.

להשיג בחנויות הצילום המובחרות

יבואן בלעדי: "הדר" סוכנויות לצרכי צילום בע"מ

רח' אחד העם 36-38, תל-אביב טל: 623407

יום האדמה

לפני 11 שנים, ב-30 במרס 1976, שבת הציבור הפלסטיני בישראל במחאה על הפקעת האדמות במסגרת התוכנית ל"יהוד הגליל". באותו יום, בכפרי המשולש והגליל, נרצחו שישה פלסטינים על-ידי חיילים ושוטרים. עשרות נפצעו, מאות נעצרו.

אנו סבורים שהפקעת האדמות ורצח המפגינים אינם רק בעיה פלסטינית. זוהי בעיה ישראלית.

ביום ראשון, ה-29 במרס, בשעה 7.30 בערב, נקיים בבית בני-ברית (קומה שניה), ברחוב קפלן 10 בתל-אביב, כנס לציון יום-האדמה.

המשתתפים: נורי אל-עוקבי

(האגודה לסיוע והגנה על זכויות הבדווים בישראל)

מני ברזילאי (המזרח אל השלום)

עו"ד סברי מוחסן (הרשימה המתקדמת לשלום)

ח"כ מתי פלד (הרשימה המתקדמת לשלום)

ד"ר מאיר פעיל

א ל ט נ י ב ה
ה ר ש י מ ה ה מ ת ק ד מ ת ל ש ל ו מ
ת.ד. 31109 תל-אביב-יפו

א.א. עבודות

- * מבצעים עבודות אינסטלציה, מים וביוב
- * עבודות חשמל
- * מתקנים חימום מהיר, במבצע
- * שרות מהיר

מישרד: טלפון 870090
בית: טלפון 5524289

ל מכירה

דירה 2½ חדרים

בבתים

ברחוב בריהודה

לפנות: ☎ 581979

אחריצהריים

הקלטות, חדר שלישי זה תקליטה, והחדר הרביעי זה המישר. ככה, פחות או יותר, נראית תחנת-שידור מקומית. את המשרדים ממקמים בכניסה, ואת האנטנות על הגג. ככה זה בעולם. ורק בתל-אביב הענקית, עם החופים האינסופיים שלה, השטח הוול ביותר הוא חוף-הים שלוקחים ממך. PEEEEACE

הורנים את סוקולוב

אחר-כך, אולי, הם יגידו שזה לא היה ככוונה. אחר-כך, כשאלברט בן-דוד ירים את גורד-השחקים הזה, שיהיה רבוק לבית האיכר, ליד תחנת המוניות המנוממת ברחוב קפלן, הם יכנסו למעלית שתקח אותם לקומה ה-12, יעמדו צופים בין הפקידות של מישר השמאות מהקומה השמינית, ומחלקת-התה עם העגלה שעולה עכשיו לישיבה של מועצת מגדלי הבוטנים בקומה הרביעית. ידפקו כף יד מגויידת בקרחת משוכת-שיער, וייכנסו לישיבה החודשית של אגודת העיתונאים בתל-אביב, כדי למסור את הדוח האחרון של מילחמת האגודה בשכתיא הימלפרב. הימלפרב, הם ידווחו כשימחה לנו כחים, כבר לא נועל את נייר הטואלט במערכת העיתונים הלועזיים שהוא מנהל, ובכלל, הוא נעשה בן-אדם. חוץ מזה, מי רוצה לנסוע למסע ראש-המשלה בווינגטון? יש מקום,

לאים של העיתונות בארץ-ישראל, ומקום תעסוקה לכמה פקידות שמי נהלות את ענייני העיתונאים. העיתונאים זה להוציא איגרת לחבר על דפי-סטנלי מהדורים כסיכות-שרוך, טכניקה מוסיאלית של תיקשורת שחוללה להתקיים כבר בגרעיני הנחל של שנות השיבעים; מילחמה נצחית בהימלפרב, המקיים עכרות-אמת בדר פוס מפא"י, הנעלים של העיתונים הלועזיים שיוצאים בארץ, והוצאת טבי לאות עידכון שכר עריכה צילום, ותעריפי החלפת-כתב.

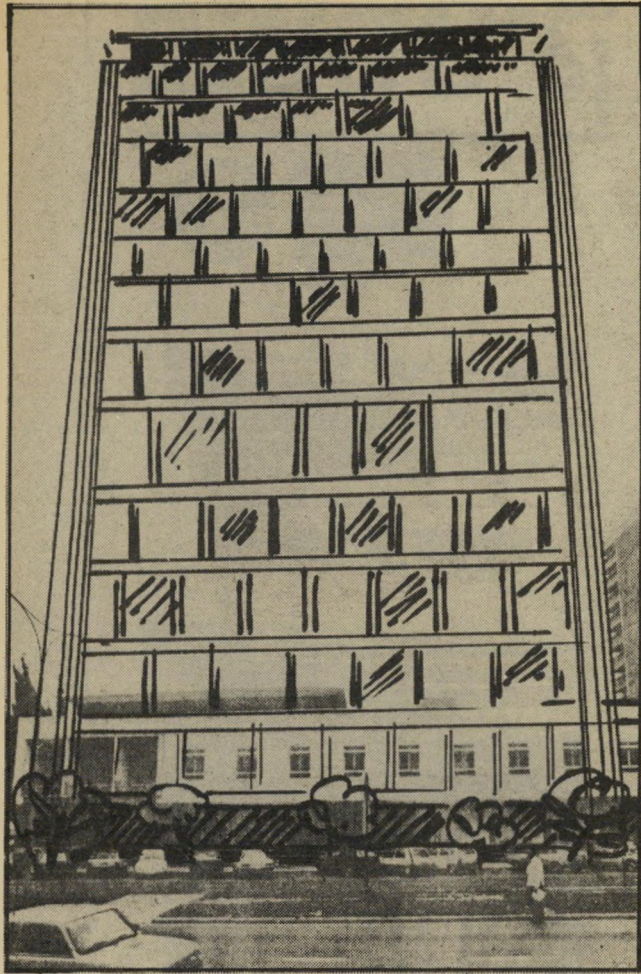
אבל, בית סוקולוב זה עוד כמה דברים. בית סוקולוב זה גם המיון של אבנר, שנותן הרגשת בית. בית סוקולוב זה גם מקום שבו יושב הכתב של ידיעות עם העורך ממערב, והם מדוברים, חוץ מעקיצות הדדיות, גם מידע מאמת על השערוריה האחרונה. בית סוקולוב זה גם דשא מוצף שמש, פארק קטן וקסום בתוך הכסון האפור שסביב, דשא שמשכיב עליו ככוח אבי-י לופת את החיילות היפות של יחידת דובר-צה"ל, ואת העיתונאים הצעירים המגיחים החוצה, בורקים, על כוס בירה, אם פער הדורות של עשר השנים ניתן, עדיין, לאיזשהו גישור. בית סוקולוב זה גם המקום שבו נמצא מה שדן בן-אמון קורא לו, ויש לו סיבות טובות, "שולחן הרשעים". בית סוקולוב זה בורסת-עיתונאים, שוק-מידע ומושב-ליצים.

בית סוקולוב זה גם בניין שטוח, שתי קומות מקסימות, רחבות, שבהן עושים מסיבות-עיתונאים, ובמיון של אותה יכול לראות, לפעמים, כאשר הוא לא ראש-משלה, את יצחק שמיר שותה כוסית, את יוסף בורג עושה קנוניה תיקשורתית עם אברהם מלמד, ותמיד יושב שם איוה גנרל שמוקף בכמה כתבים צבאיים מעריצ-דירגות. בית סוקולוב זה מקום ח, איבר תל-אביב בן 30, שאין דבר רומה לו בכל מקום אחר בעולם, ואת הדבר הזה החליט הוועד של אגודת העיתונאים

אייבי יהיה רשת זין. כמו לווייתן מסומם שמתעקש לטפס על החוף, תעוזב עוד מעט האוניה הישנה את מקומה הסורי, המוכר לכל שייט חסקות בחוף תל-אביב, איי-שם שני קילומטרים מערבית לחוף בוגר-שוב, תשתרע בככרות דינאורית על החוף הוהוב ותתחיל לשדר. על אייבי נתן לא אומרים מילים רעות, כי למה, גם על הפארוויה הטלוויזיונית שבה כרת חתן פרס ישראל, מכרס חזירי, שלום-אמת עם ריטה ורמי, אף אחד לא מדבר. אייבי, שמשדר כבר 15 שנים, הוא מעל לכל קונסנוס. אפילו יוסי שריד ומיכה רייסר חברו פעם, לפני חמש שנים, ויומו הצעת חוק מיוחדת שתאפשר לאייבי לשדר, ברשיון.

עכשיו, הוא עולה על החוף. ואת התוכנית: אייבי יהפוך, בינתיים, לרשת השביעית של שידורי ישראל. הוא, מצידו, ישאיר לעצמו את האופציה להתמודד על רשיון שידור עצמאי ביום שבו חוקי-השידור, המבוטחים זה עשר קרנציות, ייכנסו לתוקף. אוניית-השלום תוצב על חוף הים, החוף שייך לעיריית תל-אביב, עובדה. היא השאירה את תושבי המטרופולין עם המצבה הכי גדולה בעולם לדולפינים מתים. האוניה לא תוצב על חורבות הדולפינריום, כי יש לעיריה עוד שיטחי-חוף שצריך לגזול מהציבור.

עכשיו נדקקת עיריית תל-אביב את החוף של תל-אביב, מערבית לזונות וצפנית לארובה. בתמורה לשטח המירבץ של גרסת-השלום, ישרד איש-השלום הודעות פילוסופיות

בית-סוקולוב: כאסח על הדשא

הרבה מאוד עיתונאים נדהו מזהמדהלך של מזכירות-ההאגדה.

אנחנו זה הגוף הנבחר, והכל נעשה בהתאם לתקנות. מתי יהיה בניין חדש, במקום בית סוקולוב?

זה באמת עניין של עוד הרבה שנים. יש הליכי רישוי, וייעוד — אני לא בקי בזה. אבל אמרו לי שזה משהו של הרבה מאוד שנים.

את הבית החדש תקים חברת אבן-זיו. למנהל שלהם קוראים אלכרט בן-דוד:

תראה, אני חברה פרטית. תפנה לאגודה.

פניתי. עכשיו אני פונה גם אליך.

אין לי מה להגיד. הכל עוד מוקדם מדי.

מתי יעמוד הבית החדש? בעוד שלוש שנים.

איזה בית? אמרתי לך, הכל עוד לא ברור.

אתה יודע שהוקם ועד להציג לת. בית סוקולוב, שיתכנס ביום החמישי הבא? יכול להיות שאם היו תוכניות מפורטות, כולם היו אומרים שזה נהדר.

זה באמת נהדר. מה יהיה נהדר?

תפנה לאגודה. כמה קומות יהיו בבית הנהדר הזה?

אני לא יודע. בינתיים יש רק סקיצות. אתה יודע מה זה סקיצות?

איזה מישר-אדריכלים מיתבנן את המיבנה?

עוד לא החלטנו. הם עוד לא החליטו, אבל זה יהיה נהדר. אחר-כך, בעוד שלוש שנים, בי מעלית לקומה ה-12 כאשר הם יעלו לישיבה החודשית, הם ייוכרו בדשא הגדול שהפך לחניון, וייוכרו, בשקט, שכל התרגיל היה כעצם נגד מינהל-מקרקעיי-ישראל. בסך הכל הם רצו שהעיתונות תעשה את המסע להצלת בית סוקולוב, אבל בן דוד, מאבן-זיו, היה יותר רזי, ואיכשהו, הבית קם. אין דבר, הם יגידו לעצמם, תל-אביב זו עיר. מי שרוצה דשא יכול לכתוב בעד גן-אמר, או לקנות איזו וילה יפה מחוץ לעיר. למה לא.

עובדה שנוכחים בה כל פעם כל מיני שרים שמחליטים לקחת את העיתונאי החבר בתוך דובר רישמי, או יועץ לענייני תיקשורת, כאשר עיתונאי מצוי מקבל דריסת-רגל מימסדית, הוא הופך לשונא העיתונאים הגדול ביותר. יכול להיות שהוא יודע למה.

לאגודת-העיתונאים, שדיווחה על העיסקה העתידה בלשון הכי מעורפלת שעיתונאי יכול להמציא, יש מזכיר. למזכיר קוראים יונה שמשי, אותו יונה שמשי שנלווה למסעו של הנשיא חיים הרצוג לאוסטרליה, על חשבון העיתון נאים של הימלפרב, שאותם הוא אמר לייצג בכתיבה-מישפט בתל-אביב, לא בקנברה.

יונתן עש-אור חויז מזה

יונה שמשי ממשיך לתפקד, ולא למסור מידע. אני רק המזכיר. תשאל את יו"ר האגודה. דבר עם סמי. סמי זה סמי גרינשפאן, עורך חדשות כידיעות אחרונות, ויושבראש האגודה.

אתם מוכרים את הבניין? עוד לא עושים כלום.

פירסתם שערכתם חווה מיקדמי.

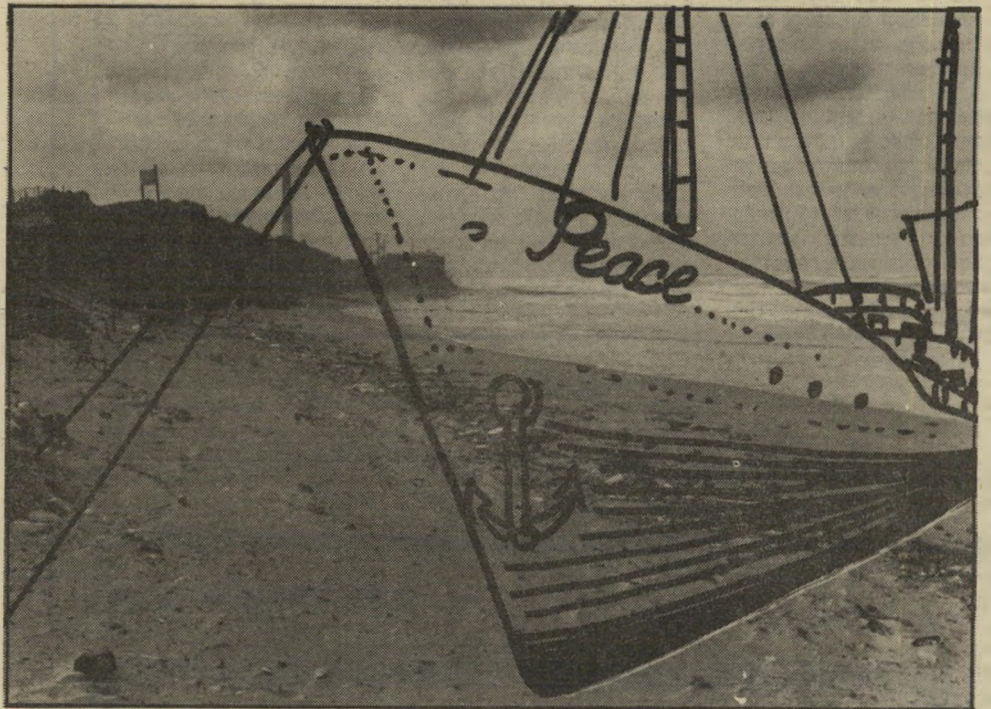
נכון, יש חווה מיקדמי. אבל הכל עוד לא ברור. אנחנו לא יודעים מה ירשו לנו לכנות, על איזה שטח — זה באמת עוד לא ברור.

למה אתם עושים את זה? למה העלו את דמי-החכירה. מינהל-מקרקעיי-ישראל העלה את התעריף פי אלף. הם דורשים מאיתנו כערך מאה אלף דולר בשנה. עתה יודע מה הוא כל המחזור של בית סוקולוב בשנה? ה מחזור — לא הרווח?

לא. 300. אלף שקל. זה הכל. אם לא נעשה את זה, נפשנו את הרגל.

מה עושים כל שאר המוסדות שנמצאים בתל-אביב? הרי יש מאות מיבנים של מלכ"רים (מוסד ללא ברונת רוח) בעיר.

אני לא יודע מה הם עושים.

האוניה של אייבי: לווייתן מתאבד על חוף רצוח

להרוס. הם, באגודה, מודיעים שהם בונים משהו אחר. יכול להיות. בינתיים, מה שחולך לקרות, מה שאפשר לראות מעבר לעשן הסמך שמקבלי ההחלטה מעלים, הם קווים של בניין רבי-קומות, שחברת אבן זיו תקים ברחוב קפלן מספר 4, שבתוך שלוש שנים יתוסף למצבות-האבן השוממות בסביבה, ושי בו תקבל אגודת-העיתונאים כמה חדר ירימישרד, כדי שתוכל להמשיך בפעילותה הברוכה והנצחית נגד הימלפרב, ולשם היא תוכל לגרור את מכונת השכפול הישנה שלה, שתמשיך לרווח לחבריה-האגודה על ההישגים.

באגודה לא אוהבים שאלות, בכלל, עיתונאים זה עם מאוד לא תיקשורת,

על חשבון העיתונאים של הימלפרב, שאסור לתת להם לנסוע כי הם עלולים לקבל שבץ-לב. מכיוון שבחיים הם עוד לא קיבלו נסיעה כמזנית על חשבון העיתון הרומני, או הגרמני, או הצרפתי של המערך. אז משהו מהוועד של האגודה יסע. מה יש, התברר מהוועד קורעים את התחת, אז מגיע. התברר מהוועד האגודה מוכרים עכשיו, כמעט בחשאי, את בית סוקולוב. לוב, שהוא הבניין שבו הם יושבים, כדי שיהרסו את המקום, ויבנו תחתיו גורדי-שחקים.

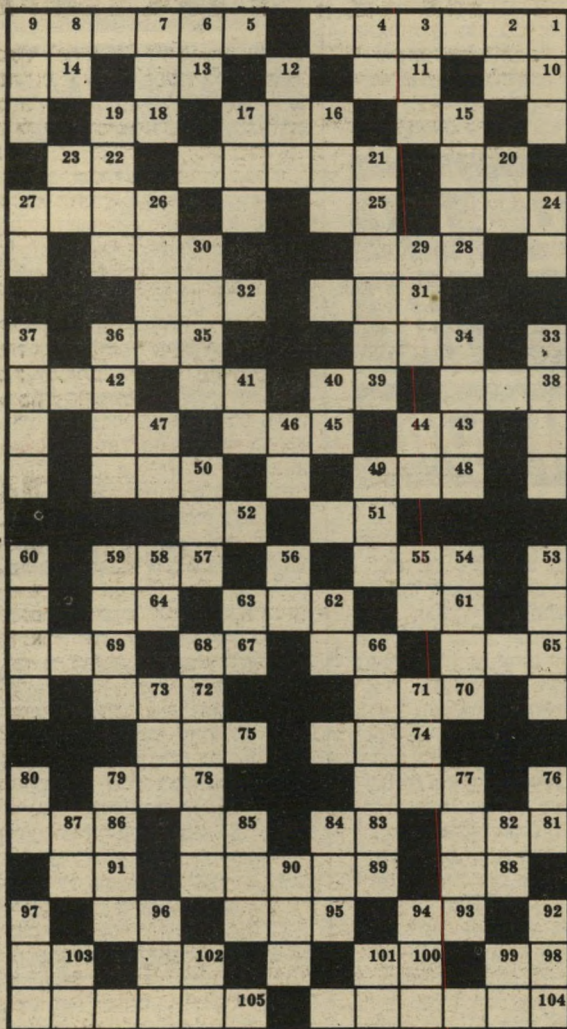
בית סוקולוב זה כל מיני דברים. אפשר להגיד, למשל, שבית סוקולוב זה אולס-חתונות, שבכוכר הוא מתפקד בתור מקום להתכנסות הגימי

מטעמו של רב בן-מאיר על מצב החניה המסוגלת בחופים, והודעות דרמא-תיות על הפחתות מסעירות ברמי-הארננה שיוכו בהן אותם המשלמים מראש. באוניה, מוסר אייבי, חבר מועצת עיריית תל-אביב שפעם טס מקליפורניה, פרישמן, להביא שלום מפורס-סעיד, ENEMYLAND. יהיה גם בית-קפה. איך לא.

אין שום בעיה עם השידורים של נתן. בעצם, אין שום בעיה עם שידורים בכלל. חלקו המערבי של כדור-הארץ מאוכלס בעשרות אלפי תחנות רדיו מקומיות, המשרות כל דבר שאפשר להעלות על הדעת.

רדיו זה עסק פשוט מאוד. חדר אחד זה אולפן-שידור, חדר שני זה אולפן-

מארגן:

(1) הרבר נעשה ללא כל קושי (4,2); (5) עו"ד, משפטן; (10) הר ראה בפקודה; (11) אחד מעדר העזים; (13) פרת, הוציא ציץ; (14) אחד השוואים ברקדוק; (15) זר עץ; (16) גורל; (18) אל היערות במיתולוגיה היוונית; (20) אחד ממניי הלטאות; (21) חוקים למר סד כלשהו; (22) אלוה; (24) תכ שיט; (25) אציל (ח); (26) מלמל, רטן; (28) צער; (30) חומר מלוהט הפורץ ממעמקי האדמה; (31) נהר בברית-המועצות; (32) כמו לול-אה בבגד; (34) לוקח בסתר משל אחרים; (35) אבן יקרה; (38) עיר של שוטים; (39) תפר; (41) תרופה (42) צבע אדם — תולע; (43) ש"מ של אחד ממזכירי אר"ם; (45) מין סנונית; (47) מילת שאלה; (48) בסיס לרגלי עמוד כבנין; (50) שמו של מזכיר ההסתדרות הקר דם; (51) כחוש; (52) פרי שלא בשל עוד; (54) בטול מחשבה שלא תצא לפועל; (57) דמות ה-שובב"ב בחלום ליל קיץ; (61) קריאת צער; (62) שופר; (64) ישן; (65) חרמש לקצור התבואה; (66) קליפת גרגרי תבואה; (67) כינוי לאלוהים; (68) קוסם כלחשים; (70) חוטים בצומח; (72) אספק לריה; (74) זרם באמנות המוסיקה; (75) פלג מים; (77) נושא ותמי ציתו של ספר; (78) בן דור רביעי; (81) מין סירה; (83) מקוה מים רבים; (85) באיזה מקום; (86) קרם העולה על הפצע; (88) טנא; (89) גורם בושה; (91) קיים; (93) נצח; (95) בן-אדם; (96) בית מרוח (ח); (98) בהשאלה — אמצע, תווך; (100) מספיק; (102) נחשול; (103) עטין; (104) כמות גדולה (3,3); (105) צמח בושם מזרחי.

מארגן:

(1) פסל, אליל; (2) משאלה; (3) בגידה, מרד; (4) תו מוסיקלי; (6) שליח; (7) כעס אימים; (8) מטבע יפני; (9) סיבה; (12) פשע; (15) ספיח מן הספיח של השנה שעבר; (16) ניתק, נסתיים; (17) רעל; (19) שיערה; (20) עגלגל (לא חד); (21) מערכת זיוים בגלגל שיניים; (23) תכלין לקפה; (24) כת, איל; (26) אדם חסר פיגמנטים; (27) מזון ישראל במדבר; (29) תקופה

בושל די צרכו; (66) מגורשים מן מקום מושבם; (68) תושבי חצי-אי במערב צרפת; (71) פרק הרגל העליון; (73) סיפורי תאור; (76) צורת תשלום ולא במוזמנים; (77) אדם, שני; (78) נשיא מצרי; (80) שבט בישראל; (82) פלא; (84) עיר עליה לרגל למוסלמים; (85) חיה ממש' הצבאים; (87) בלל; (90) בן בתואל; (92) תבנית אדם עשויה מחמר; (94) שלב; (96) מעיין; (97) חלק נפרד; (99) אריג; (101) קול עבה; (102) בוסתן; (103) מתנה.

אביגיל ינאי

פנטסטיק

כל מוצרי הניקוי
בבקבוק אחד!

*** חדש! ***
מעכשיו אפשר להשיג גם
פנטסטיק
ספריי

אדיטור

נאדם כימיקלים יצור וישום תעשייתי בע"מ
ת.ד. 165 אשדוד, סל. 055-33533

השרות המומלץ 1987

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

מומחים להדברת תיקנים (גזקים),
תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים,
עירפול מיוחד לארועים למניעת
יתושים וחרקים מעופפים.

רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 • טל. 05-790114

בשמירה על בריאותך ורכושך

היכן נמצאת חולית, מיהם התימנים החדשים ומי האיש שיהלך על החבל מעל גיא-בן-הינוס

אנשים

■ הלשונות הרעות הגדירו את כינוס מיפלתגת העבודה ביום החמישי, "כנס-עידוד לשימ" ערן פריס". ואכן, מזמן לא זכה פרס בשפע מחמאות, לחיצות ידיים ומחאות-כפיים כפי שזכה באותו יום. בתום הכינוס התבטא חתן השימחה, כשכולו מחוייך: "אני יוצא מהכנס הזה באווירה של אופטימיות, של אמון".

■ קשה היה שלא להבחין בתדירות הרבה שבה השתמש

שימעון פרס בנאומו בכינוס ב"מונח" "אמינות". פרס שב אל מיי"לה זו ונדרפות לה באורח כפיתי ממש.

■ **טומי שטיינר**, צעיר הנואמים ביום החמישי בכינוס מיפלתגת העבודה, פתח את דבריו במילים: "אדוני ראשיהממשלה הבא — שימעון פרס..." יש ראל (רוליק) פלג, ראשי לישכת העיתונות הממשלתית, שהתפרסם כשאמר בדברים דומים

בליל מוצאי הכחירות של 1981 (אז לא נבחר פרס לראשות-ה"ממשלה, והליכוד ניצח), לחש: "פלאגיאט".

■ במהלך הכינוס הודיע ערן זי ברעם באופן דרמאטי: "תי נוקת חרשה נולדה לחיים רמון". וזכה לפרץ מחיאות כפיים. הח"כ הצעיר והאב הטרי נעדר, כמובן, מהאולם.

■ אחד הנואמים הרבים בכי"נוס של מיפלתגת העבודה הוצג

משורת המכובדים שישבה בשר"רה הראשונה. הוא נכח בכינוס, אך ישב בין "עמך", בשורות הא"חוריות.

■ העיתונאי אילן שחורי, שישב בין העיתונאים שסיקרו את כינוס מיפלתגת העבודה, היה צמוד במשך כל האירוע למכ"שייררדיו. היו סכרו ששחורי מאוין ליומניהחרשות, עקב הב"עתו הדרוכה כל פעם כששם אונות לאונוני. אלא ששחורי האוין למוסיקה קלאסית, כשיניצח אסי נצר על השירה כציבור כאלום. אחריכך, כשהח"לה הנאמת, עבר שחורי למוסיקה קלה יותר.

■ מצברוחו של שחורי היה מרומם במיוחד, מפני שבאותו היום בדיוק חגג שנה לנישואיו עם עדי.

■ עורכת דבר חנה זמר נזכרה בכתב, שכתב רשימה מ"הירה על אירוע שהיה קשור בפניחס לבון, או מוכ"ליההס"תדרות. הכתב היה כה חרוץ, עד שכתב את התרשמותיו לפני האירוע. אלא מה — האירוע לא התקיים. השבוע התפרסם בכמה עיתונים שרפי איתן נחקר על ידי ועדת הכירור. היריעה לוותה אף בתמונה. אלא שאיתן לא נחקר באותו היום.

■ אריאל שרון, שרהית עשייההמיסחר, הפתיע השבוע

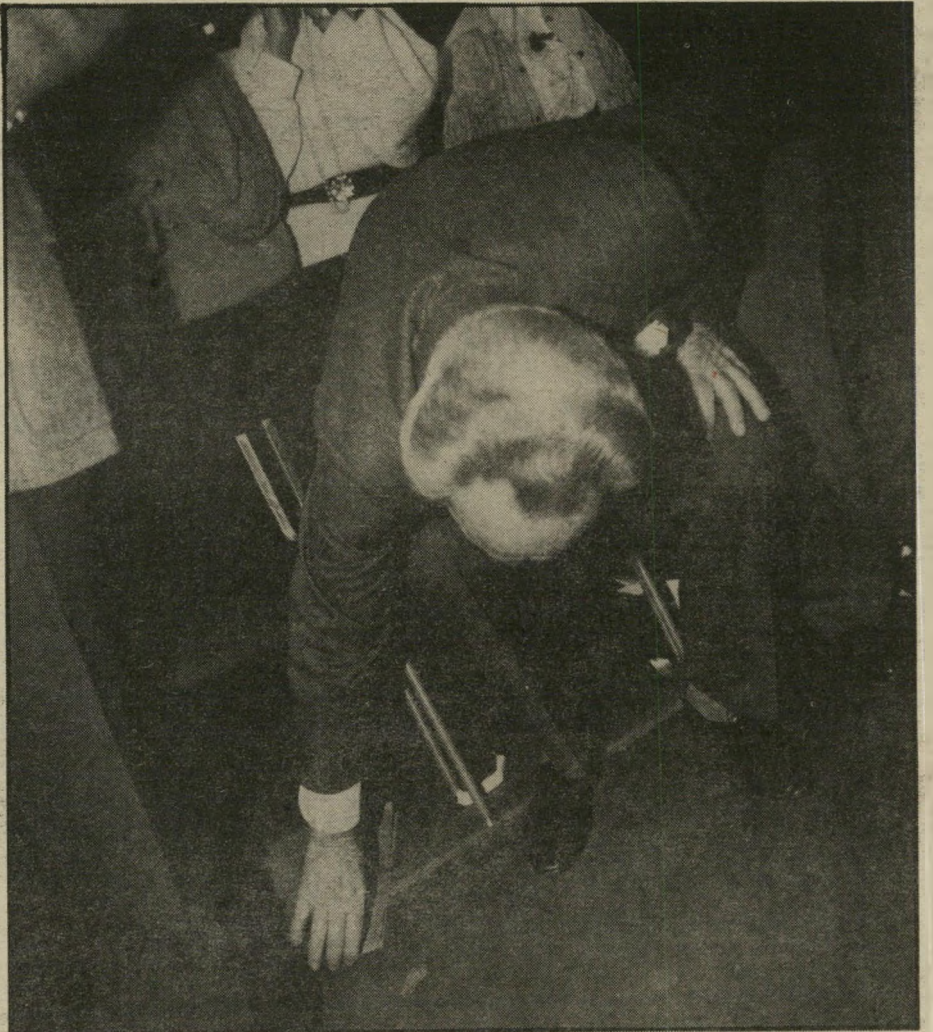
ואברהם חלימה, נחתונה מישפטי. אברהם מזרחי, פקיד בבית המישפט העליון, נשא את ציפי ביטון, מזכירתם של עורכיהרין אברהם בר"דוג, עדי קידנר, שימעון פרנקו וגרי פלר.

■ כל מי שנקלע ללישכתו התלאכית של משה שחל הופתע מהאווירה העליזה ששר"רה שם, ומגשיהאוכל שנראו בסביבה. הסיבה לכך הובנה מאוחר יותר, כשהכל החמנו לע"לות למעלה למסיבת הפתחה ש"ערכה רחל, מזכירתו של שחל, לכבוד העובדים. בדרך זו ציינה את פרידתה מהתפקיד.

■ מינויים חדשים בצמרת צה"ל: דוברצה"ל, אסרם ל"סיר, יסיים את תפקידו בחודש אוגוסט, והשמועות אומרות שגם לשבועון הצבאי במחנה ימונה עורך חדש, קצין בדרגת סגן אלוף.

■ ביום הראשון, יום הפורים בתל-אביב, נראו שרהחניוך והתרכות יצחק נבון ורעייתו אוסירה כשהם מטיילים בר"חובות תל-אביב. השניים — במיוחד אופירה, בחליפת-עור יקרקהצמודה — עוברה סק רנות בקרב החוגגים המחופשים, שמילאו את הרחובות.

■ השר עזר וייצמן הת"ארח ביום השלישי במרכז היי

שימעון פרס נתפס בעדשת המצלמה כשהוא מתכווץ באורח תמוה, דקה לפני שעלה על בימת הנואמים, בעת כינוס 3000 צירי ועידת מיפלתגת העבודה ומוזמנים אחרים. שר החוץ ומונהיג המיפלגה נחן לעבר תיק שהיה מונח לרגליו, פישפש בתוכו ושלף ממנו את הנייר המתאים.

כ"מזכיר חולית". "איפה זה חר לית?" התעניין שימעון פרס בשורת-המכובדים. "לא ידעו" השיב יצחק רבין, ושאל את יצחק נבון, שישב לצידו. "אין לי מושג" איכזב גם שרהחניוך. גם מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, לא ידע להשיב, ושאל את שרהקליטה יעקב צור שישב לצידו. "אין לי מושג" השיב גם צור. צור, אגב, הוא אישהתק"ם. שאליו שיד הקי"בוכ חולית. היחיד שהציל את המצב היה מזללה כהן — הוא ידע. אם כך, איפה נמצאת באמת חולית? בפיתחת-שלום. בגבול ישראל-מצריים.

■ כוכב אחריהצהריים בכי"נוס מיפלתגת העבודה היה מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, ש"אומנם האריך והאריך בנאומו, אך קצר חיובים בקרב הקהל. למשל, כשנכנסו עולים מאת"יופיה לאולם בגנייהתערוכה, העיר קיסר שמוצאו תימני, מעל הבימה: "הנה נכנסו כעת אחינו האתיופיים, המכונים התימנים החדשים".

■ השר גד יעקובי נעדר

עזר וייצמן וכמה מעמיתיו (שימעון פרס, משה שחל, יעקב העובד מעל הבימה, בעת הכינוס. לעומת כמה מהם, ששרו בהתלהבות, היממה וייצמן במבוכה. מאוחר יותר הסביר: "רבים נולדו כאן עם השיר הזה. אני, כנראה, אמות מבלי לדעת אותו")

בהירה ברדוגו דוברת סיעת-המערך בכנסת. מצאה שהאיש מיספר 1 של סיעתה נאם. ברדוגו החיננית עסקה בשיוף ציפורניה. מכיוון שהנאום התמשך — התמשכה גם מלאכת השיוף.

הודיערבי של בית-ברל. וייצמן לא החמיא בדבריו למשה ארנס, שהחליפו בתפקידו כי"ממשלה. כשר אחראי על המיגור הערבי. בשעתו סירב וייצמן ל"התעמת עם ארנס באותו פורום. וארנס הופיע אז לבדו. השבוע המשיך וייצמן לנהל עימו חש"בונות.

■ הופעתו של וייצמן משכה קהל רב, ובכללו ראשי-מועצות ונכבדים אחרים. בלטה בקהל רות דילן, שהביעה עניין רב בנאמר. דילן היא גם גיטתו של וייצמן, אחותה של ראומה, אשתו.

■ וייצמן כל-כך התלהב ממיספר הבאים לשמוע אותו וממעמדם, עד שנטל את רשות-

את שאול עמור, ראש-מועצת מיגדלהעמק. כשביקר שרון כי"עירה לפני כמה שבועות, העלה עמור לפניו כמה בעיות. השבוע חזמינו שרון לפגישה בכנסת, כדי לדווח לו על הטיפול ב"עיות. עמור בא כשבידו רשימת הרברים שעל הפרק, אך הוא לא היה צריך להזכיר לשר דבר. שרון זכר את הכל, ודיבר על הדברים בדיוק לפי הסדר שנ"ר שמו בפיתקה של עמור.

■ שופטים בבית-המישפט העליון מוצאים, מסתבר, גם זמן כדי לבלות בשמחות של הא"נשים העובדים אתם. ביום השי"לישי שעבר חגגו ארבעה שופ"טים, אהרון ברק, אליעזר גולדברג, מנחם אילון,

רחל אבנר

ההגחה מיושבראש המרכז, **אבנר רגב**, והתחיל להנחות במרץ האופייני לו: "עכשיו דיבר מנהל בית הספר הזה והוא, אני מכיר אותו. יש לו דברים חשודים לומר..." רגב הפגין אבירות, ויתר על הכבוד לטובת כוכב הערב.

■ עובדים ושבים כרחוב ירושלמי וראי נבהלו כשראו, לפני כמה ימים, שלושה גברים מניפים ידיים וחבלים על גג אחד הבתים. מאוחר יותר הסתבר כי לא היתה סיבה לדאגה. בצורה זו הוחלט על מופע הפתיחה הגרנדיוזי של פסטיבל-ישראל. **סלים סטי**, אחד מהשלושה, יצעד על חבל רק מבניין הסיי נמטק שבירושלים — מעל גיא בן-יהונם — לאחר הבניינים שבהר-ציון. השניים האחרים היו המנהל האמנותי של הפסטיבל, **עודד קוטלר ועוזי לוי**, מנכ"ל חברה שנתנה חסותה למופע המסוכן.

■ **רפאל ורדי**, מי שמונה לרכו את החומר בפרשת איראן, שנשתכחה מעט כהמולת פר לארד, ו**יעקב נימרודי**, אחד מגיבורי הפרשה, נפגשו השבוע ושוחחו בעניין הפרשה. בעבר נפגשו דרכיהם של השניים, כש-נמרודי סיים את כהונתו כנספח צבאי בטבראן, והיה אמור להחליף את ורדי בתפקיד מתאם הפעולות בשטחים הכבושים. ורדי השתתף אז בתפקידו עוד כמה חודשים, ואילו נימרודי, שקץ בצפייה, שוחרר מצה"ל והפך למיליונר.

■ נימרודי ערך בחגיגות פורים מסיבה עליזה בביתו. הסיבה האמיתית למסיבה: סיום שלב ההתמחות של בנו, **עופר נימרודי**, בפרקליטות. רבים השתוקקו לקבל הזמנה ולא זכו, מכיוון שהוחלט שיהיה זה אירוע פרטי. ככל זאת, היה מוזמן אחד שנעדר באורח כולט מהמסיבה: המדובר ב**נארינו** ("נורי") **מוזס**, שהוזמן על-ידי עופר ואשתו **טלי**. מוזס הוא גיסו של **עמירם ניר**, עליו הכריז נימרודי מלחמה.

■ ההצגה הפופולארית מיר-לה אפרת כמעט שלא הועלתה עקב מחלתו של שחקן הבימה שימעון כהן. השחקן, המגלם בהצגה את בנה של הגבירה

המקום לעריכת התערוכה לבעלה. ערב הפתיחה קרתה לקדר תאונה: כשפסע בחושך במדרגות, המכוסות בבד שחור בין הקירות השחורים, מעד ונפל. במשך כל הלילה חלם שבבוקר יתעורר כשעמודי-השידור שלו שבור. אך חוץ מצליעה קלה לא קרה לו שום דבר רציני. התערוכה נקראת **כבצע הקירות במקום שבו היא נערכת** — תערוכה שחורה.

גוטמן לא ידע אם היא מהתלת בו אם לאו, ונראה מבוהל כהוגן.

אליו והודיעה לו: "ההזמנה מברטל, מפני שלא ידעתי שהינך מסוכסך אם אחד המוזמנים."

דסנה ברק

דו קדר הציג את תמונותיו בגלריה זמנית. חנות-הבגדים מצקין ברחוב דיזנגוף בתל-אביב נסגרה, והמקום נמכר להור צאת כתר. זו עדיין אינה מוכנה לפתוח את החנות הגדולה. שבה יימכרו הספרים בשלוש קומות, ושבה יהיה גם בית-קפה בין הספרים. אשתו של קדר, **ציונה (שמאל)**, העובדת בהוצאת כתר, השיגה בינתיים את

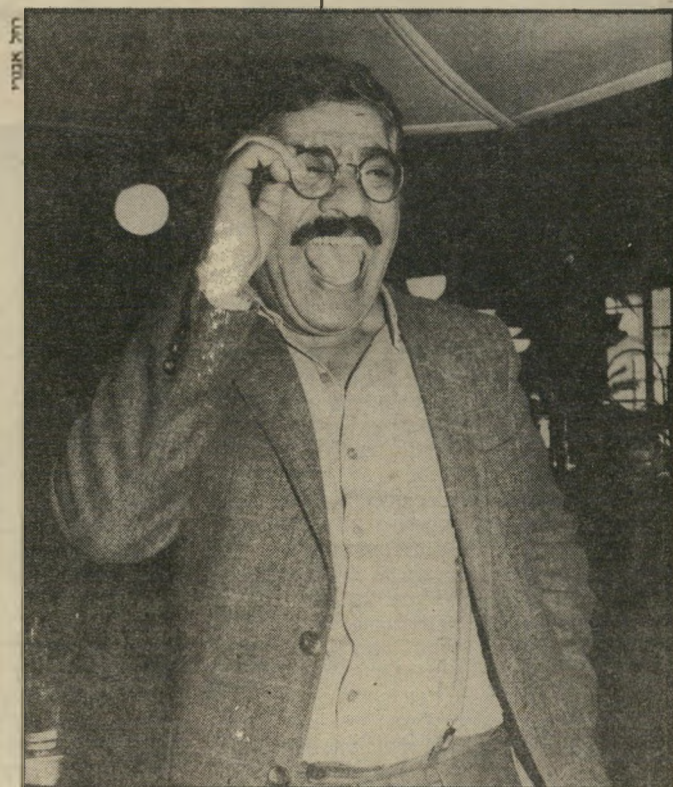
לו דבר דומה, אבל במהופך: כשישחק בהצגה השחף בתי אטרון באר-שבע חלה בצהבת, ושחקן של הבימה — **מושה בקר** — אץ להציל את המצב והחליפו בהצלחה.

■ היא אינה נחה, שרת-הב ריאות **שושנה ארבל-אל** מוזלזלנו. כשבוע שעבר חנכה בנהריה קורס ראשון של אחים ואחיות אתיופיים. ארבל-אל מוזלזלנו התרגשה מאוד מביקורה במרכז העולים שם.

■ ארבל-אלמוזלזלנו נראתה מוטרדת ותשושה מהקורה כי מישררה מאז שנכנסה לתפקידה. אבל משהתנצלו לפנייה שני עיתונאים שתמכו קולנית במי ניה כשרה — "מה עשינו לך?" — מיהרה להשיב: "עשייתם טוב! אני לא מתחרטת אפילו לרקדה!"

■ הפרשן המדיני **חנן קריסטל** הוזמן באותו היום גם לראש-המשלה **יצחק שמיר** וגם לממלא-מקומו, שימעון פרס, לשיחות. לוחמה-מגים לא היה נוח במיוחד עבור קריסטל, שכן נוצר רווח בין כמה שעות בין שתי הפגישות. ככל זאת, המעמד מחייב. קריסטל נפגש עם פרס בבוקר והמתין כמה שעות לפגישה המיוחלת עם שמיר. זו היתה הסיבה היחידה לשהייתו בירושלים אותו אחר-צהריים. לכן, מה הופתע משהגיע בדיוק נמרץ למישרד ראש-המשלה ונתקבל בקריאה: "מה, לא הרדעו לך שהפגישה בוטלה?" הפגישה, אגב, בוטלה כש-קריסטל כבר שהה בירושלים, זמן קצר לפני קיומה.

■ אשת-החברה הירושלמית **שרה דוידוביץ** ערכה כאמ"צ השבוע מסיבה. דוידוביץ, הזמנה, בין השאר, את היועץ המיטטי של סיעת המערך, **יחיאל גרנמן**. לפתע שבה

חיים בנאי בא למסיבה שנערכה לכבוד תערוכתו של הצייר דן קדר. המסיבה התקיימה בקפה של בית-הבימה, ובנאי הכריז בשימחה: "סוף-סוף הגעתי להבימה!"

סיפורו של מיקטורן

אליעזר ומינה שוסטק

ישיבת-מליאה? לא עכשיו. אחרי הארוחה!

● השעה היתה כמה דקות לפני 2 בצהריים. **אליעזר ומינה שוסטק** נכנסו בצעדים איטיים למיזנון-הכנסת. הם הסתכלו סביב-סביב. בחרו להם שולחן צדדי וישבו לידו, זה מול זה.

בדיוק כשהשעון הורה על השעה 2, צילצל הפעמון וקרא לחברי-הכנסת להיכנס לאולם-המליאה. לישיבה של היום הרביעי. מקצת החברים התחילו לצעוד בכיוון לאולם. עברו כמה דקות וכיסא היושבי-ראש נותר ריק. שוסטק, שהוא סגן-יו"ר-הכנסת, היה בטוח שהישיבה מתחילה רק ב-4 ולא מיהר לקום ממקומו ולתפוס את מקומו כיו"ר הישיבה. דן תיכון, סגן אחר של יו"ר-הכנסת, ניגש אליו וביקש ממנו להיכנס לישיבה. מינה התעברה ואמרה: "לא עכשיו. אחרי ארוחת-צהריים!" תיכון המשיך ללחוץ ואמר שישבת-הכנסת אינה יכולה להתנהל ללא יושב-ראש. שוסטק אמר שעכשיו הוא אוכל ארוחת-צהריים. והציע שתיכון יגש בעצמו לנהל את הישיבה.

תיכון אמר שלא איכפת לו. אבל הוא השאיר את המיקטורן שלו למטה בחדר. והוא אינו יכול להיכנס לישיבה ללא מיקטורן. "אם כך" פנה תיכון לשוסטק. תן לי בינתיים את המיקטורן שלך. עד שתגמור לאכול. ואני אכנס לאולם. גם לזה לא הסכימה מינה ואמרה שוב: "אחרי ארוחת-צהריים!" לבסוף, אחרי ויכוח קצר, קם שוסטק מכיסאו. פשט את המיקטורן, נתן אותו לדן תיכון, שאץ-רץ לאולם המליאה. שוסטק נשאר אוכל בחולצה ובכנפיות.

כשסיים שוסטק את הארוחה רצה להיכנס למליאה. אך לא היה לו מיקטורן. לכן רץ אחד מסדרני הכנסת והביא את המיקטורן של דן תיכון. זה לבש את המיקטורן שלו. החזיר לשוסטק את השני, והכל בא על מקומו בשלום.

מישהו נוגע במיכנסך?

ברטראן בלייה הוא כנראה ברנש בעל הומור אמיתי ורואה את הנולד. כבר לפני שנה, בפסטיבל קאן 86, הוא ידע שיש בעולם מרובעים (האם כבר ניחש שהצנזורה הישראלית לא תבין את ההומור שלו?), ובמיוחד למענם כתב את גילוייהם הבא. המתייחס לסרטו חליפת ערב. אף שמאז חלפה שנה, הצנזורה הישראלית לא התבגרה עדיין והיא עוסקת בהגדרת יחסי הציבור לסרטים שונים בהתבוננות ממש, בלי שאיש אילץ אותה לעשות זאת. כך התחשק לה לקצץ מישגל אחד מהתחלת בטי בלו, להגביל את סרטו החדש של ג'ים ג'רמוש נרדפי החוק לבני 18 ויותר ולאסור (וזמנית, כנראה, לקראת ביקורו של ז'אק דפארדייה...). סרט על שלישייה, היא הוא והוא (דפארדייה, מישל בלאן ומיורימי). בלייה טוען שלא רק הצנזורה כי אם גם מה שנקרא תקצייר-הסרט הוא המצאה של יחסי ציבור. נראה שגם כל המובא להלן מפיו גם הוא טריק לא רע של בלייה ליחסי-ציבור:

«אתה עומד לקרוא את תקצייר-הסרט שלי. הוא תקצייר מצויין, משום שהוא כתוב עלידי המחבר עצמו. ואם אני מטריח את עצמי לכתוב אותו בעצמי, הרי זה רק משום שאני לא רוצה שיחברנו לי את העבודה, במיוחד כשאני יודע איזה קוץ תחת זה לכתוב תקצייר של סיפור שרק עכשיו גמרת לעשות ואתה לא מצליח להבין ממנו שום דבר.

«לתמצת סיפור? מה זאת אומרת, לכל הרוחות! איך אתה יכול לתמצת סיפור? אהבה, כשאתה לא יכול לתמצת אפילו מישק-כדורגל ארוך? כל אחד רואה את הגול אבל אף אחד לא רואה את הפצוע!

«אז הבנה גהיה הגיוניים. התקצייר הוא המצאה של יחסי-ציבור! הסיפור שלי לא מסתכם לשום דבר, הוא בסך הכל סיפור, וזה הכל. עם התחלה, עם אמצע ועם סוף. לקראת האמצע תראה שזה באמת פנטאסטי. יש שם שניים-שלושה דברים שאני באמת אוהב. אך, כמה נפלא להיות בשואר-בינס! איזה מזל יש לנו, המיקצוענים!

דפארדייה ומישל בלאן ב"חליפת ערב" הצנזורה התקפלה

«זה כמובן היה יכול להיות הרעיון המקורי, לעשות סרט על חיוך ראשון, חיוך אחרון, חיוך יבש, חיוך ערמומי, חיוך של אינגריד ברגמן, חיוך של גרייס קלי, החיוך המשתאה של הצופה. אפשר לקרוא לזה סיפור-שליחיון. זה יכול להיות על ברנש שהיה לו מצב-רוח רע והוא לא היה יכול לסבול שאנשים אחרים חייכו. למה אתם מחייכים כמו אידייטים? הוא שואל אותם. והאידייטים לא יודעים מה לענות. כל מה שהם מסוגלים לעשות זה להחזיר לו עוד חיוך אידייטי...»

«אז תשאלו אותי: מה התועלת בעשיית סרט על חיוך, כשאתה הורס את עצם העניין?

«אז אתם רואים כמה קשה לכתוב סיפור? אתה מתחיל ברעיון מקסים, מוצרט ממש, ואז, אחרי חמש דקות, אתה מגיע למשהו דביק ומרוח. אין תיקויות. אין אור. רק תנסה לסכם אותו לתקצייר: מה יהיה הצבע של התקצייר? ורוד? שחור? מה אם הסיפור שלי יהיה בדיק ורוד ושחור?

«אני יכול לומר שזהו סיפור על בחור היושב בין החבר שלו והנערה שהוא משתגע אחריה. מישוהו משחק בחנות שלו, והברנש מתחמם, כי הוא חושב שזאת החברה שלו שמשתעשעת לה באיזור המיוחד הזה שבמיכנסיו — בישמול, הדי התנועת היא של החבר שלו...»

ערנה פיינר

לאורה דר: משחקת ומשכנעת בעדינות

מתחיל בחשיפה איטית של דמויות שיגרתיות למדי, במצב המאיים להיות מוכר וידוע: ההורים מטפסים על בתם המתגרת. זו מבוזזת את זמנה בשטויות כדי לצוד את עין-הנערים, העמדות-פנים והתנצחות מתמדת עם הסביבה — בקיצור, כל פיצעיה-הבגרות הידועים. אך אט-אט מצטבר המתח לקראת מיפגש מתוק ומאיים, מפחיד אבל מוזמן, של נערית-הבוסר עם הגבר האירוטי, ולמעשה עם הנשיות שלה.

באסינג'ר וגיר: קשורים בבוץ

מישטרתיים של ממש, בעלי סימליות עצומה, כמובן. אחר-כך באה מנוסתם בביצות טובעניות, לעימות פנים-אל-פנים עם הנבל. כשמישל המשוחררת, לכאורה, בוחרת להיכלא מרצון עם ריצ'ארד גיר, ושוב מסכימה להיכלא עם לוסאדו הנבל כדי להציל את אהובה. ריצ'ארד פירס, שעשה בעבר את קאונטר, נופל על סיפור זה, שנועד להיות מותחן קשוח — ובסוג זה של קולנוע קשה לו, קשה לו מאוד.

ביאטריס דאל: היסטורית בטור דה-פורס

הוא גם אשף-כתיבה, סופר דגול שטרם התגלה. היא מאמינה בו בלהט, אבל, מסתבר, למרבה הטרגדיה, כי הוא מסוגל לכתוב רק אחרי שחנק כמו ידיו את הלפיד שבער בעצמותיו כנראה חזק מכדי שגופו הרפה יוכל לעמוד בכך. עשר הדקות הראשונות של הסרט מעוררות צפיות, בעיקר בשל האסתטיות שלהן, אבל התיכונן הוויזואלי בולט כליכך ורועם עוד יותר על רקע שורה ארוכה של הנחות פילוסופיות מפוצצות על החיים ועל הבריאה.

במזל בתולה

שיכנוע עדין (הקולנוע, תל-אביב, ארצות-הברית) — סרט ההולם ככפפה את האולם שבו הוא מוצג: קטן ואינטימי, בלי יומרות, בטוב

טעם, ואומנם, מסוג ההפתעות שתמיד מבקשים שיקרו ביציאה אל הקולנוע, ורק לעיתים כה רחוקות מתרחשות היום כשהאמנות השביעית טובעת בים של סרטים נפוחים, חסרי נשמה ויומריים, כשגלים סוערים של יחסי-ציבור צעקניים מלווים אותם.

הנושא של הסופרת ג'וסי קארול אוטס אינו חדש, וזכה כבר למיתקפות אין ספור גם בסיפורת וגם בקולנוע. העובדה ש-בימאית חסרת-נסיגה בשדה הסרט העלילתי, ג'וסי צ'ופרה, לקחה אותו בטיפולה, גם הוא היווה סכנה, אולם כאן אירעה הפתעה. הסיפור הקטן על נערה מתבגרת, קוני, בעיצובה של לאורה (מסיכה, קטיפה כחולה) דרן, על רקע עיירה דרומית זעירה ועימותים בלתי-פוסקים עם הוריה, שכנגיל בגיל טיפושעשרה, אינם מבינים אותה, וההיתקלות הראשונה בחלום הגבר בדמות ארנולד פרנד (באנגלית: חבר), וזהו מישחק מילים מכוון) מסופר ברגישות כליכך רבה, בהבנה ובדקויות של מש, ההופכים את הסרט כולו לחוויה אמיתית, יוצאת-דופן במתחים ובהתרגשות שהוא מעורר — פחות בשל הסיפור ויותר בשל דרך הגשתו.

הסרט בנוי משני חלקים, שונים באורך, במירקם ובאופי. הוא

רטובים בלהבה

ללא רחמים (פאר, תל-אביב, ארצות-הברית): אין ספק שליהוק ה-כוכבים קים (תישעה וחצי שבועות) באסינג'ר וריצ'ארד (קצין וגנטלמן)

גיר קיווה להבטיח מראש את הופעת המאצ' המושלם מול הוואמפ היוקדת, אלא שמישהו באולפנים שכח ללהק את הבימאי הנכון עם הסיפור הנכון עבור שניים אלה, שכאשר הם מדשדשים בעודם שקועים עד צוואר בביצות לואיזיאנה, בריחה נואשת מן הנבל המושלם, הדולק בעיקבותיהם, הם נראים מבובלים ואבודים כעמי ותמי, וכל המתרחש מאוחר יותר הוא כליכך לא יאמן, עד שנדמה כי רק הרטיבות שנכנסה בעצמו-תיהם היא שמצילה אותם באמת מן הלהבות המלכות את כל הנבלים ואת כל קירות בית-המלון שבתוכם התבצרו שני ה-אוייבים שהפכו לאוהבים בסיפור מוזר ולא אמין מלכתחילה, ובכן, ריצ'ארד גיר בתפקיד אדי ז'לט (רמז לסכינה-הגילוח) הוא שוטר משיקאגו, היוצא לנקום את רצח הפארטנר שלו בטרסוריה מאיימת ועוינת בניו-ארלינס, כשהוא כבר סגור בליבו על באסינג'ר-מישל, רכוש הפרטי והמיסטריוז של מלך העולם התחתון, לוסאדו (השחקן ההולנדי ז'רום קראב, שחקן-כוכב המשחק את כל גיבורי-המחתרת בארצו), תוך כדי גילויי אלימות, שנועדו בעיקר להסביר כמה נורא ודוחה הוא לוסאדו וכמה אומללה היא הציפור מישל, הנעולה בכלוב, מצלח רי-צ'ארד גיר לחטוף את מישל ולכבול את ידה לידו באזיקים

בלונים-בלונים!

בטי בלו (פריז, תל-אביב, צרפת): סרט זה עשוי להצטרף כלאחר כבוד לקבוצה ארוכה של מוצרים בתחום תעשיית-הצעצועים המשגשגת ל-

אחרונה בקולנוע הצרפתי הצעיר, תעשיית-הבלונים, בשורה זו זכינו לסידרה מעייפת של בלונים ציבעוניים וריקים מתוכן (לעומת זאת האוויר שבתוכם כבד, נפוח ומייגע) מבית-המלאכה היומרי של בימאים כמו ז'אק (הפיראט) דואיון, אנדרה (רנדו) טשינה, ליאו קארקס (שמאז נערה ונער, שהיה מקורי, עשה את הבלון הנפוח שייצג את צרפת בברלין השנה, דם עכור). בראשם של הנפוחים ניצב יוצר הסרט הזה, ז'אן-ז'אק בניקס — שאם בדיווח עוד אפשר היה לסבול אותו בשל אחדות הצורה והתוכן, הרי בירח בביבים כבר אי-אפשר היה לשאת אותו, ובבטי בלו כמעט ברור שאין מה לקוות ממנו.

המיקסם של האהבה המסורפת, שהצרפתים אוהבים להתאהב בה, גורם לז'אן-ז'אק בניקס להעביר בפרך שתי תגליות צעירות, האחת: ביאטריס דאל, שאין לזעזע עם למיבצע ההיסטרי שלה בסרט הזה, כנערה בלתי-מאוזנת המאבדת את פשוטה לחלוטין, יהיה המשך, השני: ז'אן הוג אנגלאד, שחקן תיאטרון שנראה בסרט של בלונאי-צרפתי אחר, לוק בסון, רכבת תחתית, ועשה תפקיד יפה ביותר בסירטו של פטריק שרו, האיש הפצוע, בתפקיד של הומו-סכסואל נואש, אנגלאד מעצב כאן תפקיד של ידי-הוב, אשף-תיקונים, שבטי בלו מאמינה כי

דן סגיר, העיתונאי הישראלי שגורש מדרום-אפריקה, והכותב עבודת דוקטורט על אותה ארץ, מספר על עבודתו שם, על הקהילה היהודית, על יחסי ישראל-דרום-אפריקה ועל סיבות הזדהותו עם השחורים בארץ האפרטהייד

„אחרי הכרזת מצב“
החרום הכללי, הערכת
שיגרשו אותי, והסתרתי
את החומר החשוב של
עבודת הדוקטורט“

„הגידוש
מדרום-אפריקה
עזר לי מאוד
בקארירה העיתונאית
שלי“

„אם נספח את
השטחים או נמשך
בסיפוח זוחל, אנחנו
צפויים למהדורה דומה
של דרום-אפריקה“

ראיינה ענת סרגוסטי

„אולי העובדה שאני
בן עדות-המיזרח
חיזקה אצלי את
הזהדהות הריגשית עם
הדפוקים“

„אבא שלי
היה סבל בשוק
מחנה-יהודה,
ואני גאה
לומר זאת“

„העובדה שגורשתי
מדרום-אפריקה לא
הוכיח אותי ליותר
חכם, יותר עשיר, או
בעל אגו מנוכח“

„כואב לי על

דרום-אפריקה!“

הוא מקום שבו אפשר למצוא כמעט הכל בתחום שבו עסק. הוא החליט להתרכז בעבודת הדוקטורט שלו בנושא הפוליטיקה של העיתונות בדרום-אפריקה, ואסף קיט-עיתונות רבים במשך השנתיים ששהה שם. בימים אלה, כשהאמריקאים מכינים דוח נרחב על כל המדינות המקיימות קשרים מיסחריים עם דרום-אפריקה, כשממשלת ישראל ניסתה להקדים רפואה למכה ול-הודיע כי היא לא תחתום על חוזה חדשים עם מדינה זו, יושב סגיר בחדר-העבודה הקטן שלו ומכין הרצאה לכינוס בינלאומי רצי-

העיתונאי משם. ואף הדגים מה אסור לע-כתבות אלה הדליקו אור אדום אצל ה-מישטר הגיזעני הלבן בדרום-אפריקה. וב-תוך זמן קצר הודיעו השילטונות לעיתונאי הישראלי כי הם לא מחדשים את רשיון-העבודה שלו, וכי הוא מתבקש לעזוב את המדינה בתוך 48 שעות. סגיר, שנשע לדרום-אפריקה בעיקר כדי לאסוף חומר ולעשות עבודת-שטח לעבודת הדוקטורט שלו, חזר לישראל. כסטודנט למדעי-המדינה באוניברסיטה העברית בירושלים, חשב שדרום-אפריקה

שלם בכוננית, ובתוכן, כך הוא מעיד, אוצר בלום של קיטעי עיתונות מתויקים לפי נושאים. דן סגיר רכש לעצמו שם עולמי כאשר גורש לפני שמונה חודשים מדרום-אפריקה. עד אז דיווח במשך שנתיים על הקורה בארץ האפרטהייד. הוא כתב על כל יוני נושאים הקשורים באורח החיים ובפוליטיקה במדינה זו. הוא כתב סדרות ומאמרים. כמעט שלא הגיע לעמודי החדשות של העיתון. עד שבאו תקנות החרום והמהומות. אז עבר סגיר לסיגנון הדיווחי, סיפר מה קורה ברחוב, מהן ההגבלות החמורות שהוטלו על הדיווח

פני שיצאתי, הוא השביע אותי לכתוב את המוטו העיתונאי שלו, שהולך כך (בתרגום חופשי מאנגלית): זה תמיד סימן רע לעיתונאי כאשר הוא מתחיל לדמיין לעצמו שלעבודתו יש מונקציה חשובה יותר מאשר למלא מקום ריק בעיתון של אותו יום. דן סגיר, היום כתב עיתון הארץ לענייני בריאות, הפך לעיתונאי כמעט במיקרה. גם היום, קריירה עיתונאית אינה בדיוק משאת חיו. החלק הבולט בסיפריה שבחדר-העבודה שלו הוא קופסות הקרטון, הן תופסות מדף

(המשך מעמוד 25)

ני. שיתקיים באוניברסיטה העברית בירושלים.

סגור הוא בין הישראלים היחידים המתעסקים בפוליטיקה של דרום-אפריקה. ונחשב מומחה בתחום.

בחדר העבודה שלו אפשר למצוא מלבד ארכיון ענק, גם מיבחר מכובד של ספרים שונים על דרום-אפריקה. על הקיר שמעל שולחן העבודה תלויה תמונת-צבע של סגור עם כמה נשים שחורות. תמונה שצולמה בעת טקס הכתרתו של מלך סוויילאנד, שהיא מדינה עצמאית. על קיר אחר תלויה מפה של דרום-אפריקה. ביתו אינו מוקושת במזכרות מארץ זו. מכיוון שגורש ונאלץ לעזוב את המדינה בבהילות, לא היה לו פנאי לערוך קניות.

סגור מותח ביקורת על יחסי ישראל עם דרום-אפריקה. אך עם זאת, הוא מסביר ש"אין להגזים בחשיבותם של יחסים אלה. הוא טוען שהעולם המערבי אינו מנתק את קשריו עם המדינה הגזענית. מכיוון שאיש, בעצם, אינו מאמין שהשחורים ינצחו בקרוב ויעלו לשלטון.

הוא מזוהר את הישראלים מפני ה"דרות בשטחים הכבושים, שיכולה להוביל למצב דומה לזה הקיים בדרום-אפריקה. שמונה חודשים אחרי שגורש משם, ממשיך סגור להתעדכן בכל מה שנעשה במדינה זו. הוא מנוי על כמה עיתונים וממלא את

הטריק שלהם הוא לא להאריך אשורות-עבודה ואשורות-שהיה לעיתונאים זרים, כדי שלא יכתבו מה שקורה באמת"

הארכיון שלו בחומר עדכני. הוא מתכנן לכ"תוב ספר על דרום-אפריקה. ואחר-כך לכ"תוב את עבודת הדוקטורט שלו. את פרנסתו הוא מוצא. בינתיים, בעיתונות, למרות שהוא נושא עינוי אל האקדמיה, ולא אל השלב העליון בעיתונות.

איך הגעת לדרום-אפריקה?

בספטמבר 1983 הייתי סטודנט באוניברסיטה העברית בירושלים. וכתבתי עבודה שעסקה בסיכויים לשינוי בדרום-אפריקה. בשלב מסוים החלטתי לעשות דוקטורט על דרום-אפריקה, אבל רציתי להקדים את עבודת-השטח לעבודה התיאורטית.

רצית לנסוע לשם?

כן, ואז עלה הרעיון גם לרווח משם לעיתונות. לא, אבל כשיבקשתי ויזה לדרום-אפריקה, ביקשתי מעיתונאי של העיתון חדשות ושל קול-ישראל. זו הייתה המטרה. אחר-כך עברתי לעיתון הארץ, וכל הדיווח נעשה לעיתון הזה.

וקיבלת ויזה בלי בעיות?

כן, זה היה במאי 1984. המהומות התחילו בספטמבר אותה שנה, ואז כבר לא קיבלו עיתונאים חרשים לתוך דרום-אפריקה.

בדקו בציציותיך לפני שנתנו לך ויזה?

לא יכלו לבדוק, אבל התבססו על הנחה, שהייתה מוצדקת, שאדם שיושב בתוך הארץ ייזהר יותר ויהיה יותר יסודי בדיווח שלו. הם ידעו שאתה אוסף חומר לעבודת דוקטורט?

כן, אבל לא ידעו בדיוק מה הנושא. כשהגעתי, הומנתי לפגישת היכרות עם הממונה על כתבי-החוץ במשרד-החוץ של דרום-אפריקה. ישבנו במסעדה בפרטוריה, והוא שאל איך אני יכול להתפרנס אם אני רק פריילאנס, ומה אני עושה חוץ מאשר לרווח לעיתון בארץ. אמרתי לו ש"באתי לעשות מחקר על ההיסטוריה של העיתונות בדרום-אפריקה. האמת היא ששיקרתי רק במילה אחת, כי הנושא שלי היה הפוליטיקה של העיתונות. למולי, מצאתי עבודה אחרי שישה חודשים.

איזו עבודה?

הייתי המנהל הארצי של אירגון הסטודנטים היהודיים בדרום-אפריקה. וזה נתן לי ראייה לתוך הקהילה היהודית. עכשיו אני מבין את הרלימה שלהם ואת הישגיהם.

כשהייתי שם הצלחתי לאסוף המון חומר, ויש לי ארכיון לדוקטורט שהוא חסרת-קדים בעולם — ואני מדבר על חומר ראשוני, לא רק על ספרים.

למה בחרת דווקא בדרום-אפריקה?

אני היחיד בארץ שחקר את הפוליטיקה של דרום-אפריקה. כסטודנט לפוליטיקה, דרום-אפריקה היא מקום שאפשר למצוא בו הכל, כמעט כמו בישראל. זה מיכנה-הזכב למחקר. כל תופעה פוליטית ישנה בדרום-אפריקה.

מה משך אותך לשם?

היה גם מימד אישי בנסייעה שלי לשם. היתה לי חברה דרום-אפריקאית בזמנו. זה היה אולי הטריגר, אבל כחוקר אני חושב שזה מרתק, מי עניין וקשה. היה קשה גם לרווח, כי כשמדווחים על קונפליקט חברתי-פוליטי מארץ לארץ, זה מאוד מסובך. וראים את זה כשקוראים מאמרים בחו"ל על מה שקורה בארץ. מסובך מאוד להעביר לחברה אחת תפיסות, תרבויות או מושגים מחברה אחרת, ולכן יש הרבה כישלונות. לי היה מאוד מרתק, ככתב-חוץ, היה לי יתרון, שהיו לי טכניקות-מחקר. כשמיגע כתב-חוץ לדרום-אפריקה, אם הוא רציני, הוא קרא שלושה ספרים. רובם לא עשו אפילו את זה. לי היה רקע יותר רחב.

אבל בדרך-כלל יש פער מאוד גדול בין מחשבה של עיתונאי לבין מחשבה של איש אקדמיה. אנשי אקדמיה בדרך-כלל מאוד מרוחקים מן המציאות.

זה נכון, אבל אני לא רוצה להמשיך לחלק קומפלימנטים לעצמי. וזהו בעצם הדילמה האמיתית. החוכמה היתה לנצל את הקשר שבין האי-קדמיה לעיתונות — ואני ניצלתי.

איפה גרת?

ביוהנסבורג. הגעתי לבד, לא הכרתי אף אחד חוץ מההורים של החברה שלי. והם היו החברים הכי טובים שלי שם, גם כשהיא כבר לא היתה חברה שלי.

כשכתבת משם, התרכזת בנושא מסוים?

לא. עכשיו בדיוק עשיתי סטיסטיקה קטנה לקראת הרצאה שאני מכין, וראיתי שפירסמתי 115 מאמרים במשך השנתיים, והם מתחלקים בחלוקה סכימטית כך: 18 מאמרים על המהומות והמשבר הפוליטי; 15 על תיאור החברה והשיטה; 15 שהם סידרה באותו נושא, שנקראה יומן בשחור-לבן; 14 על הפוליטיקה הלבנה ועמדות הלבנים; 16 על הפוליטיקה השחורה ותביעות השחורים; כש"ד מתוכם עסקו ישירות בקונגרס הלאומי האפריקאי, שהוא האירגון של גלסון מנדלה; 8 עסקו בפרפורמנות; 4 בכלכלה וסנקציות;

צד לי שהחלטת המעלה באה בעיקבות לחצים בקונגרס האמריקאי, ולא כתוצאה מהכרעות בנימוח אמיתיות"

6 בקהילה היהודית; 3 ביחסי ישראל דרום-אפריקה.

המסקנה שלי מהמימצא הזה היא, שעשיתי מה שצריך כתב-חוץ צריך לעשות — לעסוק במימרים החשובים כפי שהוא רואה אותם.

המאמרים שלך היו אישיים?

הם לא היו כתובים בגוף ראשון. צריך להיצמד לעובדות ולאידיאות כפי שהתרחשו בצורה מאוד קשוחה, אבל כל אחד מהכותבים, בכל נושא, כתב על סמך ההיסטוריה האישית שלו, הרקע, הערכים, האופי וכו'. לדעתי, עיתונאי שאומר ש"הוא כותב אובייקטיבית, הוא שולטן או טיפוש.

מראש לא הלכת לביוון הדיווח הריב?

אין דבר כזה. כמה שבועות לפני שגורשתי הזהיר לואי גל, סגן-שר לאינפורמציה, שיש כתב-ביחור הכותבים כתיבה אדיטוריאלי במרכזות. שנינו יודעים מה זה, ואני מודה באשמה: זה תיאור נושא, הבאת עובדות, תוך חיזוי דיעה בסוף. אני מודה באשמה. כתב-חוץ צריך לפרש את האירועים עבור הקורא שלו. הוא צריך להלך למה שקורה באותה ארץ. צריך לעשות הכל בצורה הוגנת וצמודה לעובדות.

היית רץ אחרי המאורעות?

לא הייתי רפורטר.

גם בתקופה הסוערת של המהומות לא רצת?

כבר ביולי 1985, שישה חודשים אחרי שהגעתי, לא ניתן היה לגשת לאזורי המהומות. זה גם לא היה תפקידי. התבססתי בעיקר על שיחת עם אנשים ועל העיתונות באנגלית.

סגשג את מנהיגי השחורים?

ריבתי אתם מדי פעם בטלפון. לא צריך גם להגזים בחשיבות של ישראל שם. לפני שגורשתי, כמעט שהשגתי ראיון עם רס"מ מונד טוטו. מישור סידר לי ראיון איתו. אבל אני לא מתלהב מטוטו, הוא לא מעניין. הוא יציר

התיקשורת האמריקאית, אין לו קהל תומכים בדרום-אפריקה. הוא אישיות כנסייתית, והוא מניא את החלל של מנדלה והאחרים, שאינם. אבל הוא בהחלט מנהיג לגיטימי.

סגשג את ויני מנדלה, אשתו של גלסון מנדלה?

לא, אי-אפשר לפגוש אותה. גם לא היתה לי יומרה להביא סקופים וראיונות אקסקלוסיביים. הייתי דוקטורנט, שישב שם לצרכי עבודת-דוקטורט, ובדרך-אגב כתבתי מאמרים לעיתונות בישראלי.

הכי חשוב היה המחקר שלי. אחר-כך העבודה, כי קיבלתי את המשכורת, ורק אחר-כך העיתונות.

אז איך הגעת למצב שיגרשו אותך?

הם טענו שהמאמרים שלי גרמו נזק קיצוני לדרום-אפריקה, ושלמעשה קידמתי את המטרות, היעדים והאישים של הקונגרס הלאומי האפריקאי. ההגבלות שהוטלו בהדרגה על הדיווח מדרום-אפריקה הכניסו אותי לקו האדום. אני לא השתתתי לכל אורך הדרך.

אתה רוצה לומר שאתה נשאת בקו שלך וגורשת, ועיתונאים אחרים שלא גורשו פשוט התקפלו?

לא. רוב העיתונאים כותבים דיווח, ובדיווח אתה לא מספר שגורגו 8 אם נהרגו רק 6. אז אתה לא מסתבר, אתה מעביר את מה שקרה. מבחינת השטח, יותר קשה להיות רפורטר, ומבחינת הסיכון הממשלתי זה יותר קל.

הטריק הרישמי שלהם הוא לא להאריך אשורות-עבודה ואשורות-שהיה לעיתונאים זרים, כדי שלא יכתבו מה שקורה באמת. כשמחליטים ש"מישהו עבר את הגבול, לא לא מאריכים לו את האשורה, והגבול שונה מאחד לשני.

אם זה ישראלי, שטיפטף כל שבוע שני מאמרים לעיתון שלו וזה היה רע להם, אז מעיפים אחד וסותמים את הפה. אבל אם מדובר ב-50 כתבים שכותבים לעיתונים בארצות-הברית, ומ"תוכם שלושה ביקורתיים במיוחד, אז מעיפים השלושה.

אני חשבת שהיחסים בין ישראל לדרום-אפריקה מגינים עליי. כשלב מסוים הם הגיעו למסקנה, שאם יסתמו לי את הפה יהיה רעש יומיים, אבל יהיה שקט מבחינת הדיווח.

היה משהו ספציפי שהרגיז אותם, שהיה העילה לגירוש?

אולי מאמר אחד שכתבתי על ויני מנדלה. היה עוד דבר, שבשביעים שאחרי ההגבלות גינתי בצורה חריפה את ההגבלות על העיתונות, והדי-גמתי מה אסור להגיד — וכך עברתי על החוק. אבל קשה להצביע על מה, משהו מיוחד שהרגיז אותם.

הזהירו אותך?

לא, אבל ב-12 לינוי, אחרי הכרזת מצב-החרום הכללי, הערכת שיש סיכוי שיגרשו אותי, ואז הסתרתי את החומר החשוב של הדוקטורט.

איפה החבאת?

אצל אחת הסטודנטיות. והיא לא פחדה? לא.

למה החבאת?

כי לקח לי שנתיים לגזור את הקטעים ולתייך אותם, ומי יודע כמה מאמצים הייתי צריך להשקיע כדי לקבל את זה בחזרה מן המישרה, אם היו לוקחים את זה. כשגירשו אותי, הודעתי לשגריר ישראל ולעורך-הדין שלי שאם יחרימו את המיזוורה שלי בשדה-התעופה, המיזוורה ששם היה כל החומר לעבודה, אני לא עולה למטוס.

איך הודיעו לך שמגרשים אותך?

בא אליי מנהל-מחוז של משרד-הפנים ביוהנסבורג עם שני שומרי-ראש.

הם באו ורסקו בדת?

הם התקשרו למישרד וביקשו שאחכה. יחד איתי גורש כתב של ניוזוויק. הם נתנו לי ארכה של 48 שעות לעזוב. אחרי שיחה עם עורך-הדין שלי הגעתי למסקנה שאין טעם ללכת למערכה מישפטית.

למה?

הם אמרו שפג תוקפו של אישור-העבודה שלי ואני מתבקש לעזוב את הארץ. ורקו אותי על עניינים טכניים. הם סגרו, למשל, את מישרד העיתון ניו-יורק גיימס לפני חודש, ולא נותנים אישור-כניסה לעיתונאי שלהם בנימוקים טכניים.

שקלת את האפשרות לעשות בלי גא?

אבל לא בבית-המישפט שלהם. הרמתי טלפון לסוכנות רוטר, ותוך רקות הסיפור על הגירוש שלי היה בכל העולם.

אתה העיתונאי הראשון שגורש?

לא. באוקטובר 1985 גורש כתב של ניוזוויק, באמצע יוני גורש כתב של סי-בי-אס. ב-22 ביוני גורש כתב שני של ניוזוויק, ב-24 ביוני

Dear Sir

RE: APPLICATION WORK PERMIT: YOURSELF

I refer to your application for the renewal of your work permit submitted to the Regional Representative of the department of Home Affairs in Johannesburg on 23 April 1986. I have to inform you that the application has been refused.

You are now required to leave the country on or before Thursday, 26 June 1986. Failure to do so may render you liable to prosecution in terms of the provisions of the Aliens Act of 1937.

Yours sincerely

J.C.G. BOTHA
MINISTER OF HOME AFFAIRS

צויהגירוש של סגור

הם רק מסרבים להאריך את אישור-העבודה?

סגיר (באמצע) במיכר היחלומים בדרום-אפריקה
דרום-אפריקה היא מיכרה זהב לסטודנטים לפוליטיקה!

ריים אחת עם ראשייהקהילה, ובשאר הזמן מבלים על חשבון הממשלה.

● **בארץ גם אימרים שאסור לנתק את היחסים עם דרום-אפריקה בגלל הק"הילה היהודית.**

אני טוען, שלמען היהודים צריך לשנות את היחסים עם דרום-אפריקה הלבנה. היום נוח לי-הודים המצב הקיים. כשהמצב יחריף, חצי מהי-הודים יעזבו ויישארו הזקנים והעשירים מאוד. כך היה באיראן, במאורקו ובגרמניה של שנות השלושים. למען אותם זקנים, שעשויים להיות תחת שילטון שחור, ישראל צריכה, ומהר, להת-נתק מהדימוי הנוכחי וממצב היחסים עם דרום-אפריקה.

האינטרס לטווח ארוך הוא קשר עם השחורים. לטווח קצר זה קשר עם המנהיגות המקומית הלי-בנה. והיהודים רוצים עכשיו קשר עם המנהיגות הלבנה.

● **היהודים שותפים בשילטון?**
יש כמה חברי-פרלמנט יהודים, בעיקר ממפי-לגות האופוזיציה הלבנה, כמו ר"ץ שלהם. הם הרבה יותר ליברלים, במרכאות, מהלבנים האחר-רים. אבל כל לבן שחי היום בדרום-אפריקה הוא חלק מהאפריטהיר, כולל כתבי-חוק, כולל מי שהגיע לחודש או לשבוע.

"כל לבן שחי היום בדרום-אפריקה הוא חלק מהאפריטהיר, כולל כתבי-חוק, כולל מי שהגיע לחודש או לשבוע"

● **אם כך, גם אתה הייתי?**
נכון. כל עוד הייתי שם, הייתי חלק מזה. יכולתי להיות עם זה, כי כתבתי ומחיתי.
● **אתה שונא את דרום-אפריקה?**
מה פיתאום? כואב לי עליהם. הקונפליקט של הלבנים מזכיר במידה מסוימת בעיות שלפניהן תעמוד ישראל בעוד 20 שנה.
● **אתה מדבר על הפלסטינים?**
כן.

● **אתה רואה דימוי?**
יש דימוי רב בין שתי הארצות, דימוי שנעוץ בעובדה הבסיסית של שליטה על עם אחר. הדימוי יון כולו הוא בסימפוטמים של מצב זה. כגון מע-הנשלטים.
אני לא מוצא דימוי במצב מבחינה מהותית, אבל אם ננסה את השטחים או נמשיך בסיפוח וזחל, אנחנו צפויים למהדרורה רומה של מה ש-קורה בדרום-אפריקה.
אפשר להתייחס לזה גם לפי שיטתו של פרר-פסור יהושפט הרכבי שמדבר על בלפסטיזציה של המיחור התיכון. צפוי לנו המודל האירי או האפריקאי.

● **מה עדיף?**
עדיף שלא להגיע למצב הזה.

הפרדוקס הוא שמי שמניע את הגלגלים אלה הילדים.

● **במה זה מתבטא?**
הם אלה שיוצרים את המהומות, והנוער הזה דוחף את אירגוני המבוגרים לרדיקליזציה. היל-דים נרחוב מכתובים לאירגונים הוותיקים את העמדות שלהם.

● **היו לך חברים שחורים?**
בודדים. נורא קשה ליצור קשר.

● **למה?**
יש ניתוק כמעט מוחלט.

■ ■ ■

● **קודם דיברת על כך שעיתונאי כור-תב גם מתוך הרקע האישי שלו. איך זה מתבטא אצלך?**

הרקע האישי של הכותב הוא חשוב. זה שאני כן ערוץ-המורח אולי גרם לי, או חיזק אצלי, את ההזדהות האמוציונלית עם הרפוקים. אין להבין מכך שאני חשתי בעבר, או שאני חש בהווה איזו בעיה. כבן למישפחה עניה ביותר שהגיעה מעיראק, ניתן לומר שאני ושאר מיש-פחתי הצלחנו יפה מאוד בתחומים שונים, כולל עסקים ומנהל, ואין לנו כל תחושה של רפוקים.

● **נולדת בירושלים?**
כן. והוריי עלו מעיראק בדצמבר 1950.

● **הם היו במעברה?**
כן, אבל אני נולדתי בירית-חדר. ההורים רי-תיים, ואני למדתי בבתי-ספר רתיים, אבל עשיתי בגרות אקסטרנית. השם סגיר זה עיברות של השם זריר, שפירושו קטן. הייתי קצין בצבא, למדתי באוניברסיטה, אבל שלי היה סבל בשוק מתנהיגה בירושלים ואני גאה לומר זאת.
● **בנער, לא היתה לך מודעות ער-תית?**

היתה לי, אבל מבחינה אישית לא הרגשתי כל-בעיה. הדרכים היו פתוחות לפניי הן בצד"ל, הן באוניברסיטה והן בעיתונות. מעולם לא ליוותה אותי תחושת הרפוק.

מכיוון שאני כן ערוץ-המורח, שאבא שלי סי-בל, הודיתי באופן אמוציונלי בדרום-אפריקה יותר עם הסכלים השחורים מאשר עם בעלי-ההון הלבנים. זה רק מימד אחד ממרכיבי התחושות והרעיות שלי על דרום-אפריקה.
מימד אחר הוא של ישראלי שגרל וחונך על תודעת השואה. והשואה זו טראומה יהודית לא רק של אשכנזים. בשבילי, גיוענות היא אבטיפוס של אנטי-שמיות. ברמת ההזדהות שלי עם הש-חורים, עובדת היותי יהודי או ישראלי לרעתי הרבה יותר חזקה מאשר הכובע, במרכאות, של כן ערוץ-המורח.

■ ■ ■

● **ובעניין היהודי, כשישראלים נוס-עים לקהילה היהודית בדרום-אפריקה, אז זה נחשב בסדר?**

זה לא בסדר לא כסדר. אין שחור ולבן. הקהילה היהודית היא חלק מהמישטר הלבן, אבל זו קהי-לה ציונית עם מימסרים חזקים. וציונות זה קשר עם ישראל, ולא עליה, והקשר הוא דריסטי. הכעיה היא שהרבה מדי גורמים בארץ מבקשים הזמנה פיקטיבית מהקהילה היהודית, כדי לקבל לגיטימציה לכך שהם נוסעים על חשבון ממשלת דרום-אפריקה. ואז הם באים. אוכלים ארוחת-צהר

● **לפי התעתיק המדעי: זעיר. קרוב לשורש העברי זעיר.**

אמיתיות. אבל אם זה כך, שיהיה כך. אולי בסוף גם ניסוג מהשטחים. כי האמריקאים ילחצו, וכך ייפתר הסיכסוך.

האמת היא שהשינוי הראשון במדיניות ישראל כלפי דרום-אפריקה היה הצהרת-קמרון של פרס, לפני שישה חודשים. כשהוא ביקר בקמרון, הוא אמר שהוא נגד האפריטהיר.

● **אבל זה נשאר בגדר הצהרה, זה לא משהו מעשי.**

נכון. הצהרים המעשיים היחידים היו אחרי שיוסי ביילין נכנס למישדר-החוק. מישדר-החוק מנסה להפעיל שרירים שאין לו, כדי לעצור את שים וקבוצות מלבקר בדרום-אפריקה. והאמת היא שמחודש נובמבר, שאז נכנס ביילין לתפקיד, ועד מרס, לא נסעו לשם, אבל הסיבה היא מאוד פרוזאית: זו תקופת פגרת-הקיץ בדרום-אפריקה.

● **איך מתבטאים היחסים בין ישראל לדרום-אפריקה בשטח שם?**

רואים במוסאון הצבאי את הגליל מתוצרת דרום-אפריקה, ושם קוראים לו בשם אחר. הם קונים בעיקר ידע ביטחוני, אבל גם מוצרים. ה-היקף לא ידוע.

● **למה המערב לא מנתק פשוט את היחסים עם דרום-אפריקה?**

מדיניות קובעים לפי מה שקורה היום, ולא לפי מה שיקרה בעוד 20 שנה. החזון של הפרי-ליטיקאי הוא לארבע שנים קדימה מקסימום, אולי בצרפת זה לחמש שנים. בטווחים האלה השילטון הלבן חי, פעיל, קיים, חזק ופרדמערבי. היות והסיכוי של השחורים לתפוס את השילטון כליכך לא ברור ורחוק, דרום-אפריקה נמצאת נמוך מאוד בסדר-העדיפויות של המערב ושל הקרמלין.

הטרגדיה של השחורים היא שאף אחד לא מא-מין שהם יצאחו בעתיד הנראה לעין. זו הסיבה שהאמריקאים תמכו עד היום בלבנים.

עכשיו יש שריקה בגישה הזו. הגישה החדשה אומרת שהשחורים יעלו לשילטון, ואם המערב לא יסייע להם היום, הוא יפסיד את דרום-אפריקה לברי-המועצות בשלב זה או אחר.

● **מתי יש סיכוי לשחורים לעלות ל-שילטון?**

סגיר בטקס הכתרת מלך סוואזילנד
מכיוון שאני כן ערוץ-המורח...

אני מעריך שמדובר בטווח בינוני. לא שני דורות, אולי דור אחד.

● **למה?**
השחורים לא חזקים מספיק כדי להפיל את השילטון הלבן בשיטת המהפכה הקלאסית. לא תהיה באסטיליה בדרום-אפריקה. מודל השינוי שאני רואה הוא לחצים ואלימות במקביל לר-פורמות, כשהגורם הבינלאומי הוא שולי.

● **ד"ר הקונגרס או החלטת ממשלת-ישראל משנה משהו לשחורים?**

זה מרים להם את המוראל ונותן להם תחושה שהם לא לבד. אבל הגורם הבינלאומי חשוב לר-צירת אווירה של לחץ. יתכן ששילטון דמוקרטי בארצות-הברית בנוסח קארטר, שיבוא אחרי שנושא דרום-אפריקה יהיה מרכזי, ויחליט שכ-דאי לו לתמוך יותר ויותר בשחורים — אולי אז יתחיל מירון ביד-מעצמתי לדרום-אפריקה.

מה שיותר חשוב זה ההתפתחויות הפנימיות שם.

● **מי מנהיג השחורים?**

הקונגרס הלאומי האפריקאי הוא עדיין הת-נועה המובילה. אבל זה לא מחוייב המציאות. ה-דור של מנדרלה וחבריו הולך ונגמר. הם בסוף שנות ה-60 שלהם, ותוך חמש עד עשר שנים הביולוגיה תעשה את שלה, ואז תנועות השמאל יתגברו ויתכן שהן יובילו — וזה יביא את ברית-המועצות פנימה בצורה חזקה.

גורשתי אני, כאמצע יולי גורש כתב ראשי של הטלוויזיה הגרמנית, בדצמבר גורש כתב של לוס-אנגלס טיימס, אבל הגירוש שלו הושעה בינתיים.

השיא היה לפני חודש וחצי, כשגירשו כתב ראשי של ניו-יורק טיימס, שהוא בעל פרס פוליצר לעיתונות על הדיווחים מלבנון. הוא עי-תונאי מהשורה הראשונה. מאז גירושו לא נותנים לעיתון לפתוח את המישר.

מתוך 172 עיתונאים וזים שיושבים בדרום-אפריקה גורשו שישה.

● **אתה גאה שגירשו אותך מדרום-אפריקה?**

זה עור לי מאוד.

● **במה?**
בקריירה העיתונאית שלי.

● **אבל אין בזה מידה של גאווה אי-שית?**

כן, אבל זה לא ניפח לי את האגו. אני שמח

"כבן למישפחה עניה ביותר, שהגיעה לארץ מעיראק, ניתן לומר שהצלחנו יפה מאוד, ואין לנו כל תחושה של רפוקים"

שקיבלתי דימוי של עיתונאי אמין, אבל מבחינה אישית אני אותו אדם. זה לא הפך אותי ליותר חכם, יותר עשיר או לאדם עם אגו מנופח.

● **אבל אתה יכול להסתכל לעצמך בכבוד בעיניים בראי?**

כן, בעצם אני גאה. אני לא חושב שהתקפלתי.

לא היה לי מבחינה אישית הרבה מקום להתקפל. או שאתה מספר את הסיפור, או שאתה לא מספר. נתנו לך ארכה מעבר ל-48 שעות?

כן.

● **מה עשית?**
אזיתי ונתי את המון ראיונות. במשך 12 שעות הייתי עם השופרת של הטלפון ביד, ואז גר-רשתי.

לא היה לי נעים מן הסטודנטים, כי אירגנתי פרויקט ענק שהיה אמור להתחיל שבוע אחר-כך.

● **מה אמרו הסטודנטים על הגירוש?**
הם היו מאוד גאים. גם נתתי להם דוגמה אי-שית. הייתי דמות חינוכית לסטודנטים יהודים.

● **אתה שומר על קשר עם אנשים משם?**

קשר חברתי עם חוג שתימדי היו חברים שלי, אבל חוץ מזה מעט מאוד.

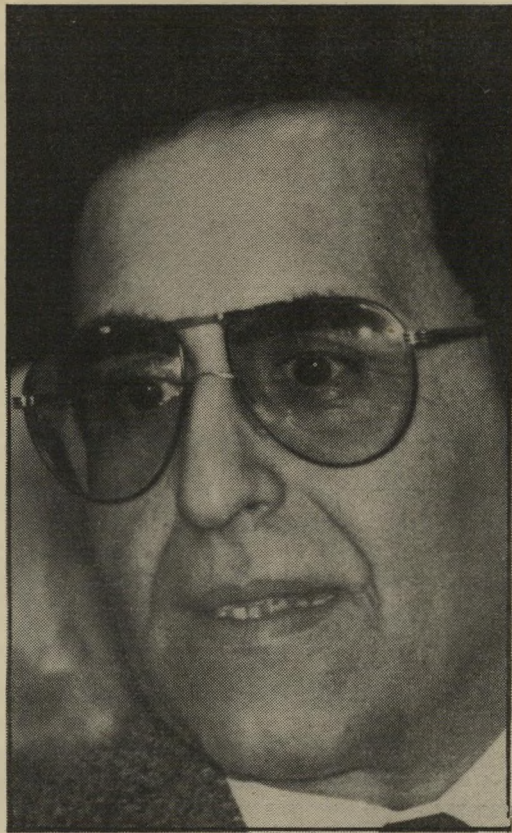
● **אז איך אתה מתערכב על מה שקר-רה שם?**

אני מני על שני עיתונים ושלושה מגאזינים.

■ ■ ■

● **אתה חושב שלהחלטת ממשלת-ישראל יש השפעה על דרום-אפריקה?**

צר לי שההחלטה באה בעיקבות לחצים בקונ-גרס האמריקאי, ולא כתוצאה מהכרעות פנימיות

איון צפיר

משה שחל: „יש לקבוע שיטת פיקוח על פורום השלושה“

פורום השלושה - מושג שאינו יורד מסדר היום הלאומי. רבים מחברי הממשלה מתבטאים נגדו. שלא לייחס. חיפשו אחר שר שיסכים להתבטא על הנושא הרגיש. כמה מהם התחמקו - מה זה התחמקו! ברחו! - מהנושא כמו מאש.

משה שחל, הנמנה עם דור ההמשך של חברי הפורום במפלגת העבודה, שימרון פרס ויצחק רבין, הסכים לדבר עד נקודה מסוימת.

● יש לך אומץ להתבטא על הנושא?
אם את מציגה זאת כך, אז אין לי ברירה. אני, בניגוד לאחרים, המתעמלים על עצם קיומו של הפורום, לא רואה בעובדה שראש הממשלה ושרי הביטחון והחץ נפגשים זה עם זה כל פסול. יש השקה בין שלושת התפקידים האלה, המחייבת מידה של תיאום. לפעמים ניתן אפילו להשתמש בוה לטובה. למשל, בנושא חברת החשמל במיזרח ירושלים, אני נזקק לשלושת נושאי התפקידים האלה, ודווקא נוח לי יותר לקיים עימם קשר כשלישייה, מאשר לקיים קשר נפרד עם כל אחד ואחד.

הממשלה

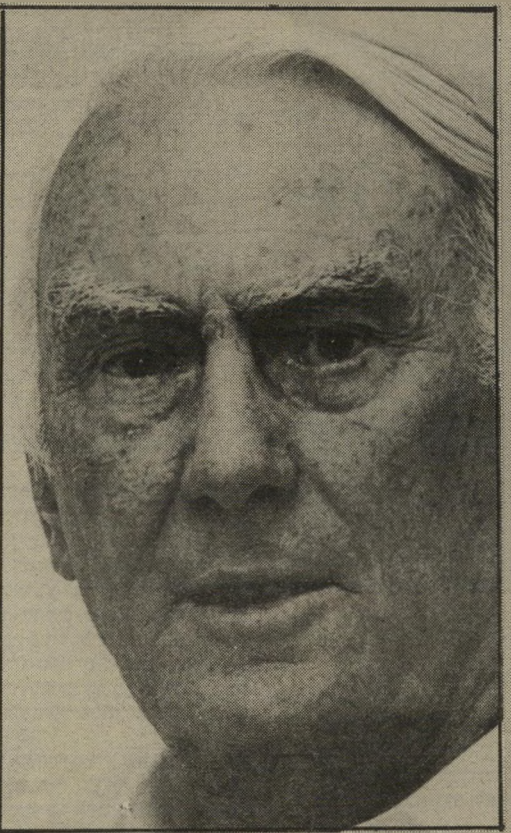
● כמה מעמיתך מתנגדים להקמת פורום בצורה פרטיזנית, מבלי שישום גוף ממשלתי או מיסלגתי אישר זאת.

שוב, אין כל פסול בקיום הפורום. אלא מה? צריך לפעול במי שלה על פי הליכים תקינים. במקום שהדבר הזה יתנהל בצורה לאפורמאלית - צריך היה למסדו, לקבוע לו תחומי עיסוק קבועים.

● ומה עם פיקוח על השלישייה המובילה?
כן, ולקבוע גם שיטה שבה החלטות הפורום יובאו לידיעת פורום ממשלתי רחב יותר - קבינט, או ועדת שרים לענייני ביטחון. יש צורך לדאוג גם שהפורום יישען על גורמים מיקצועיים, ויש הכרח ממשל לנהל פרוטוקול בישיבות הפורום. אסור לשכוח שאין עוסקים בעניינים פרטיים. ממלכתיות מה ייבת סידריימישל תקינים. אחרת, זה הופך להיות „מיטבח“ בינמיפלגתי. כלומר: הביקורת החריפה שלי אינה על עצם קיום הפורום, אלא על הדרך שבה זה נעשה.

● בעיקבות הדרך שבה זה נעשה, והנזקים שגרם פורום זה, התחילה להישמע בשתי המפלגות הגדולות הצעה שיש להחליף את ההנהגה הוותיקה לטובת הנהגה צעירה יותר, שיש לה יד על הדופק. מה דעתך?

עד כאן אני מוכן להגיב! (דפנה ברק)

בנימין גיבלי: „ספרי על הצרשה לא קשור בפולארד“

הידיעה פשטה במחירות: בנימין גיבלי, הקצין הבכיר מהפרשה בהא-הידיעה, כותב ספר על התקופה הסוערת ביותר בתולדות המדינה. מובן שעצם העובדה שגיבלי גזר על עצמו שתיקה בת 32 שנים (עד שפתח את סגוריו בהעולם הזה) והעיתוי של פירסום הידיעה בעיצומה של פרשת פולארד, שכל-כך דומה לפרשת העסק-ביש, הגבירו את העניין בידיעה. העניין הפך לשיחת השבוע. שאלתי את גיבלי אם החליט לכתוב סוף-סוף את אשר קרה בעסק-הביש מראות-עיניו. בעיקבות פרשת פולארד.

פרשות

אני רוצה לומר לך שאני ממש מופתע. מה שקרה בעניין הפירסום על הספר שאני כותב הוא דוגמה חיה לאיך תיקשורת יכולה ליצור סיפור.

● מהי האמת?
האמת היא שאני כותב באמת ספר. אבל ההקשר - פרשת פולארד - הוא פשוט מיקרי. מה שקרה הוא שבא אליי עיתונאי אחד, איוה מישוהו ממקומון חיפאי, ואמר לי: „אני רוצה לכתוב עליך כתבה לאור זה שסיימת את תפקידך בכור.“ ענית לו: „עזוב. תמצא שם ושם חומר עליי, וראיונות איתי.“ או הוא שאל לסיום: „מה אתה רוצה עוד לעשות?“ ענית לו בהיסחידעת: „אני רוצה לראות מחזות אלה ואלה, לכתוב ספר על הפרשה...“ וזה. וזה פורסם. מייד התקשרו אליי מגלי-צהל ונהיה רעש גדול. נוצר הרושם כאילו וזהו תגובתי על סיפוף פרשת פולארד. וזה רדסם מוטעה לחלוטין.

● מתי, להערכתך, יהיה ספרך גמור?
בעוד חצי שנה.

● מישוהו מסייע בידך לכתוב אותו?
לא, אני שולט בכתובה היטב. (דפנה ברק)

איון צפיר

זאב שיף: „רבין אינו נוטה למשש את סמכותו“

השבוע הגיש חבר-הכנסת מתי פלד הצעת אי-אמון בממשלה. הסיבה: מאמרים שפורסמו בעיתונות על מערכות היחסים המעוררת בין שר-הביטחון למטה הכללי. העיתונאי זאב שיף מהארץ כתב: „רבין יכול היה לשלוט טוב יותר על המערכת שלו. מילחמת ההדלפות בין מקורבי השר למקורבי הרמטכ"ל על מידת-האחריות בקשר למר-שתי-סלע, היא מריבת-חצר המלמדת כי רבין מתקשה לשלוט.“

ביקשתי לברר עם זאב שיף האם באמת אין רבין יודע מה קורה בממלכה שלו - הצבא.

השאלה בעיניי איננה אם שר-הביטחון יודע, בסופו של דבר, את הכל. אלא: האם הוא יודע בזמן את הדברים החיוניים, שצריך לדעת, והאם כאשר הוא יודע, ואינו שבעדצון מאירועים או מהחלטות או מתהליכים, האם אז הוא ממש את רצונו שלו - ובזמן.

בכל הפרשות האחרונות, שעליהן כתבתי, אני קובע שרבין באמת לא ידע מה קורה אצלו.

● אז רבין בעצם נכשל בתפקידו כשר-ביטחון?
רבין לא נכשל כשר-ביטחון, אבל היו כמה איתותים לא טובים שהוא היה צריך להעיר לגביהם, ולא עשה זאת.

ביטחון

● למשל?
הוא לא ידע שמכנים טקס לאביאם סלע. ואסור לשכוח שטקס כזה ואת לא מסיבת-כיתה. זה דבר שהוא היה צריך לדעת עליו. אנשי התק"ם התערבו בנושא מינוי מפקד הנח"ל, וזאת כאשר רבין עדיין לא החליט מי יהיה המפקד. כמעט כפו עליו את מינויו של עמוס ירון כנספח בווינגטון.

● אנחנו צפויים ל„מרד“ או „פוטש“?
לא. אבל הצבא, ומערכת היחסים בתוכו, שונים ממה שהיו פעם. מערכות-יחסים זו לא התחילה אצל רבין. אבל זה תהליך שהתגבר באחרונה, של התרופפות-מישמעת כללית, וזה כולל גם את המערכות האחרות במדינה. סיטואציה שבה קציני חיל-האוויר באו לרבין, כמעט כמו ב„מרד“, לדבר על מינוי, ולבסוף הוא גם התפטר איתם - זו הבעיה.

● יש בכלל חשיבות להצעת האי-אמון שנרחתה בכנסת?
בהחלט. היה חשוב שרווקא חבר-הכנסת מתי פלד, שאני יודע שרבין מעריך אותו כמבין בתחום הצבאי, שרווקא הוא ידבר על העניין. הצעת האי-אמון היתה חשובה כדי לנער את רבין, וצריך היה להגיד לו את הדברים כדי שיתעשת. הדברים ביניהם גם נשמעו יותר כאיתותים של שני אנשים שהיו כמערכת, והיודעים את האמת על מה שקורה בפנים. (רונית אנטלר)

יש לי המון רעיונות. אבל אין כאן מקום לכולם. הרעיון החשוב מכולם זה לחסל את המנגנון הענקי וליצור מנגנון קטן ויעיל, שיכשיר את הנוצר למאה ה-21. (דוניאלה נשמי)

מזלם של כותבי זיכרונות

עם יומניו של סטיבן ספנדר

כיום הכל כבר יודעים את האיוולת שבאמונה הישנה כי מה שקובע הוא מה שאדם עשה "מעצמו", כמו שנהוג לומר, כלומר, כיצד פיתח, שכלל, "עשה" את עצמו. שהרי הכל כבר יודעים כיום כי רק דבר אחד חשוב בעצם: לבחור בהורים הנכונים בשעה הנכונה. בעניין זה עשו כמה מאיתנו, ולא דווקא גורמים שבנו, מישגים חמורים שעליהם שילמו ביוקר בתוך זמן קצר ביותר.

הוא הדבר, כמדומה, גם בסופרים הכותבים יומנים או סיפוריזכרונות. כאן חשוב בעצם רק להכיר את האנשים הנכונים. אם תנאי זה מתקיים — כל השאר כבר יבוא על מקומו בשלום. אבל יש בכל זאת הבדל: אם בחירה בהורים הנכונים היא רק עניין שרירותי תלוי ברוצנו ובהחלטתו של אדם, הנה התודעות למכרים הנכונים עניין רצודדי היא, ומחייבת גם מאמצים מסויימים. כך, למשל, אדם צריך לפתח מינימום של מידות סוציאליות, להיות ידידותי ומסבירפנים במידה סבירה, לדעת להקטין לזאת או לפחות שלא להפגין עד כמה ליבו גס בו ובדבריו. נכון שכל המאמצים האלה כמותם כאפס לעומת הקשיים שהם מנתחלקו של כותב הזיכרונות שלא הכיר אנשים שיש בהם עניין, או שאפיו גרם לו שירחק מחברת אדם ועמיתיו האמנים בכלל זה. מה שחברו מסוגל להשיג בקליקליות בעזרת כמה ציטטות ופרשיות קאנטיות, חייב לה השלים באמצעות תיאוריו גוף וחדרים ובתים ושאר חפצים משעממים, ניתוחים מוגיעים של רוח התקופה ושל התוך הנפשי שלו עצמו וליתיתם גם התעכבות תיורה, משמימה, על רמותם ואופיים של מה שאירע מולם להיות הוריו ולפיכך כומוא כתיבתי.

ויש גם מי שמולרלאמולו גרם והוא אמנם ידידותי ככלכלב ומטיב להקשיב כאיב, אך אין לו בסביבתו ובטווה הזכרונה אנשים מעניינים ו/או בעלי מוניטין שאותם ניתן לו לצטט ואשר

די לעיתים באיכוור שמם בלכר כדי שהקורא, בשלוש יבשות לפחות, יחדד את אוניו כאפר כסת. כך שוו בנפשכם את מצוקתו של סופר בן זמנו ומקומו שיצטרך לפתוח פרק זיכרונות במלים: פגשתי את א' והוא סיפר לי מה שב' מתכוון לכתוב על ג'. לא, ספר זיכרונות רביעניים לא ייצא מה. ועכשיו אתם גם מבינים מדוע יורם ברונבסקי ירדנו יושב בלונדון במקום כותל-אביב או בירושלים.

הדברים הלא ממש צדים את העין. כמה דברים אמורים? הנה סימתי קריאת כך יומניו של המשורר והמבקר האנגלי סטיבן ספנדר מן השנים 1939-1983, ספר עבה בן 500 עמודים. ואין בו (כמעט) עמוד משעמם אחד. מרוע? כי ספנדר הכיר את כל האנשים הנכונים והיה בכל המקומות שחובה להיות בהם בזמן שבו צריך היה לבקורם. גם אם מעולם לא היה המשורר או המבקר הנחשב ביותר בדורו, וגם לא בעל תחושת האני האיתנה ביותר — הריהו בלי ספק האני הייתי שם המובהק והמילולי ביותר של דורו. בנוסף לזאת, זכה בחיים ארוכים (הוא יליד 1909), כך שלא רק שהספיק לפגוש בכל מי שהוא מי, כי אם גם זכה לדווח על כך, כצד הרבה עשיות אחרות שעשה.

ובאמת, מי איננו נזכר כאן ביומנים? עזרא פאונד ואליזו וידידיו הקרובים אודן וכריסטופר אישורוד בעל סיפורי ברלין הנודעים (שעליהם הבטס הסרט קברט) ורוברט לולו ואדית סיטוול וסטרבינסקי ובנג'מין בריטן והצייר הגאנאי פרנסיס בייקון ואוסקאר קוקושקה והפיסיקאי הגרעיני רוברט אופנהיימר והרולד פינטר והמר גל גאי ברג'ס שערק לרוסיה ואשר עימו הוא שב ומתארה בעת ביקור במוסקוה ואייקו שטרן וארתור רובינשטיין ויבטושנקו וראשיממשלת

סטיבן ספנדר: "הנציג הישראלי א". ביקש לדעת אם יש דיסקוטקים ברוטרדאם שבהם יוכל לתפוס לו איזו בחורה. אחריכך הירצה באוזניו על הצורה שבה היו הבריטים צריכים לנהל את מערכת פוקלנד.

דויד אבידן מגיב: הסברתי למשורר הפורטוגלי שכדאי לחקור את חייה היללה בעיר. ספנדר התקשה כנראה להבין את טענותיי.

כריטיניה לשעבר הרולד מקמילן והרקדנית מארגו פונטיין והמלך סר ג'ורג' ויידנפלד ועוד ועוד וכו' וכו'. רק הרשימה של האנשים שאיתם או על שולחנם סעד היתה מזילה את ירם של אנשי משכנות שאננים שלנו. והכל כמעט בלא מאמץ. כי האיש ידידותי ואישדעיםלהתרועע כאמת.

ומה לא אמר ומה לא השיבו לו אותם. גיבורי תרבות שמיקצת משמותיהם מנינו. הנה הוא מעיר לרובינשטיין, שהוא נראה כמו הכלאה של (הפילוסוף) ברטראנד ראסל ושופן. ומה משיב על כך המאסטרו: "ברטראנד ראסל — מילא. אבל כל אחד יכול להיראות כמו שופן."

כשיש לך מכרים כאלה כבר אינך צריך שיק רה אותך דבר. מספיק לכתוב: והיסעתי את אליזו לסאבוי (המלון הלונדוני המפורד) לפגישה עם סטרבינסקי. הוא היה במצב רוח טוב. השיחה (בין אליזו וסטרבינסקי) התנהלה רובה באנגלית, אף כי בחלקה דובר בצרפתית, לשון שאר תה מרבר אליזו לאט ובהקפדה. סטרבינסקי פתח בדברים על בריאותו. הוא התלונן — אינך צריך להיות לא חובב שירה ולא חסיד גרול של סטרבינסקי כדי לבלוע כל מילה. כשיש "חומר" כזה, מי צריך ליתר? אבל יש כאן — תמיד — יותר. כך אומר סטרבינסקי לאור חייו מארחיו במיקרה זה: "הם (הרופאים) אמרו שהדם שלי הוא כליכך סמך, כליכך עשיר, עשיר עד כדי כך שהוא עשוי ליהפך לגביש ברולה אם לא אשתה בירה, המון בירה, ולפעמים גם ויסקי. כל הזמן". ואכן, הקומפוזיטר הממושפע גם ממלא בנאמנות אחר מיצות רופאיו, וכשספנדר פוגש בו בברלין ותמה למראה הבעת פניו העייפות, מגלה אחד ממלווי של המאסטרו כי זה לא היה כיכא אף יום אחד בשלושת החודשים הקודמים:

ספנדר ברוטרדאם, בצילום של אבידן

(5) פעם אחת ויחידה — ודי בציצור — שוחחתי איתו על כישלונה של בריטניה בפי רשת איירפוקלאנד. הוא התקשה, כנראה, להבין את טענתי, שמצד אחד היה אירוע לחמתי זה מיותר, אבל, מצד שני, מרגע שהוחלט לבצע, צריך היה לבצע היטב. נכון, שהצד בעתי על האפשרות, כי נעשה יחס גרי פיר סום מיקרמי להפלה הבומבאסטית של צי הדימלכותה לעבר היעד המיסכן והלא-אתגרי — וקרב לוודאי, שגם ציננית, כי אני הייתי נהג אחרת: מנהל מ"מ שקט עם הארגונים, ובזמנית מקרב יחידות צי נבחרות למקום. נכון בהחלט, שהוכרתי את נחיתותו של כוח המשימה הבריטי בחי"ר, למשל (5000 חייל, למיטב זיכרוני), ובמדיה מסויימת כל בחי"ש. עיקר טענתי היה, בכל מיקרה, שלכוחהמשי מה הערשני והבוכוני לא היתה עוצמה יבשית מספקת לצורך מימוש אזהרותיו המלכר תיות.

לסיכום: Mr S נכנס בזיכרונות בעיקר את עיניי בחיילילה ובנשים ואת הערכתי הנ מוכה לכושרו המיבצעי של צבאיהממלכה המאוחדת. מה שמעיד אולי גם ובעיקר עליו ולארדווקא עליי. אבל מרוע, The Hell, הזכרתי לו "גרמני" דווקא — לאלוהי הס קלדוה ול-SS Mr פיתרונים.

והיכן לא היה ספנדר ומה לא ראה במרעיוני? כך השתתף במילחמהאזרחית בספרד (על כך בהרחבה בספר קורם) ושירת במילחמת העולם השנייה. ביקר בגרמניה מייד לאחר תבוסתה, שר חח עם הסופרים שגותורו בה ואף זכה (??) לראות את מיטתו של היטלר בנאנקר שלו ובצידה כמה ספרים חרוכים על אדריכלות מודרנית, שה "פיהרר" קרא בהם סמוך להתאבדותו. ספנדר מוזמן ליפאן, מבקר בהיכלותיה הסגורים לזרים ומרצה באוקספורד, הוא נבחר לשבת בראש איר גון הסופרים הבינלאומי "פן". משתתף בעריכת כתביהעת המצויין אנקאונטר עד שמתגלה כי זה נתמך (בלא ידיעתו) בכספי הסייאי האמי ריקאי. הוא מבקר בקורפו בעקבות הרומנטיקנים האנגלים הגדולים, וטועם מקצת מטעםהנצח השמור שם לשוחריו. הוא טועם וטועם בלא לר אות מן היין שהחיים מוזמים לו ובין טעימה לטעימה הוא מטעים גם אותנו, ואף זאת באותה נריבטה המאפיינת את האיש בכלל.

כיצד מסעתי רצויה — גם מסעי הרצאות פחות רצויות. אחרי הכל, אדם צריך גם להתפרנס. וכאן באה שירות אינסופית של אותם עירבי סיוט שכל מי שנבח בהם איפעס יודע את טעמם. הנה, חצי תאירם אנשינו מעוניינים באמת. כדי הראשונה בארבע הרצאותי במיכללת גרשם (Gresham), הקהל הרגיל של כמה משוגעים לרבר, שניים או שלושה משוגעים סתם, ואני מניח: חצי תאירם אנשינו מעוניינים באמת. כדי לפצות את עצמו על השימומן הכפוי הוא הולך אחריכך לארוחה אצל פיליפ (הבארון דה רוס' שילד) וזוגות פולין (Pauline). אחרי הארוחה הוא "לוקח אותי לתערוכה של פרנסיס בייקון, אור נפלא ושמתי לב להרבה דברים באיכות הציוורים שקודם לא עמדתי עליהם."

כמה כל זה נינח, אלגאנטי, תרבותי וגם סנובי, אולי מנכיוס מרוע לעצמו. הכל מדיף את ניותו הבלתינשכח של העולם של אתמול. סטפאן צווייג היה כותב את יומניו כך, וכך גם דומה שהוא מרוע לכך, שהחשוב הוא לא מה שהוא ראה וחווה בעצמו, כי אם מה שאחרים אמרו לו באותו מעמד. כך מגלה לו אודן יום אחד כי אילו נתבקש, היה מסכים להופיע בתור עד מטעם תחביעה במישפט נגד מאהבה של לילי ציטרכי ללורנס. לדעת אודן, הרומאן באמת פורנוגרפי. בעיניי (של אודן) קנהימיה לפורנוגרפיה הוא כל מה שקריאתו גורמת זיק פה אצל הגבר.

אבל יהיה זה עוול להעלים את העובדה כי ספנדר עצמו יש הבחנות רגישות, שונות וקולעות. כך הוא כותב על אותו אודן, כי הלה היה נכון להשלים עם "בגידותיו" הסכסואליות של אחד מחבריו — מטבע הדברים נמנים הזמר סכסואלים רבים עם חוג מכריו של ספנדר — אבל לא היה מסוגל למחול על אידיקו. ספנדר: "היתה לו (לאודן) סובלנות בענייני מין אבל הוא היה קנאי לשעונים."

מובן מאליו שביקר גם בישראל. על חטאי אני מודה: אחד ממעשי הראשונים בעת דיפדוף פתיחה בספר היה לבדוק במפתח השמות אם שמו של ירדנו אירל (יודעי ח"ן) יידעו מן הסתם למי הכוונה ולאחרים לא יסיף השם (דבר) אכן מופיע בו. שהרי משורר ישראלי זה כבר נפגש, לפי חשבונאי, לפחות תריסר פעמים עם ספנדר, כדרך שטרך לבקר כל אדם נודע אחר שממנו עשויה לצמוח לו תועלת כלשהי. והנה, נקמה מתוקה: אין זכר לאיש. כל המאמצים היו לשווא. לפחות באשר ליומנים. ספנדר שלנו יודע בריק את מי חזנה להזכיר את מי לא.

לעומת זאת מופיע כאן משורר ישראלי אחר שבו פגש בארץ, ואפילו בשמו המפורש: המשורר Abbey Korner אשר לא יעלוץ מן הסתם לראות שמו נפקד כאן כך. מסתבר שאבאי קורנר "הפך למנהיג גטו ורשה אחרי שהגרמנים כבשו את העיר. הוא עזר לארגן את הברחת היהודים במינהרות ובתעלות הביוב מתוך העיר אל היע "רות". ספנדר מוסיף: "אני משער כי הוא אדם שבשבילו השואה היה המציאות המרכזית של חייו, אף כי הוא ידע גם את התיאורים הסובייטיים וכן את מאבק היהודים בפלשתינה של ימות המנ" ראט והמלחמה אשר התנהלה אחרי ייסוד המריי נה היהודית."

בכלל, סיפור הביקור בישראל הוא אחד הפר-קים המשמשים שבספר. נראה כי מארחיו כפו עליו את סדרהיום הרגיל: יד ושם, טדי קולק והארכיבישוף הארמני של ירושלים, כנסית המולד, הרודיון, ביקור אצל הנשיא ראו, מר אפרים קציר. בביקור בביתהנשיא משמעה אשת הנשיא הירודים כה נוגים עד כי "נתקבל הרושם כי היא בוכה" בדבריה על שנאת כל הער לם כולו לכנסת ישראל. "הדמעות היו מדבקות."

תגובה איי-הזיכרון המתרחקים

אמרתי לו, שאותי מטרידה יותר השאלה, איפה כל האחרות, והוא גילה דווקא עניין די פורטוגלי באפשרות עלומה זו. הסכרתי לו, שהאחרות נמצאות או בבית או ברחוב או בדיסקוטקים. ושלכן כדאי לחקור ללאירדיותי את חייההיללה בעיר. הוספתי גם, שעיר ללא דיסקוטקים אינה עיר ושם אני לא מוצא חיילילה בעיר הזאת (לא חסר, אגב, או פסטיבל או לא פסטיבל, אני לא מבלה שבע ימים רק עם רהלאקדרה ואחרים. מומלץ לה עיף מבט בפורטוגלי הפורטוגלי, כדי להבין, שאם מישוה ביקש מירע ממישהו בענייני ומינות נשים בעיר, הרי זה הוא ממני ולא אני ממנו. מה מכל זה סיפר אתריכך ל-Mr S, ומה ממה שסיפר נחת על איי-הזיכרון המתרחקים של מי שפסע תמיד בצילו של אודן — זה כבר עניין לבדיקת איי-איי, או אפילו פולי-גראף ישן של הסקוטלאנדיארד ממילחמת העולם השנייה.

(3) Mr S טוען, שנכנסתי מאוחר יותר, לפנות ערב, למיסעדה היוונית, בהבעה סר "לת", למיטב זיכרוני, הייתי פשוט משועמם. אם שיעמום מבקר מצליח לשדר גם שמץ סלידה, הרי זה טען כבר, כשלב זה כל-כך הרבה פיטפוטיללאקדרה, שגם אני במ קומו הייתי מחליף שיממון קל ומנומס בסלי-רה, כטענתו.

(4) מגעי הממש עם Mr S, במהלך הפסטיבל, היה הדוקיחיסית, בעיקר כאשר הפעלנו יחד לחץ והשפעה מכריעים לגיבוש החלטת הנציגים בדבר אמנה בינלאומית נגד כל צנוורה שהיא. אפילו נתתי לו את סיפרי האנגלי האחרון, עם הקדשה מינימאליסטית וחתימתי. למיטב זיכרוני, בראשיתיתבות (DA).

אין לי כל טענות אל המשורר האנגלי הישן סטיבן ספנדר. גם לא אל איכותיזיכר רנו (ר' מאמרו של נתן זך בדף זה). הלואי ואבי, כנגילו, זכר כמותו.

אני משוכנע אפילו, שזיכרונות, גם כיום, ובעצם תמיד, פעיל ויעיל יותר משירתו המר נודית, הגרודה, הנזכרת, אם בכלל, רק בהקשר פעילויותי החברתיות-פוליטיות.

אני אפילו מוחמא.לטיציאליסטים, גם לא משוררים, יש, בדרך-כלל, זיכרון ארוך-טווח (וט"א) ואם הם גם נוסעים, כמו סטיבן, יש להם הרבה מה לזכור. אם נתקקתי בזיכרונות של הנוסעיהאבימים ובמטוסים, מה יש להתמקח איתו על פרטים? שיהיה בריא ו"שיאירך ימים וזמנים.

לעצם העניין (ובתיקוה שדברים אלה יגיעו גם החוצה, למשל ל-TLS):

(1) סטיבן חביב מקפיד לאזכר אותי כנציג הישראלי A (כפסטיבלהישראלי הבינ לאומי ברוטרדאם, 1982, בו ייצג הוא — להלו: Mr S — את בריטיניה המתמעט והבועט בעיקר לשער). בנקודה זו מחמיא זיכרונו הלא-רצוי לכושרההמצאה שלו. אני עצמי נוהג להגיד את עצמי, בעיקר במער מדים בינלאומיים, בראשיתיתבות (DA). כך נהגתי גם שם. ברוב הרישומים הפנימיים, וכנראה שהאפשרות קרצה לו, אם, לעומת זאת, הוא מתכוון במיקרה, שהייתי מיספר 1 בין המשתתפים, תורה על הדיוק, זו אפשרות סבירה בהחלט.

(2) הנציג הפורטוגלי, משורר חביב וקצת בייש בשם אלברטו דהלאקדרה, אומנם היה כבר במלון צנטראל ברוטרדאם, כשנכנסתי אליו. הוא ישב שם לבדו, משועמם, ומייד כשהתיישבתי, שאל אותי איפה כל האחרים.

רושם ספנדר. "נטשה (אשתו) ואני הרגשנו, אני משער, שגם אנחנו מסוגלים בנקל לככות".
 "אני משער!"
 מה פלא שהוג ספנדר עזב את הארץ ובאמ' תחת הרושם הכללי כי "יש בישראל יותר מדי מרוחו של הכותל המערבי".
 והם עוד לא יודעים את חצי האמת!

ועוד נקודה ישראלית, הפעם משעשעת. אם יירדנו ביהמ לא וכה לבוא בשער שרק צדיקים וירודעיים יבואו בו, הנה משורר ישראלי אחר וכה להיכנס בו בלא שום מאמץ מיותר. המדובר ב"הנציח הישראלי א", שאינו נזכר בשמו המלא.

לא כתב את היצירה בתהאלמוות שלו, וכי ספק רב אם יכתוב אותה אי פעם. וכשהוא חושב על המוות, "מטרידה אותי רק מחשבה אחת — האם תיכתב עוד יצירתי בתהאלמוות". ביתיים הוא מוסיף וכותב שירים על העבר, ההווה והעתיד, משורר ואישאשכולות שאי אפשר שלא לחוש כלפיו אהדה. "ההווה הוא נקודה קבועה שבה ארם מצוי. העתיד כתוב בדיו בלתי נראית אשר פתבה יתגלה רק כאשר היתיד ייהפך להווה". הוא קורא ספר שנכתב על אודותיו ומוצא כי למבקר האוהר "אין כמעט שום מושג על המיגבלות שלי". ועם זאת הוא מעריך את הערותיו של מבקר זה ביחס לכוונותיו שלו עצמו בכתובת שיר זה ואחר. הוא

סטיבן ספנדר, ר"ה אודן, ת"ס אליוט, טד יוז ולואיס מקניס. במסיבה בהוצאת פבר, 1963

אשר ייצג את ארצו בכינוס המשוררים הבינלי אומי שנערך ברוטרדם בשנת 1982. בו השתתף גם ספנדר. כדי להקפיד על דיוק מרבי אני מצטט את לשון הכתוב:

דיברתי עם הנציח הישראלי הזועף, בעל הבעת הבז, א. הוא התלונן באוזני אלברטו (דה לאסרדה, המשורר המורטוגלי, אף הוא בן המזומנים) — שעה אחרי שהגיע לכאן — שעוד לא מצא בחורה שאיתה יוכל לבלות את הלילה. הוא ביקש לדעת, אם יש דיסקו-טקים ברוטרדם שבהם יוכל לתמוס לו איזו בחורה. ברור שאלברטו לא ידע מה להשיב לו. הישראלי אמר שבפעם מתחשק לו לעזוב את רוטרדם מיד. בהמשך הערב פגשתי בו והוא הירצה באוזני על הבריטים בארגנטינה (הימים היו ימי מלחמת פוקלנד — נ"ל). קודם כל, אמר, הם (הבריטים) לא היו צריכים לגלות לאיש שהם מגייסים כוח משימה צבאי. כל העניין צריך היה להתבצע בסודיות גמורה תוך כדי המשך המשא ומתן עם ארגנטינה. אחר כך הם היו צריכים להפעיל הרבה יותר חיל-רגלים. אחרי זה הם היו צריכים לפתוח במיתקפת-פתע בכל עוצמתם, וכך 'וכו'. השיחה הזכירה לי, בצורה בלתי-נעימה, דבר-מה שנתקשתי לזהותו. אחר כך תפסתי שהיא הזכירה לי שיחות של גרמנים בשנות השלושים. אותו טון יחיד, אותו ביטחון שמה שהוא אומר אינו ניתן לערעור."

עד כאן ספנדר. ויש עוד הרבה מסוג זה, זיכרונות וחצאי זיכרונות, מהם שאינם נקים לחלוטין מאבק-רשיעות או לצון. כגון אותה פגישה עם אלן גינזברג, שבה מבקש אלן להשיע לו כמה משירי ויליאם בלייק שאותם הלחין. ספנדר משיב כי שמע מאודן, שהשירים אכן טובים. גינזברג מופתע. מסתבר שאודן סרב בתוקף להניח לו לשיר באוזניו. מייד בראשית הזימרה קטע אותו חריפות באומרו: "אני מבקש ממך להפסיק. זה מכיר אותי נורא לשמוע אנשים שרים שירים שהם עצמם הלחינו. אני לא יכול לסבול את זה."

בסיים אפשר לומר על יומניו של ספנדר ש' כוחם מצוי בדיוק במקום שבו מתגלית תורפת. אותו חוסר-ביטחון בסיסי בעצמו וביצירתו, המוליד כל כך הרבה חיבובים ובחינות-עצמות ומובע כאן בגילוי-לב שאינו מצוי. כך הוא אומר ש"אני באמת מעריך אנשים הרואים בכל פירסום הרבק בהם דבר-מה המוני ונתבע... אילו הופיע יום אחד צוות טלוויזיה בחצר ביתם כדי לצלם אותם לצורכי טרע עליהם, היו רואים בכך מעשה של גיבול מחריד". הוא מודה לתומך כי הוא כותב רצוניות רק, מפני שמבקשים אותו ממני, ומפני שאינני יודע לומר לא. הוא יודע היטב שעדיין

רים — ובכן, הקו האסטרטגי שנקט עד כה, לא זה בלבד שלא הוכיח את עצמו כיעיל וכמרתיע, אלא להיפך. באקלים התרבותי של ימינו הוא מתפרש כחולשה, כרפסות וכחוסר-אונים, כהר תירו את המצב בלא שינוי, כלומר, באנדרלמוסיה מלאה: זה קוטל וזה משבת, זה מגרר וזה מברר, אומנם להערכה המידית, להר העכשווי ול' טווח הקצצר אין חשיבות של ממש, ככל שמ' דובר בתחומי האמנות: היוצרים הגדולים, למרות העקיצות, הפצעים וההשמצות, יפליגו אל התו' רעה הפתוחה של הדורות הבאים, ואילו המבקר רים, ברובם המכריע, יעצרו על קו החוף כדי לשקוע בחול הרך של השיחחה. בכך אין ספק. אך ככל זאת, כדי שלא לערער את מה שהוא כבר מעורער דיו, ואולי אפילו למען ציבור הקוראים, יש להפר את השתיקה בנושא זה ולהגיב בעוצמה. באחרונה השמיצו את קולם בכיוון זה גם אח' דים מבין המבקרים עצמם, החשים ככל הנראה בעוול הנגדם. עמדה דומה לזו של ברנשטיין, בעניין סיפרו של עמוס עוז, נקט לפני כחודש מנחם בן, ברישומה-הגנה אשר פורסמה בדבר. ברוח דומה, ואף באותו יום, הגיבה נילי מירסקי בהארץ בקשר עם סיפרו של יהושע קצו התגנ' בות יחידים. חיוזין דומה של ביקורות סותרות מתקיים בימים אלה סביב סיפרו החדש של יורם קניוק בתו וכאילו אין די בכל אלה כדי להצדיק את עמדתם של אורי ברנשטיין, נילי מירסקי ומנחם בן, מתרגש ובא מחול-שדים מוכר, סביב סיפרו של א"ב יהושע מולכו, אשר אך זה יצא לאור.

כדי לשקף מציאות זו מוזית נוספת, אנו מבי' אים מיכתב למערכת, שפורסם במוסף ידיעות אחרונות. ללמדך, שלא רק אנשי ספרות מיק' צועים חשים במצב המגוחך השורר (ומתמשך) בתחום הרצנייה:

בעיתונכם התפרסמה רשימה מאת יהור' דית אוריין תחת הכותרת, להמית באהבה, הדנה בסיפרו החדש של א"ב יהושע מולכו. הספר, מבחינתה של הכותבת, מאכזב, גדוש תיאורים בלתי-רלוונטיים וכן היא קובלת על המחבר שלא עשה שום מאמץ (וכאן הכלילה שכך נוהגים כל סופרי ישראל) לעניין את הקורא (שום פעלול מתת, שום

גרויי סקרנות, שום טריקים מבטיחי סיפוק).
 בהעיר (13.2) התפרסמה רשימה במדור ספרים מאת אנטון שמאס תחת הכותרת "יהושע הפרוע: חגיגה" הדנה באותו ספר. שמאס מתאר את הספר. מקסים" ומוצא את סוד הקסם שלו" דווקא בכך. שאין בו גדומי-עלילה מותחים ואין בו תהפוכות קדולות. הספר בעיניו. פרוע" במובן הטוב של המילה.

כ"ל אנו מוצאים מבקרי-מוסיקה שכותבים: "הפסנתרן המבריק שנתן ערב כל יושכח". ועל אותו ערב ואותו פסנתרן כותב השני: "זה לא היה היום שלו". בסיגנון כתבי-הספורט.

וכך נמצא מבקרי אמנות כותבים על אותה התערוכה: "זה סוג ציור נחמד שאפשר לתלות מעל הספה בסלון", והאחר מציין "ציור מיקצועי ורגיש..."

ועל סרטים — "סרט לאינני הטעם" לעומת מבקר אחר שכותב: "הדבר הטוב ביותר בסרט זה אלה הקורסאות הרכות שאפשר להירדם בהן".

נו, אז מה נשאר לנו לעשות? — לקרוא את כל הביקורות, לצפות בכל הסרטים, להאזין לכל הקונצertos, לבקר בכל התערוכות ולבלוע את כל הספרים. ובא לציון גואל...

הבאתי מיכתב זה כדי להוכיח, כי ציבור הי' קוראים בארץ אינו מורכב מכהמות בלבד, וכי שגה משה דור בצורת התבטאות כלפי ציבור הקוראים, בריאיון שהעניק לעל המישמר, שם אמר כי: "אני חושב שבגלל תודעת די רדודות של מה שקוראים אצלנו, עם הספר" אנחנו עדיין מייחסים מישל רב מכפי שהוא קיים כמציאות להווייתם המשפיעה של משוררים וספרים". אומ' גם ישנם מי שרואים להלום בלא הרף באותן תודעות כדי לרדון רידור של ממש, אך אם לש' לוף אצבע מאשימה, הרי שכודאי אין להפנות אל ציבור הקוראים, הניזון ממתוכי-סיפור דוג' מת אלה שהוכיח אורי ברנשטיין. ואגב, ראוי לציין כי משה דור, חתן פרסיביאליק לשנה זו, נקט לא פעם עמדה פומבית אמיצה בנושא המ' דובר.

שמעון צמרת ■

רשות הדיבור

עם תערוכתה של ציפורה ברנר

ציפורה ברנר ומיכחוליה

תמונה המוסתרת מעין רואים כמה כאילו לא היתה קיימת כלל. כי מתי מוצאת תמונה את תיקונה? כשיש מי שרואה אותה, מת' רשם, אולי גם מתרגש וחווה אותה בחווייתו הוא. ככל שתמונה אהובה יותר על בני-אדם, היא עצמה נעשית בעלת ערך רב יותר. מקובל היה לחשוב כי מי שעוסק בעולם הצבע והצורות אינו מיטיב להתבטא בשפת המילים. נראה שרברים אלה הם נחלת העבר. לעיתים אני נדהמת להיווכח כיצד פרידרי' אמנים מיטיבים כליך להתבטא במילים עד שהמלל שלהם אף עולה בערכו. לא פעם, על יצירותיהם.

אני עדיין שייכת לאותם שאין בכוחם לנתח ולהעריך במילים את מעשה ידיהם. אני שמחה להשאיר זאת למבקרים ולכתבים שמלאכתם בכך.

אגב כתבים, זכורני, בתערוכותי הראשונות — נהגו העיתונאים לבקש ממני לספר להם "משהו פיקאנט" כדי לעורר בדרך זאת עניין בקוראיהם.

לא שחסרו לי חלילה סיפורים "פיקאנטיים", אך אני ראתי בעצם הבקשה מעין פגיעה ואפילו דעות לדלות רגש. כיצד ניתן לבקש מאמן המתמודד במשך חודשים ושנים עם בעיות של הארמוניה, קומפוזיציה, אירגון החומר וכו' לפרוט את כל זה לפרוטות של "צימוקים" וסיפורים שאינם שייכים לעניין.

במשך השנים איבדה התנגדותי מחריפותה ונעשיתי סלחנית יותר ביחס לבקשותיהם של הכותבים. אינני יודעת אם יש בכך התקרבות או נסיגה.

תערוכותי הנוכחית, תקופות, המתקיימת במוסיאון בתים, אינה טרסופסקטיבית. לכך עוד לא הגיעה השעה. היא היא משתרעת על פני שנים רבות. אחת העבודות המוקדמות ביותר היא זו של אוניית המפעלים פאריטה שעלתה על שירותן בחוף תל-אביב. כשנדודע הרבר, אני זוכרת, ירדת לחוף בשעה 5 לפנות בוקר וציירתי את האונייה. ואני עדיין תלמידה בשנה הראשונה ללימודי הציור.

ציורים מוקדמים אחרים כוללים סירת אקווארלים מרחובות תל-אביב בשנות הארבעים והחמישים. ציורים של חתירה שלחוף הים, של נמל תל-אביב ששוב אינו קיים, וכן ריקנאות של ידיים: אלכסנדר פן, הצייר יחיאל קרויז ועוד. יש כמובן ציורים רבים של נופי צפת, טבריה וירושלים, ויש גם סדרה של קולאז'ים תיעודיים שאותם ציירתי בעיקרם מילחמת יום-הכיפורים.

נרמה לי כי בכל ציורי ניכרת השפעת האקלים היס'יכוני שאני כליך אוהבת: אורה, שימשה וחומה של ישראל חמת המזג. זה, בצד התרבות של הציור הצרפתי שממנו הושפתי כה הרבה.

ציפורה ברנר ■

חמרורים

החמש החברוני של יריב סטלין

נולד ♦ בחברון, לד"ר (ואדים) אכסלרוד, מהגרס-מחשבים חוזר בתשובה, שהפך לסופר סת"ם המתמחה בכתיבת מוזות כשרות, ולאשתו ענת, עוזרת גנלת, בנם הבכור, חימש (כנו של ניו) לליאון טרוצקי, מי שהיה שריהחוז הראשון של ברית-המועצות ולאחר מכן הקים, כשרהמילחמה, את הצבא האדום והפך ליריבו הגדול של סטלין, שדאג לרציחתו, עליידי שליחיו, במקום גלותו של טרוצקי במכסיקו. אכסלרוד, שאמו היא נכדתו של טרוצקי (שנולד כלייב רייזוביץ ברוגשטיין) מנשאיו השניים, הוא יליד רוסיה, שהיגר עם מישפחתו לארצות-הברית, ממנה עלה ארצה.

בת מרחביה בברית בני-שם

נחוג ♦ יום-הולדתה ה-70 של רות דין, גרושתו של משה דין ואם שלוש ילדיהם. דין, ילידת מרחביה, בה שימש אביו, יוצא רוסיה אברהם שוורץ (ולימים מבכירי הפרקליטים בירושלים) כמורה, טיפחה את תעשיות הבית ביישוב-הספר מאוכלסי העולים החדשים של ראשית המדינה והקימה

ילידת-מרחביה דין מלאכת-מחשבת

או את משכית, כמכשיר-שיווק של מלאכת-המחשבת של יוצאי העדות השונות. דין גם יצאה, בשליחות אירגון האומות המאוחדות, לארצות דרום-אמריקה כדי לפתח בהן, על סמך נסיונה בארץ, את תעשיות-הבית המקומיות, מה שלא מנע ממנה לעסוק כל אותו זמן בעיסוקים ציבוריים, כולל הקמת ברית בני-שם, אחר מלחמת-ששת-הימים, לקירוב שני העמים בארץ.

אוורדי גרוזי

בנמל יפו

נפטר ♦ בגיל 89, משה רזניץ ברג, איש דפוס ומי שהיה, לפני 60 שנה, מפקד בית-ר תל-אביב ולפני 50 שנה, ראש המטה הראשון של האירגון הצבאי הלאומי, הידוע יותר בראשי תיבותיו אצ"ל. אחר שרוזנברג, יליד רוסיה, שירת גם בחיל-ההובלה הצארי וגם בחיל-האוויר של הרפובליקה הדרונית קיצת-הימים, שקמה בשלהי מלחמת-העולם הראשונה. הוא עלה ארצה והיה לפועל בנמל יפו, אך התבלט עד מהרה בין חברי אירגון ההגנה, שממנו פרש משנראתה לו מבליגה מדי והוא נתן את ידו לייסוד אירגון ההגנה ב' התוקפני יותר, ממנו נולד, בסופו של דבר, אצ"ל.

* רוזנברג לא הסתפק בשרותו בשני צבאות אלה, התנדב במיל' חמת-העולם השנייה, בגיל 42, ל' צבא הבריטי, יחד עם בנו.

המבחר העצום שלנו והבחירה היא שלכם

חבילות שי מכל הסוגים הגדלים והמחירים, הכל לפי בחירתכם, מתוך המבחר העצום של הדברים הטובים שלנו בקו אופ.

קו אופ רשת הריבוע הכחול - הבחירה שלכם!

אלפי מוצרים, אין סוף של צירופים, מתנות מכל הסוגים, תוי קניה בערכים שונים, ב-200 סניפי קו אופ ו-20 בתי הכל בו של המשביר לצרכן בכל הארץ. צלצלו עכשיו ליוסי סומך טל.

03-7551111

מקאו MACCAO

המסעדה הכי סינית בעיר

יש סינית ויש סיניות

אולם הכי סינית בעיר

היא הסינית היפה "מקאו"

בה אוכלים סינית ומבלים סינית.

ארוחות צהריים עיסקיות (5 מנות) החל מ-17 ש"ח.

משלוחים הביתה וקייטרינג

רח' ירמיהו 7 תל-אביב טלפון: 03-5464273, 5464311

חניה חנם לכל אורחי המסעדה.

תן

טרמפ
לחייל

טלה
מִיבְחוֹן
הַדָּדִי

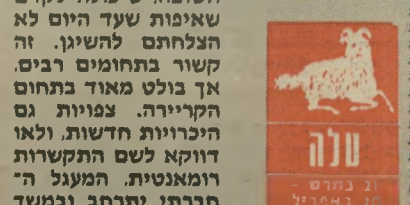
זהו ניקוד מצויין, לפחות מנקודת ראותה

הוא מתרעם כשמוזכרים לו שגיאה מן העבר.
הוא עושה עניין מההופעה שלו בזמן ש-
הוא מתבלש.
הוא נוהג לשכוח באופן קבוע את יום-
הולדתך.
קשה לו לקרוא אותך.
הוא מתעצבן כשאת מצווה עליו.
קשה לו להתנתק מהעבודה כשהוא מגיע
הביתה.

האם הוא מודע לכך שאת מכירה אותו
כליכך טוב! רוב הטלנים מעדיפים לראות
את עצמם כאתגר לכל אשה, אחרת הם מת-
חילים להשתעמם. בכל מיקרה, הוא טלה
אמיתי לטוב ולרע, ועם זה תצטרכי להת-
מודד ולהשלים.

כוח?

עִימָם, נִרְאָה שֶׁהֵם יוֹכְלוּ
לִמְצוֹא פִּתְרוֹן מוֹצֵלָה

נישואין נוסח ירושלים

חבריה של בימאית-הטלוויזיה ורדינה ארז, אחותה של אופירה נכון, התחלקו לשניים בשבוע שעבר.

חלק ממש התעצבו על ליבם כשנודע להם שמושה גיא, אבי בתה של ורדינה, נשא אשה. החלק השני אמר שדווקא טוב שגיא סוף-סוף נשא אשה, כי רק כך תפסיק ורדינה לקוות שיום אחד גיא אליה ואל בתה, בת-אל.

ארו גיא נפרדו סופית עוד לפני שורדינה ילדה את בתם המשותפת, אולם תקופה ארוכה מאוד קיוותה ורדינה שהוא יחזור אליה. מאותה הסיבה היא גם לקחה חופשה ארוכה ונסעה לארצות-הברית.

ורדינה ארז עם מושה גיא
שתפסיק סוף-סוף לקוות

כדי לגרום לגיא געגועים לבתו הקטנה, ואומנם, גיא התגעגע נורא לילדה, וכדי לא להיות עצוב מגעגועים הוא פשוט מצא אשה יפה ומקסימה, שהקלה עליו את הגעגועים לבתו. האשה היפה היא עורכת-הדין מירי ארזי, הידועה בארץ כאחותה של אפי ארזי מסייטקס, אבל בירושלים היא ידועה פשוט כ"פצצה של ירושלים". כל זה היה לפני שנתיים. השבוע הם נישאו, לשימחתם של כמה וכמה אנשים, ולצערם של כמה אחרים.

מועדון לזוגות מעורבים

מירי בן-דוד פנסטר-רזונברג?
עוד אין לו פתק

ואמרת להם "קדימה, למועדון מס' 1 בנתניה". הם הלכו, שמו, אכלו, רקדו ונהנו, ובסוף גם הביאו לי את האינפורמציה המבוקשת. כן, מירי בן-דוד נמצאת שם, מחייכת ברוך לעבר יהודה וזריאס, מנהל מכון-מכבי ברי-מתחן, הנמצא בליכיי-גירושין מאשתו, אבל עוד

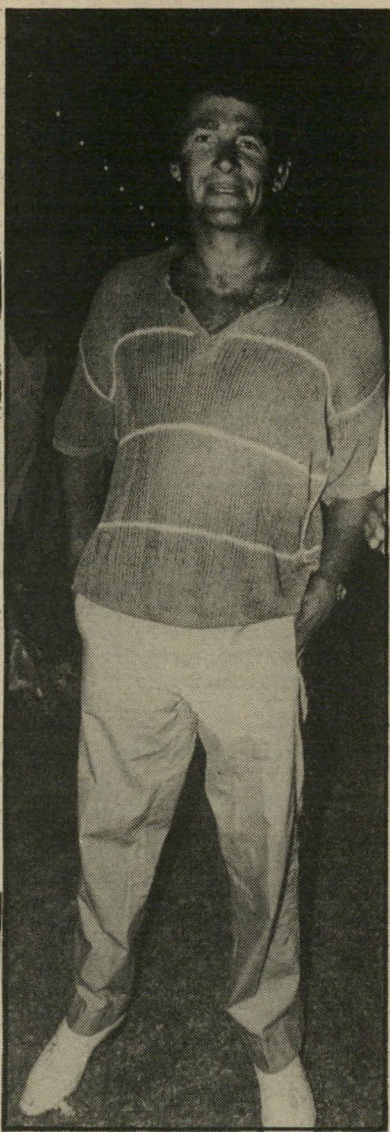
באחרונה נעלמו עיקבותיה של מירי בן-דוד, מי שהיתה פעם, מוזן, נערת-ישראל, ואחרי-כך סתם יפהפיה שנישאה לשלום סנסר טר, בעל המועדון, והתגרשה ממנו, ואחר זמן לא-רוב נישאה שוב ליגאל רזונברג, הידוע כי בעלה הראשון של הרוגמנית היפה חני סרי.

גם מיגאל רזונברג התגרשה מירי לא-מכבר, ודווקא כשחזרה לשוק הפנויים והפנויות, נעלמו עיקבותיה.

שלחתי כמה שפיונים בעיקבותיה, אבל הם חזרו בידים ריקות. או עלה ברעתי הרעיון שהיא מתחבאה בכוונה. ולמה בחזרה פנויה ויפה מתוך באת בכוונה? או, אז מיד הבנתי שיש, כנראה, איזה גבר שהוא לא-פנוי, במידה זו או אחרת. ואיפה מחפשים זוגות שמנסים להסתתר מהציבור וממני? או, אז החלטתי לגלות גם לכם.

בקריית-קודש נתניה יש מועדון מאוד מהודר ואלגנטי וסולרי ודיסקרטי, שרוב חבריו הם זוגות מעורבים, כלומר היא נשואה והוא פנוי או להיפך. שם במועדון הם שותים ואוכלים ורוקדים ומסתתרים מעיני הפלביים הפטפטנים של תל-אביב.

תל-אביב ניצחה את לונג-איילנד

אורי עליז
רק "בזק" הרוויחה

אשתו עורכת-הדין. היא פתחה מישרד משלה, ועושה בו חיל, והוא הסתפק בעבודתו בפרקליטות. עובדה זו, כך אומרים לי, גרמה לסיכסוכים בין בני-הזוג, כמו שתמיד קורה כשהגברת מצ' ליחה יותר מהאדון.

אם נכונים הדברים האלה ששמעתי, אני בטור חה שאחרי מישפט דמיאניוק יחזור השלום ותחזר השלווה לבית שקד, כי היום כבר כולם מכירים את מיכאל שקד, וחלק גם מאד-מאוד מחד בכים אותו.

עכשיו כולם מכירים אותו

אני רואה אותו יום-יום בטלוויזיה וחושבת לעצמי איזה כרסאס נחמד, חם, רגיש ועדין. הכוונה לעורך-הדין מיכאל שקד, אחד מעורכי-הדין של התביעה במישפט דמיאניוק.

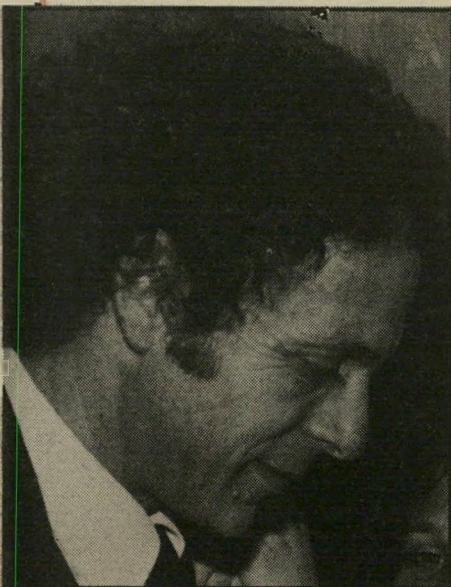
אני אוהבת את קולו העמוק, ואת העדינות שבה הוא מתנהג כלפי כל הסובבים אותו, והכי מרגש אותי שהוא הולך צמוד לקופסה של מיטפי חות-נייר, שאותו הוא מגיש לכל הדומעים במישפט.

כשראתי אותו בפעם השלישית, התעורר בי יצר-השרכנות, וחשבתי על כמה מחברותי הרועות שהיו לבטח רוצות בעל כזה נחמד ועדין. אז הלכתי לברר את מצבו המישפחתי של העורך-דין שקד, והתברר לי שחברותי הרווקות ישארו כנראה ברווקותן עוד זמן מה כי מיכאל שקד כבר נשוי.

הוא נשוי עם עורכת-הדין אלישבע שקד, בתו של יחזקאל סטימצינסקי מסיפריסט-מצקי. אז אחרי שביררתי את הפרטים האלה, מתוך אינרציה המשפטית לברר, ומה שנודע לי דווקא ציער אותי. מסתבר שעד למישפט דמיאניוק היה מיכאל שקד עורך-דין לא כל-כך ידוע, לעומת

אין לו פתק.

נתתי לשיפיון שלי פרוסה עבה של עוגת-שיקולר, ולעצמי נתתי טפוחה הגונה על השכם.

מיכאל שקד
הגברת מצליחה יותר מהאדון

יו"ר ניו וועזרלשעבר רט
רשת הצביעות

הצופה נפל קורבן לרשת הצביעות של משרד החוץ הישראלי, שמפרסם בהבלטה הודעת גינוי נגד נסיעתו של יו"ר רשות השידור לדרום אפריקה... מי שאינו יודע את מקורם של הפירסומים, מוטב שילמד ויכיר את הקשרים החברתיים והפוליטיים של אותו רוקטור מדיני, שיש לו במיקרה חבר בלישכת הפירסום הממשלתית, שהוא במיקרה, או שלא במיקרה, קשור למאבק של איש משרת היו"ר ברשות השידור.

הרוקטור המדיני הוא הר"ר יוסי ביילין, המגביל המדיני של משרד החוץ, והחבר מלישכת הפירסום הממשלתית, דוקטור גמ, הוא יו"ר משרד החוץ. מנהל לישכת העיתונות הממשלתית, חבר הוועדה המנהלית של רשות השידור, ומועמדה המערך לתפקיד יו"ר הרשות. אחרי שפג קרא את מיכתבו של רט בהצופה אמר: אני מאשר את הידידות שבני לבין הר"ר יוסי ביילין, יש לנו גם שותפות לדרך. אך מעולם לא הכתבתי למשרד החוץ שום הודעה.

ארם, וביקש שהוועד יחליט אם הרשות משלמת או לא משלמת את התוספת. אם הרשות אינה משלמת, הסביר כך טובים, היא חייבת להגיש בקשה לערר כוב ביצוע פסקהדין. אם לא מבקשים בקשה כזאת, חובה על ההנהלה לשלם את התוספת, אחרת זה יהיה כיוון בית המישפט. הרשות נמצאת במילכוד: אם תשר לם-התוספת, זו ענייה על חוק התקציב, אם אין משלמים, העובדים ינקטו בעיצומים ויסקנו את שירות תחרות קרסה האירוויון ואת מישחקיהגמר האירופי בכדורסל, שבו מופיעה מכבי תל אביב. בינתיים אין החלטה לשום כיוון. האוצר, מצידו, דורש להוריד ממשכורות העובדים את החלק מהתוספת שכבר שולם.

ענת סרגוסטי

שידור

צל"ש

הוכחות לצנזורה

● לחנן עזרן, כתב הטלוויזיה, על כתבה רבת-פרטים על הקשרים המיסחיים והביטחוניים שבין ישראל לדרום אפריקה. בשבוע שבו החליטה הרממשלה שלא לחתום עוד על חוזים מיסחריים עם מדינת האפרטהייד, ערך

כתב עזרן
צנזורה

עזרן הצגה מקיפה של המוצרים אותם מוכרת ישראל למדינה זו, ובכך ללם נשק ותחמושת. הוא חשף סקופ של שיתוף פעולה בין שתי המדינות בעניין הלבאי. עזרן ערך את כתבתו ברגע האחרון, ביום השישי ב-6 בערב, ומן קצר לפני שידור מהדורת מבט ליל-שבת. זמן רב ישב עם הצנזור, שהקפיד על כל פסיק ותג בכתבה. הצנזור דרש הוכחות

ורצה לראות את המקורות שעליהם הסתמך עזרן כשהביא את הנתונים. הוא לא היה מוכן להסתפק בעיתונים ה' מופיעים בחו"ל, והמרווחים על הנושאים האלה, ועזרן נאלץ להביא לו ספרים, שעליהם הסתמכו העיתונים בחו"ל.

מאחורי המיקרופון

הטלוויזיה תרמה שיר

גלי צה"ל בלחץ. השירותים, שני ערך ככל שנה ביום-העצמאות, ייערך השנה בסתם יום של חול, ב-30 באפריל. ההחלטה על קיום השירותים תתקבלה לפני שבוע בלבד. עד אז נראה היה שהוא לא יתקיים כלל. בגלל המלחמות שבין ליכ"ל לבין האגודה למען החייל.

לפי ההחלטה ישתתפו שני הגופים בשירותים. בגלל מצב זה, לא היה סיפק בידי אנשי-התחנה להתארגן כרגיל, והכל נעשה תחת לחץ ובאילתור. כך לא הספיקו לארגן את מופע הפתיחה לשירותים, שהוא, כדרך כלל, מופע גדול ויוקרתי. למרבה המזל נותר המופע כתרומה הראשונה לשירותים על-ידי אגודת קרן-אור. ע' מות'מנבים מצרפת הקיימת מאז מלחמת ששת-הימים, האוספת כספים לחיילים. אנשי העמותה אירגנו מופע גדול, אחרי שחנכו שתי בריכות-שחייה בשני בסיסים של צה"ל בערבה. את המופע החליטו לתרום לשירותים, והוא היה מופע-הפתיחה והתקיים בשבוע שעבר בירושלים.

בעייה נוספת, שעלתה על הפרק, היא שיר השירותים. בכל שנה, כשיש די זמן, מזמינה התחנה הצבאית שיר מיוחד. השנה לא היה זמן. למרבה המזל נודע שחיים חפר כתב שיר חדש

ללהקת הכל-עובר-רחביבי. השיר צר לם לטלוויזיה, והיה אמור להיות משרדר בפעם הראשונה ביום-העצמאות.

בתיה שרשניאגסל, דוברת התחנה, שאלה את אנשי-הלהקה אם יהיו מוכנים לתרום את השיר כשיר השיר-רוח, והם נעתרו. אחר-כך פנתה גם לרסי גינת, מנהל מחלקת-הבידור של הטלוויזיה, וגם הוא נעתר ותרם. לבסוף ביקשה את רשותו של חפר, המחבר, וגם הוא הסכים. השיר נקרא ארץ התיקוה. והלחן אותו גיל דור. הוא הושר בפעם הראשונה במופע-ה' תיחה.

מיכתב ההתפטרות

התקבל

שולח קורין, מזכירתה של רעיה גניאל, מנהלת המחלקה למישרי-תעודה בקול-ישראל, הגישה מיכתב התפטרות. גניאל קיבלה את התפטרותה.

מאז נכנסה גניאל לתפקידה כמנהלת-המחלקה, לפני כמה חודשים, אין שורות איריליה בינה לבין מזכירתה. קורין, העובדת במישרה זו כבר תקופה ארוכה, גיחלה למעשה את המחלקה בזמן כהונתה של אסתר ברזל, שהייתה נעדרת לעיתים קרובות.

כשהגיעה גניאל לכיסא המנהלת, היתה צריכה קורין להסתפק בתפקיד המזכירה. אך בין השניים התגלעו חילוקי-דעות רבים ותכופים, וקורין לא היתה מוכנה לקבל תמיד את דעתה של גניאל. היא איימה לא פעם שתעזוב את התפקיד, ולבסוף הגישה מיכתב-התפטרות וביקשה שימצאו לה תפקיד הולם אחר.

התפטרותה התקבלה, ובינתיים לא נמצא עבודה כל תפקיד.

סיקור או חופשה

רזי ברקאי, כתב קול-ישראל ל-ענייני-מפלגות, חזר לפני כמה ימים מחופשה. היא לא היתה מתוכננת, אלא יצאה לפועל מכוח נסיבות משונות. ברקאי נשלח לסקר את ישיבת תת-ועדת-הכנסת הבודקת את פרשת פר לארד, שהתקיימה בתל-אביב. הוא הרגיע לשולחיו שזה אינו התחום שלו, ונוסף על זה הרשות אינה משלמת לו שעות נוספות, והוא מסרב לצאת לכי תבה.

יגאל רוב, מנהל מחלקת-החדר שות, פנה לברקאי והודיע לו חרמש-עית שייצא לכתבה, ואם לא — שייצא מייד לחופשה. ברקאי העדיף לצאת לחופשה.

השבוע חזר מחופשתו ונקרא לכיר רור אצל גידעזן לברארי, מנהל הדריו.

העניין הועבר לבדיקה לאריה אבנר, מישנה-למנכ"ל-הרשות, ואחרי הבדיקה ייתכן וברקאי יוזמן לאורי פורת, מנכ"ל הרשות.

לא כלא שכם

כתב שפיגלמן
מה זה ש.ב.ס.

לכתב הטלוויזיה אלישע שפיגלמן, יש כנראה, בעיות-ראייה. השבוע, כשדיווח על מישפט-דמי-אניוק, טרח לומר לצופים כי באותו היום הופיע הנאשם באולסי-מישפט כשהוא לבוש באופן שונה מהרגיל. הנאשם נכנס לאולם כשהוא לובש חולצה של כלא-שכם, אמר שפיגלמן. ואכן, רמאיניוק לבש חולצה כתומה, שעל הכיס שלה היו כתובות שלוש אותיות עבריות.

אילו היה שפיגלמן טורח וקורא את האותיות בקפדנות, היה מגלה שהן ש.ב.ס. שפירושן שרות בתי-הסוהר, ולא שכם.

באותה מהדורה שגו גם הקריינים בשמו של מרק א'יקנור, פרקליטו של הנאשם, וקראו לו בטעות ג'ון — שמו הפרטי של הנאשם.

בתוככי הרשות

טלפון מהפרקליט

הוועדה-המנהלית של רשות השידור רן השבוע בהחלטת בית-הדין לעבודה להשוות את שכר העובדים העיתוניים איים ברשות-השידור לשכר העיתונאים בעיתונות הכתובה. לפי החלטה זו אמורה הרשות לשלם לעובדים תוספת של שישא אחוז.

מישרד-האוצר אינו מעוניין לשלם את התוספת. גם פרקליטות המדינה חושבת שההסכם שהושג עם העובדים אינו מוצלח, ודורשת מן הרשות לערר על פסקהדין.

באמצע ישיבת הוועד טילפן אלי ברטובים, האיש הממונה על הסכמי-השכר בפרקליטות המדינה לעמורם עמר, מישנה-למנכ"ל לענייני כוח

ניכיון לפסח

בנק המזרחי

מבצע מיוחד
לבעלי עסקים!

16 במרץ עד 15 במאי! לקראת קניות המסחר, בנק המזרחי טותן לך עכשיו מסגרת נוספת של אשראי ומימון ביניים בתנאים מיוחדים, ורק לתקופת החג. ניכיון שטרות ושיקים בריבית מיוחדת של פריים + 1.4% לחודש. המבצע לקוחות ותיקים וחדשים כאחד. פרטים מלאים בכל סניפי הבנק.

נאילה והעובר הביטחוני

על הרלת, אומר בעלה של נאילה, ג'מאל זכות. "אנחנו גרים בבית הוריי בעזה. אני פתח את הרלת ומצא איזה עשרים חיילים, שוטרים וקציני ביטחון. הם התפרצו פנימה ונכנסו לחדר האורחים.

"בחדר האורחים ישבו באותו זמן אמי, גיסתי, נאילה ואני. צפינו בטל-וויזיה. קציני ביטחון לבוש בכדורים אדומים רחיים כיבה את הטלוויזיה ושאל אותנו לשמותינו. כשהגיע לנאילה, התחיל לצעוק שהם הומינו אותה לחקירה כי עבר והיא לא הגיעה, ולמה לא הנחנו לה לבוא.

"ביקשתי ממנו שידבר בשקט. הבית מלא בילדים קטנים, אמרתי, ואתה טועה. נאילה מעולם לא הומנה לחקירה.

"הוא היכה אותי ואחר כך הוציא אותי החוצה. גם בחצר המשך להכות אותי.

"כשהוחזרתי הביתה, מצאתי את כל המבוגרים מפורחים בין חררי הבית. ליד כל חדר ניצבו שני חיילים.

"בחדרנו החליפה נאילה את בגדיה.

לעיתים, דווקא ברגעים גורליים, קשים במיוחד, אובדות המילים הדרמטיות. נשאר רק זיכרונות מעש, נטול דגשות, רשימה יסירית, מית, כמעט קימנואית, של מי אמר מה וכאילו שעה.

כך קורה לנאילה איבראהים ולבני משפחתה. איבראהים, עצירה ביטחון, ניה, טוענת כי הפילה את עובריה בגלל התעללות החוקרים.

איש מבני משפחתה, הן בשיחותיהם הם בינים לבין עצמם, והן בפגישותיהם עם נאילה בבית המעצר במיגרש הדרום, סים, אינו מחזין רגשות כבדים. הם אינם נזעקים כי אשה צעירה שאהבה את הריגה איבדה אותו בתחילתו. יש בי ריבוייה השלמה כנועה וזיכרון קדוני, מפורט לחלקיקים. המתעד מה קרה כמעט בכל יום מימיה המעצר.

היום כו נאילה נעצרה. "פיתאום, כי 10 וחצי כלילה, שמענו נקישות חזקות

19.2

נתתי הוראה, ולא נתתי ציון. אני ביקשתי.

● עמוד 2268.

השופט לוי: רק רגע אחד, לא ניקנס לוויכוח מישפטי, מה שבית המישפט העליון אמר ומה ההלכה. היא אומרת כיצד היא הבינה את מהותו של מוסדריוהי במיקרה זה.

עו"ד שפטל: מקובל עליי.

השופט לוי: נראה לך הרבה, טוב. לא נראה לך, לא. אתה יכול לבנות על זה תליתילים של טענות, כן, לא. זה לא לשלב זה.

● עמוד 2272.

העדה רדיווקר: אני הראיתי מה אני קיבלתי. אני לא אחראית לקרחת של איוון דמיאניוק.

עו"ד שפטל: זה בטוח, אבל את אחראית על מוסדריוהי?

השופט לוי: כן, אבקש, אבקש שקט באולם. כן מר שפטל, השאלה הבאה. מר שקר? לא, מר שפטל, בבקשה. אם אני אומר מר שפטל, אל יפגע אם אני לא תמיד אומר עוררדין שפטל, אז זה...

שמשומימה לא רכשת את אמונה, והיא סבורה שאתה קורא לה דברים לא במדויק.

העדה רדיווקר: כן, לא במדויק; **עו"ד שפטל:** אז ראשית, כל עם כל הכבוד, אני אפנה לבית המישפט... **השופט לוי:** זה מה שהיא אומרת. אני לא יודע מדוע, אבל כך היא אומרת.

עו"ד שפטל: כן, אז ראשית, אני אבקש לפנות לבית המישפט ולבקש מבית המישפט להעיר לעדה הנכבדה שלא תיתן לי ציונים, עם כל הכבוד, כי אני לא חושב שזה מן הראוי שער יתן ציון לעוררדין.

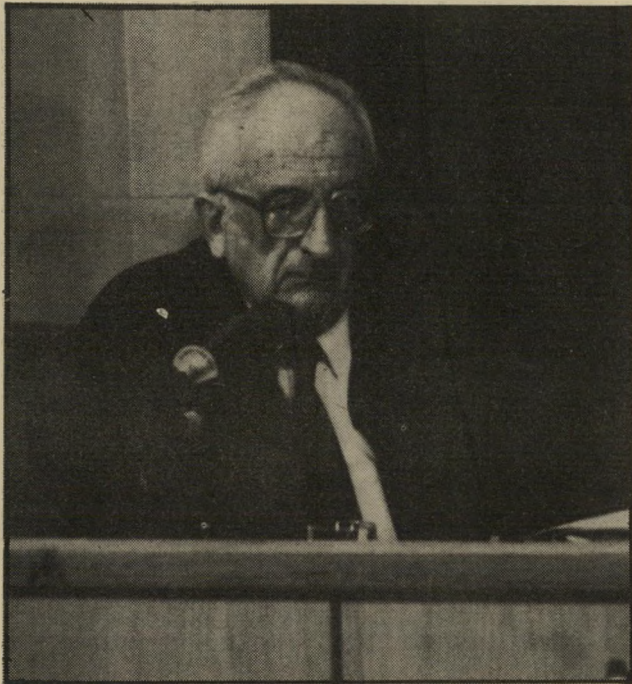
השופט לוי: זה לא עניין של ציון, זאת היא תחושתה, אז מה אפשר לעשות? השאלה היא, היא רוצה לעיין, אז היא תעיין.

עו"ד שפטל: ואני חושב, כבוד בית המישפט הנכבד, שמן הראוי שבית המישפט, גם אם הוא לא מגדיר זאת כציון, שומע את העדה מעירה הערות כאלה לסניגור, מן הראוי, אני חושב, להעיר על כך שאין זה מתפקידו

(המשך מעמוד 5)

המילים שהיא אינה מאמינה לעורך הדין שפטל, והיא מבקשת לראות את המיסמכים שעליהם הוא מסתמך כמו עיניה, פנה הסניגור לבית המישפט וביקש שיתערב. אבל השופט לוי רק הגיד בראשו ואמר: "זו הרגשתה" הוא סירב להתערב ולהעיר לעדה שהיא נמצאת בחקירה נגדית, וכי עליה לענות על השאלות בנימוס, ולא לתת לסניגור ציונים.

אבל נראה כי מבחינה מישפטית, מה ששבר את הסניגורים והכריע את הכף היה השאלה של הוכחת הויהו ששעה ניצול-שואה שנפטר, בשם טורנובסקי, לאיש האסאס פרגנקו, בבית המישפט במיאמי. מאחר שרדיווקר סיפרה שטורנובסקי זיהה את דמיאניוק ממבט ראשון, היה זה חשוב מאוד לסניגוריה להראות לבית המישפט מה מישקלו של הויהו הזה. לשם כך רצו הסניגורים להוכיח כי בעת שזיהה טורנובסקי את פרגנקו בבית המישפט במיאמי, הוא טעה והצביע על אדם אחר, שישב באולם.

שופט לוי

נראה לך, טוב. לא נראה לך, לא"

לוי נאמר

מכיוון שטורנובסקי נפטר בינתיים, ואת הויהו ששעה הכנים התובע לתיק במסגרת העדות של רדיווקר, על פי סעיף 15 לחוק לעשיית דין לנאצים ועוזריהם. לא היתה כל דרך לחקור את האיש על מהלך הויהו. כדי להוכיח את הדבר ביקשו הסניגורים לאפשר להם להביא כראיה, גם זאת על פי סעיף 15 לחוק, 15 שורות מפסקה הדין שבהן תיאר השופט האמריקאי את מהלך הויהו השגוי.

אך השופט לוי סירב לאפשר להם זאת. הוא אמר כי יש דרך חוקית להרי כיון דברים אלה מבלי לסטות מדיני הראיות. הוא הציע לסניגורים להביא ארצה כעד את השופט האמריקאי או את אחד מעורכי הדין של מישפט פרגנקו.

אולם, הדבר שהרגיז ביותר את הסניגורים היה הצעתו של השופט שהם יכולים להזמין ארצה את פקיד העזר האמריקאי כדי להעיד. זה נראה להם כזילזול מכון.

הנקודות של שפטל

על מה התנגדו הסניגורים? הם הכינו מיסמך של 21 נקודות, שנלקטו מעמודי הפרוטוקולים של

עו"ד שפטל: לא נפגעו **השופט לוי:** זה ככה.

● עמוד 2275.

השופט לוי: ובכן, לא לא, תראה, ובכן אם אנחנו פוסלים את השאלות הללו, יעבור לשאלה אחרת. הרי אין טעם להתווכח עם אדוני. עוד לא היתה תגובה אחת שאדוני קיבל את דעתנו. או בבקשה, חבל על הזמן. ואנחנו את השאלות הללו לא מרשים. לאור הדיעות של העדה עד כאן.

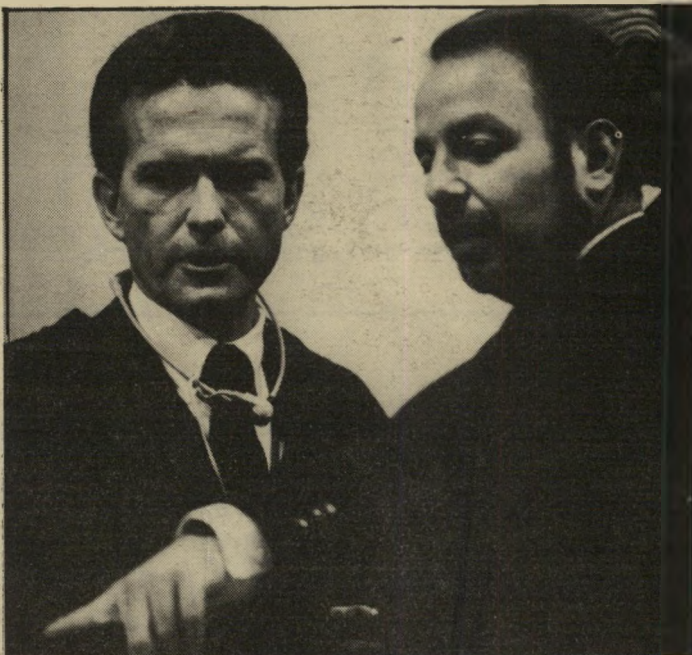
עו"ד שפטל: זאת אומרת, משום שהיא לא ערכה את...

השופט לוי: הרי אין משום. אנחנו לא מקבלים את... לא מתירים את השאלות הללו. אם אדוני רוצה לשאול שאלות אחרות, בבקשה. אם אדוני רוצה לשאול מדוע היא לא ביקשה שיערכו את התמונות אחרת, או מדוע היא לא ביקשה תמונות אחרות, ישאל אותה. היא אמרה שהיא קיבלה כך והניחה כך.

עו"ד שפטל: טוב. תודה רבה.

אל תוך הלילה

מכיוון שהגיעו למסקנה שבית המישפט אינו מאפשר להם לתת ללקוחם את ההגנה הטובה ביותר ואינו נוהג בהם בצורה הוגנת, החליטו הסיניגורים, אחרי לבטים קשים ודיונים אל תוך הלילה, לבקש את פסילת ההרכב. אחרי שבית המישפט לא פסל את עצמו יכולים הסניגורים לערער על כך תוך ארבעה ימים לפני בית-המישפט העליון.

סניגורים שפטל וארוון

עכשיו אדוני נותן הוראות לבית המישפט"

של עד להעיר הערות כאלה לסניגור, עם כל הכבוד.

השופט טל: עכשיו אדוני נותן הוראות לבית המישפט?

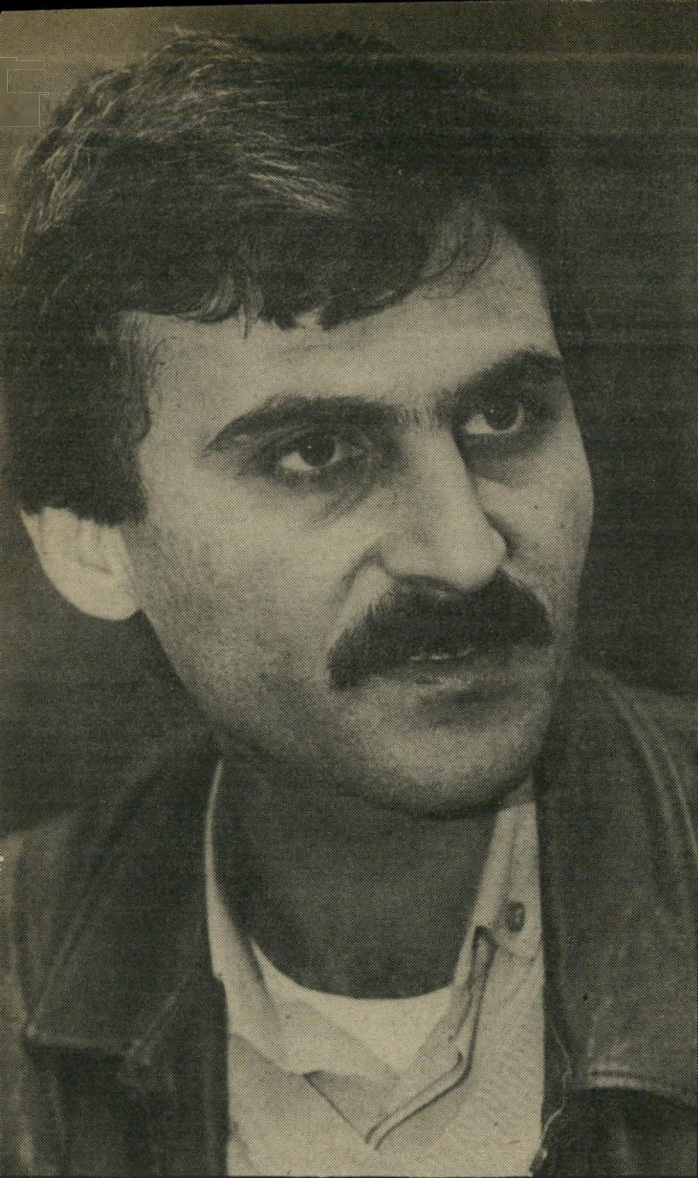
שפטל: אני מבקש. אני אמרתי: אני מבקש מבית המישפט הנכבד, לא

הישיבה מיום ה-10 במרס. בין השאר:

● עמוד 2261:

עו"ד שפטל: אני שאלתי בקשר לפרגנקו.

השופט לוי: היא (העדה) אומרת שהיא מבקשת לעיין בהודעות, משום

גדי גידל

במשך ימים התחננה נאילה (מימין) העצורה להיבדק על ידי ג'נקולוג. כאשר נבדקה, אחרי 23 ימים, זה היה מאוחר מדי

„אמרתי לחוקר שהיכני, שעליו ל־התבייש להכות אשה הרה. באותה תקר פה כבר חשתי שיטיפידם ואמרתי זאת לחוקרים. אמרתי כי הם הרגו את בני ושאלתי אם הם רוצים גם להרגני. בנר

כי יפשיטוני. אחד מהם, גבוה, כהיר שיער, בעל עיניים בולטות, הטיח את ראשי בקיר. החוקרים האחרים, שלושה במספר ולפעמים ארבעה, היו מקללים אותי.

החיילים שעמדו בפתח החדר אמרו ש־הם לוקחים אותה. ביקשתי שיראו לי פקודת-מעצר. שוב היכו אותי ומישהו אמר: זו פקודת-המעצר!”

20.2

נאילה אומרת לחוקריה כי היא הרה. והם השיבו לי: את כמו גבר, ואין שום הברל בקשר לכך וזה לא משנה לנו.” (מתוך תצהיר שהגישה לעורכת-הדין פליציה לנגר.)

21.2

נאילה בתצהירה: „הם שמו שקית מבר על ראשי לשעה ארוכה והחזיקו אותי בחוץ, בקור עז ביותר. וזה חזר ונשנה מיספר פעמים.”

22.2

„החוקרים קיללו אותי ואיימו עליי

جمعية بنك الدم المركزي لقطاع غزة
غزة تليفون ٨٦٥٩٧

Age Sex
Patient
Examination Requested Pregnancy Test
Sample Urine
Result positive

תעודת-הבדיקה של נאילה בעזה המימצא: חיובי

24.2

סף על כך. „החוקרים לא האמינו כי ביטני כואב בת נורא, וכאשר הייתי שמה את ידי על ביטני הם היו צועקים: „הסירי את ידיך מהבטן! הייתי מקיאה, והם היו אומרים לי: את מציגה! הסבריי על הבחילות מהן אני סובלת לא הועילו.”

26.2

אחרי התרצוציות ותחנונים אינן ספור, נודע לבני-מישפחה של נאילה כי היא עצורה במגרש-הרוסים בירר שלים.

נאילה בסופיה לשחק טניס, לרקוד וריקודים

בעל ג'מאל חלמנו על בית מלא ילדים

היא פוחדת מאוד שהמכות והדימום לא רק גרמו לאובדן העובר אלא גם הפכו אותה לעקרה.”

8.3

ישיבה נוספת בבית-המישפט. עור-רדהין של נאילה מבקש לשחררה מייד. המיטרה תובעת המשך המעצר. השופט נענה לבקשת המיטרה, פוסק 21 ימי-מעצר נוספים.

13.3

ג'מאל זפות שב ומבקר את אשתו בבית-המעצר. הדימום כבר נפסק, נאיל לה חוששת שמה איבדה את כושרה להרות. מרבית רק על פחדיה. מתחננת שבעלה יעשה כל מאמץ כדי שרופא־נשים יברוק אותה.

15.3

נאילה: „לאחר בקשות ודרישות ל־לא הרף להיבדק על-ידי רופא ולקבל את עזרתו, הובאתי לרופא הכלא. הרר פא חקר אותי ולא ברקני. ומי שהיו במקום הכחישו כי הנני בהריון, וכי אי מרתי להם זאת, וטענו דבר שהוא שקר וכזב — שיש לי שטפים ותורלא, וכי רק ביקשתי צמר-גפן.

„החוזרת לתאי, ולאחר כשלוש ש־עות הובאתי להדסה עין-כרם ומשם לבית-חולים אחר, כי לא היה בהדסה רופא, לפי טענות.

„הרופא בקופת-חולים (אינני יודעת היכן) בך אותי בדיקה ג'נקולוגית. לאחר שסיימתי את בדיקתי, נכנס החר בש או הרופא של הכלא, והם ריכרו ביניהם עברית כחצי שעה בערך. הבנ (המשך בעמוד 40)

ננתי על מצבי, אך הוא לא סייע ברי כלל ולא טיפל בי, אלא ציווה לערוך לי בדיקת-שתן. הרופא ראה אותי בנוכחות החוקרים ולא ברקני.”

27.2

יום גדוש באירועים. נאילה מוסרת בדיקת-שתן. „השתן היה מהול בדם,” היא אומרת בתצהירה.

אחר-כך היא מודה באשמה — הש־תיכות לאירגון עויין במשך שלושה חודשים. בשנת 1983. מייד היא מקב־לת בגדים להחלפה ומוערכת לתא-מע־צר. היא ממשיכה לדרוש בדיקה רפ־אית.

מיכאל ורשכסקי, מנהל המישרד ל־מידע אלטרנטיבי, שהיה עצור גם הוא במגרש-הרוסים, מספר לאשתו, עור־כתהדין לאה צמל, כי בחורה בשם נא־לה נמצאת בצרה. צמל, שנשכרה על־ידי זפות לטפל בעניינה של נאילה, מודיעה מייד לזכות מה מצבה של אש־תו.

1.3

נאילה איבראהים מובאת לפני שר פט בית-הדין הצבאי ברמאללה, כדי ל־רון בבקשה לשחררה בערבות. הבקשה אינה נענית, אולם השופט מורה להב־אח לבדיקה רפואית רחופה.

„בבית-המעצר נפגשנו לראשונה מ־או מעצרה,” אומר זפות. „היא היתה חיוורת, היו לה עיגולים שחורים מס־ביב לעיניים והיא רעדה מקור. היא אמרה שהיא מדממת ומבקשת טיפול רפואי.”

6.3

ג'מאל זפות מבקר את אשתו בבית־המעצר. היא נראית עייפה. אמרת כי עדיין לא נבדקה על-ידי רופא. „היא עדיין דיממה ודיברה רק על פחדיה.

נאילה וג'מאל

לנאילה כי כשתסיים את לימודיה ותשוב לביתה — ינשאו.

הם התחתנו בדצמבר 1986. ג'מאל הוא מובטל. נאילה עברה להתגורר בבית הוריו בעזה. ברמאללה עבדה במרכז הרמנאי. בעזה גם היא מובטלת. למרות זאת, הם החליטו להגדיל מייד את ה־מישפחה. „נאילה כבר בת 26. אני בן 30. לא כדאי לחכות עוד,” אומר ג'מאל. „ארבעה ימים לפני שנעצרה קיבלנו את תוצאות־הבדיקה. נאילה בהריון.”

נאילה איבראהים עזת-מאן אל-עאיש נולדה ברמאללה לפני 26 שנים. יש לה שבע אחיות וארבעה אחים. אחרי שסיימה את לימודיה התיכו־ניים, עבדה בבית-חרושת לתרופות ברמאללה. אביה עובד במישרד מקומי, המווסת את תנועת הסטודנטים מרמאללה לאוניברסיטות בחוץ-לא־רץ.

את נאילה. בתו. שלה בבולגריה. היא היתה בסו־פה שש שנים. למדה ביו־כימיה. סיימה את לימוד־דיה באוגוסט 1986 ושבה לרמאללה כשבידה תעו־דה של לבורנטית.

שנת 1984. סופיה היתה מלאה בסטודנטים ער־ביים. יותר גברים מנשים. אווירה עליונה. חסרת דאגות ומלאת-אידיאלים. גם כאן, בבולגריה הר־חוקה. היו עוסקים כולם בוויכוחים אינסופיים על הכובש הישראלי ועל הדרכים לסילוקו.

באקראי, במנישה חטופה. התודעה נאילה ל־מאל. הוא יליד עזה. למד רפואה. עזב. התחיל ל־מוד סוציולוגיה. בארץ היה עצור מיספר פעמים באשמת השתייכות לארגון עויין. השניים התאהבו. החליטו לקשור את חייהם זה בזה. יש בה עליונות תמידית. אבל לא קלות-ראש. היא לא ריקנית, יודעת לחשוב, אוהבת אנשים. אוהבת לשחק טניס ולרקוד ריקודים. אומר ג'מאל.

חלמנו על בית מלא ילדים ואיך שינו נעבוד. נפתח קריירה ונגדל מישפחה טובה. בבולגריה הרבינו בבלות בקולנוע. נאילה קראה הרבה רומאנים. שוחחנו על כל נושא שבעולם וגייבנו השקפת-חיים משלנו. משהו בין מיוחד למ־ערב. למשל, בנושא הילדים. אנחנו, הערבים, אוה־בים הרבה ילדים. בבולגריה ראינו שאפשר להיות יפה גם כשיש רק שניים.”

בשלהי 1985 חזר ג'מאל לעזה. לפניכן הבטיח

באי המישפט
הסתכלו בגיתית
יזראלוב. אבל
חוקרי המישטרה
חיפשו מיששו
בקרב הקהל

באולם, וביקשו לצאת. הגבר הגדה
יצא וגשאל זוזותיו. אחרי כמד דקות
חזר גם הוא לאולם. אחרי שזוהרה
שני המבקרים המזוהרים הללו עוררו
את ההשערה כי המישטרה של גיתית לר-
דאין לחפץ את שותפה של גיתית לר-
צה. כבר מתחילת ההקדירה שיערו ה-
חוקרים כי לגיתית היה שותף, שעזר
לה בשנות הקריטיות של הרצח, והסיע
את גיתית בחורה לתל-אביב. בתחילה
חשדה המישטרה כי גבר זה היה יוסף
(ג'י), מורה, מאהבה של גיתית — ג'
בר מזדקן, שפגש אותה בליל-הרצח ב-
מלון הילטון בתל-אביב.

ג'ז מולר נעצר ונחקר על־ידי ה־מישטרה, ואחר־כך שוחרר. עד היום ט־רס הוגש נגדו כתב־אישום, למרות ש־התבאר כי עזר לגיטית לזיוף את צו־ר אתו של בעלה המנוח. אבל מולר הכ־חיש בחוקר כי עזר לגיטית, או היה איתה במקום הרצח.

מולר הוא גבר בן 60, לא מהחברה הנוצצת, מקריין ולוכש ברשלנות. הג־

עוֹתֵק חִסְתוֹרִי

דולר אמריקאיים, ו-1300 מארקים
גרמניים. סכום זה שווה בערך ל-20°25'
אלף דולר.

אלא שגיתית טענה כי את הכסף עבור הדירה שנמכרה קיבלה בשטרות ירוקים, ובחפציה נמצאו רק 500 דולר בשטרות אמריקאיים.

הסניגור כבר רמז כי יתכן מאוד שברוך ממקום נחיתת־המטוס ועד ל־מישרם של השוטרים הצרפתים הציגה גיתית להעלים את השטרות היי־רוקים. לא ברור עדיין אם הסניגור יטען כי היה לה שותף בצרפת, שעזר לה להסתיר את הכסף, או שעשתה זאת ביצורה מתחכמת אחרת.

בהודאה אחת שמסרה גיתית ביש"ר אל. סיפרה כי הרביקה את שטרות הכסף האמריקאי לגבה, ולכן לא נמצאו בחיפוש שנערך על גופה.

גיתית נעצרה בפאריס מכיוון שרד-
כונה המזויף היה על שם גבר. הציר-
פתיים ויהו מייד את הזיוף, ולא היו
בטוחים אם היה אבר או אשה. היא אומ'
נם היתה לבושה שימלה ושיערה היה
ארוך ונשי, אלא שמייד התברר כי שר-
דערה אינו אלא פאה. בתחילה התלבטו
השוטרים למי לתת לערוך חיפוש על
גופה, לגבר או לאשה. לבסוף ביקשו
המשטרת סבין מזה לערוך חיפוש על
גופה של גיתית, כדי לברר שאינה נר-
שאת נשק. השוטרת הציעה מתחת ל-
פיאה הנכרית, העבירה את ידיה על גר-
פה של גיתית, ואז הרגישה בחפץ ה-
בולט ליד איבר-מינה. החפץ הובלט
היה רבון מזויף נוסף, דרכון זויני.

גיתית, על פיאתה ודרכוניה, הועב-
רה או לידיהם של שוטרים מיוחדים,
העוסקים בעבירות הנעברות כנמלה-
תעופה, והם שערכו את החיפוש בתי-
קה, רשמו את מימצאיהם וגבו ממנה
הודאה. שוטרים אלה גם התלוו אליה

באולם, אבל הוא אמר כי אינו יודע על כך דבר. האם מקווה המיטרה כי ה' שותף האלמוני יסמוך על האנונימיות של אולם-המישפט וינצל את ההודמ' נות כדי לראות את ג'יתית מקרוב ול- עקוב אחרי מישפטה?

כסף

על הגב

לא כמו במשפט חוזה יערי וא"כ בבה גרנות, לא פתח התובע את המישפט בנאום פתיחה, והשאיר את הקהל כערפל. העדים הראשונים היו שוטרים צרפתיים, שעשו פעולות טכניות של מעצר והיפוש, כאשר נעצרה גיטית בנמל-התעופה אורלי במארים, כבוקר שלאחר מותו של יוראלוב.

מאחר שלבית־המישפט לא היה כל רקע, ולא ניתן לו כל הסבר מה הנקודות החשובות בעדותם של השוטרים הללו, היתה חקירת־העדים רצופה תקלות ומריבות בין הסניגור, מאיר זיו, לבין השופטים.

גיתית אינה מכחישה כי באה לישי-
ראל ליום אחד, וחזרה באותו לילה ל-
פאריס, וכי השתמשה בדרכון מזויי.
היא רק טענה כי הסיבה לביקורה הי-
דוע בישראל היתה קבלת כסף מדי-
דים שמכרו עבורה דירה. לדבריה, לא
חר שנפרדה מבעלה באותו ערב, נסעה
לחברים שנגנו לה את הכסף, 20 אלף
דולארים ויוקום, ואחר כך נסעה לני-
מליהעופה וחזרה לישראל.

השוטרים הצרפתים נחקרו בעקשנות וביסודיות על־ידי הסניגור, כדי לגלות כמה כסף נמצא אצל גיתית כאשר נעצה בפאריס. ברוחות שרשמו השוטרים הם כתבו שהיה לה כסום של 140 אלף פרנקים צרפתיים, שהיה מורכב מ27 אלף שקלים ישראליים, 500

ברים שנחקרו עליידי המישטרה הש"ב, כאולם בית-המישפט, התאימו גם הם לתיאור זה. גם הם היו בגיל 60 בערך, מרושלים ומקריחים. נראה כי המישטרה כבורה שלגיתית יש השפעה על גברים מסוג זה, והיא יכולה לטובב אותם ככיב אצבעה.

העולם הזה שאל את התובע בתיק,
אברהם טל, את מי חיפשו השוטרים

יגיש אליו גבר גדל־מירות בבגדים אד-
רחיים, וביקש ממנו להזהרות. הולר ה'
נדהם שאל מדוע, אבל לא קיבל הסבר
אלא רק הורעה כי זוהי חקירה מיש-
רתית. ציץ־מישטרה שעמד בסביבה
יזהר את הולר, והחוקרים עזבו אותו
לנפש.

דקות ספורות אחר-כך ניגש גבר לבוש אורחית לאדם כבן 60, שישב

מי יקח חולד, כתיב־הדריו הנורע, ב־
על הקול העמוק, שהה דקות ספר־
רות באולם שבו מתנהל מישטסה של
גיחית ויראלוב, הנאשמת ברצח בעלה,
יוסף ויראלוב, על־ידי הטבעתו במכר־
ניתו באגם של פארק־הירקון.

המישפט התנהל לאיטו, וכתב־הרד" יו החליט לצאת את האולם ולרדת ל־ מיוזנו. אולם מייד עם צאתו מהאולם

תובע טל (מימין) והקהל באולם בית-המישפט
להזדהות, בבקשה!"

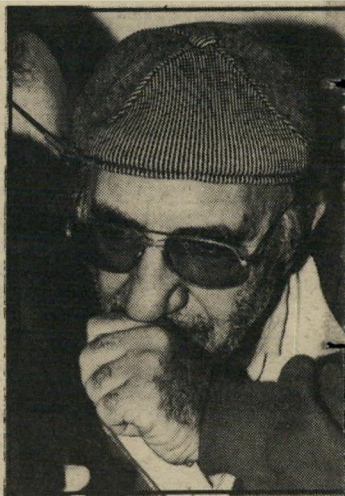
למחרת היום לחדרה במלון בפאריס ר ערכו חיפוש גם שם.

חרותה דחפה

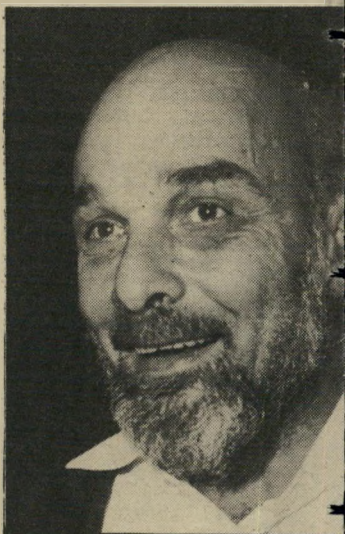

רגלל גירסתה של גיתית יש חשיבות מכרעת לשאלה אם אומי נם קיבלה דולארים בישראל תמורת מכירת דירתה בארץ. ללא הסבר זה, נותר רק המניע שמייחסת לה התביעה — רצח בעלה — יום לפני שעמד להיערך מישפטי הגרושין שלהם בארץ.

בעת מעצרה בפאריס נמצא בתיקה

ידיד מולר
בן 60 וקרח

כתב הולר
בן 60 וקרח

נאשמת יזראלוב ממתיקה סוד עם הסניגור זיו

פיאה נוכרית

הסניגור, הנאשמת והשוטרות במסדרון
צוואה בתיק

כי לא היה לי נעים. העיד הקצין הר צרפתי אנדרה לקונט, השוטרת שער כה עליה חיפוש אמרה לי שיש לה מחי לה בשיער, אז לא ביקשתי שתוריד את הפיאה. השוטרים הצרפתים גם התירו לה להחליף את בגדיה ואת פיאתה במלון. זה רק נימוס של לאשה להחליף את בגדיה, אחרי שלבשה אותם 48 שעות רצופות, העיד הקצין הצרפתי. קהל הצופים היה קטן מאוד, ולא מילא את אולם בית המישפט, שלפני חודשים אחדים, בעת מישפטה של חי ויהי יערי, היה מלא מפנה לפנה.

איש ומכונת, היה זה מיבצע קשה בי אמצע הלילה. נראה כי בגלל כל התמיהות הללו ממשכה המישפטה לחפש את השותף ללא ליאות, ובאופטימיות רבה. היא מי קווה שתצליח למצוא אותו ממש ליד רוכיה עדיים. גיתית, מאופרת ושלווה, עקבה בעני יין רב אחרי העדויות. שיערה היה מי שוך לאחר ותפוס במצבט צהוב. בבית המעצר לא מרשים לה להשתמש בפיי אות נוכריות. השוטרים הצרפתיים היו הרבה יותר אדיבים. לא שאלתי אותה על הפיאה,

תר מתייחסות לאותה שעה שבה נהרג הבעל, ועל שעה זו אין עדים. גיתית עצמה טוענת כי לא רצחה את בעלה ולא היתה איתו בפארק הדירקון, ואין אדם שראה אותה שם. נראה כי לכן כל כך משתדלים הר שוטרים לחפש את השותף הנעלם של גיתית. הם משערים כי הגבר נסע אחי ריה במכונית עד לפארק הדירקון, עזר לה לרחוף את המכונית, שבתוכה היה בעלה, למעמקי האגם. המישפטה עשתה נסיון, והקצינה חרותה הראל הצליחה כמו ריה העי רינות לרחוף את המכונית לאגם ולהטי ביעה. אלא שעדיין נשאלת השאלה כיצד הצליחה גיתית להסתלק מהמי קום אחרי הרצח. בלי חשיכה לה שם

של גיתית מיסמך מישפטי בעברית. היא אמרה לחוקרים כי זוהי צוואה, ודי יילת אל-על אישרה זאת. אלא שהי מיסמך נעלם, ולא ברור מה היה תוכנו. התביעה חושדת כי היתה זו הצוואה המזוייפת שערבה גיתית יחד עם ג' מולר אצל עורכת דין בישראל, ובה נכתב כי בעלה מוריש לה את כל רכר שו. לו היה נמצא מיסמך כזה, היה הרבר תומך בגירסתה של התביעה. אלא שהי תובע, טל, כבר הכריז בבית המישפט כי לא יציג את המיסקך הזה כראיה. התביעה זימנה לישראל גם שני שוטרים בריטים, שעצרו את גיתית רי חקרו אותה בלונדון. כל העדויות הללו חשובות מאוד לתביעה, אולם העדויות החשובות ביר

השוטרים הצרפתיים: פרנינק, מוזה ולקונט
דרכון בין הרגליים

(המשך מעמוד 37)

תי מקולו של הרופא שכדקני כי הוא כועס.

הרופא דיבר עימי אנגלית, וזימן אותי דחוף למחלת.

16.3

נאילה איברהים עוברת בדיקת-דם ואולטרה-סאונד (סורק על-קולי).

17.3

היא מבקשת את תוצאות הבדיקות. בקשתה אינה נענית.

19.3

המיטרה מתירה לר"ר אחמד מוה' טרי, מנהל בית-היולדות של רמאללה, לבדוק את נאילה. היא נלקחת לבית-החולים אוגוסטה ויקטוריה. שם נערכת לה ביופסיה של הרחם.

עצירה נאילה הרופא כעס

ר"ר מוהטרי מבקש להדגיש, כי 23 ימים אחרי ההפלה יקשה עליו לקבוע בוודאות אם אכן היתה נאילה בהריון, גם בעזרת בדיקת רקמות מן הרחם.

הר"ר מוהטרי אף משוחח עם ר"ר אשר פנוש, הרופא המחוזי של המישר. פנוש, כך טוען מוהטרי, הודה כי דגימת השתן שנלקחה מנאילה ב-27 כלל לא נשלחה לבדיקת מעבדה.

בזמן שנאילה נמצאת באוגוסטה ויקטוריה, נערכת בירושלים, בבית-הדל, אמריקן-קולוני, מסיבת-עיתונאים. ג'מאל זנות, לגנר וצמל חושפים את סיפורה של איברהים לכל מי שמרעונין לשמוע.

בתגובה אומר רובר מיטרת-ירושלם, לים, רפי לוי: "על-פי הבדיקות שנעשו, נראה שהגברת כלל לא היתה בהריון." הוא סירב להתייחס לשבועיים שחלפו בין ההוראה לקיים בדיקה רפואית לבין ביצועה.

20.3

ג'מאל ונאילה, עיפיים, כואבים את אובדן ההריון, שוב נפגשים בבית-המדרס, צר, ג'מאל: "נאילה אמרה לי: מה יהיה על העתיד שלנו? אולי אי-פעם לא יהיה לנו בית מלא ילדים. למרות זה, גם אם יתברר שאת לא יכולה ללדת ואני בגלל זה לא יכול להיות אבא, גם אז לא אעזוב אותך."

במדיונה

מים

הנחלים הולכים לים

כמות עצומה של גשם

ירדה השנה. חקלאי

יתבזבוז לריק, בגלל מחללים

למרות החורף הגשום מבקשים מן האזרח לחסוך במים. מי אחראי למחל?

הכינרת, אחרי שלוש שנים שחונות, שבסיומן היא נראתה כמו אמבטיה בלי פקק, עולה על גדותיה. על החרמון נעצמו יותר מ-12 מטרים של שלג. החרף הזה, גם בלי הערויות של ויקני צפת, הוא הגשום ביותר שנרשם אי-פעם בישראל.

השאלה היא: כמה שווים המים האלה? לאן הם הולכים? מה עושים בהם? ומדוע, למרות הכל, אומרים שאין עדיין די מים.

עשרה מיליארד. הכמות הממוצעת של המים, הניתנים על ארץ-ישראל, משני עברי קו פרשת-המים, היא קצת יותר מחמישה מיליארד מטרים מעוקבים בשנה. בשנים שחונות זה פי חות.

השנה זוכה ישראל בכמות כפולה: עשרה מיליארד מטרים מעוקבים של מים. זאת היא הכמות היגרת.

חלק גדול מהכמות הזאת — שני שלישים, בערך — מתאדה.

המאבק עם המים הוא באגירה מידית של כמות גדולה ככל האפשר. השנה יאגרו קצת יותר משלושה מיליארד מטרים מעוקבים — כמות-מים השווה חצי מיליארד דולר, ואשר היתה אמורה להספיק גם לכיסוי הצריכה הדי-שנתית השוטפת של המדינה, וגם לכיסוי הגירעון הרב-שנתי.

זה לא יספיק, כי אין בידי מפעילי משק-המים אמצעים טכנולוגיים, שיש אפשרו אגירה מהירה של כל המים, והחרדתם למאגרים מקורים, כדי למנוע את אידודם.

כמה מים. ישראל צורכת כל שנה כמות של כמעט שני מיליארדי מטרים מעוקבים של מים. מרביתם הם מייגש מים הנשאבים מהכינרת וממאגרי מים התהום.

רק 100 מיליון מטרים מעוקבים הם מייבוב מטוהרים.

מתוך הכינרת שואבים כל שנה 560 מיליון מטרים מעוקבים. מתוך שני הדי-אקוויפרים הגדולים (מינשאי מיהה-הום) — אקוויפר-ירקון-תנינים במורדות המערביים של הרי-שומרון, ואקוויפר-החוף, לאורך מישור החוף, ובערך של 25 מטרים, מתירה נציבות-המים שאיבה שנתי של 610 מיליון מטרים מעוקבים.

יתרת-המים של ישראל נשאבת מ-עשרות אקוויפרים קטנים, בכל רחבי המדינה. בשנים האחרונות, השחונות, המשיך כה ישראל לשאוב כמויות רגילות של מים, ומאגרי מיהה-הום סוכנו בצורה חמורה. חלק מהבארות הומלח, וביתר-אין יורעים עדיין את היקף הנזק הורדי שנגרם.

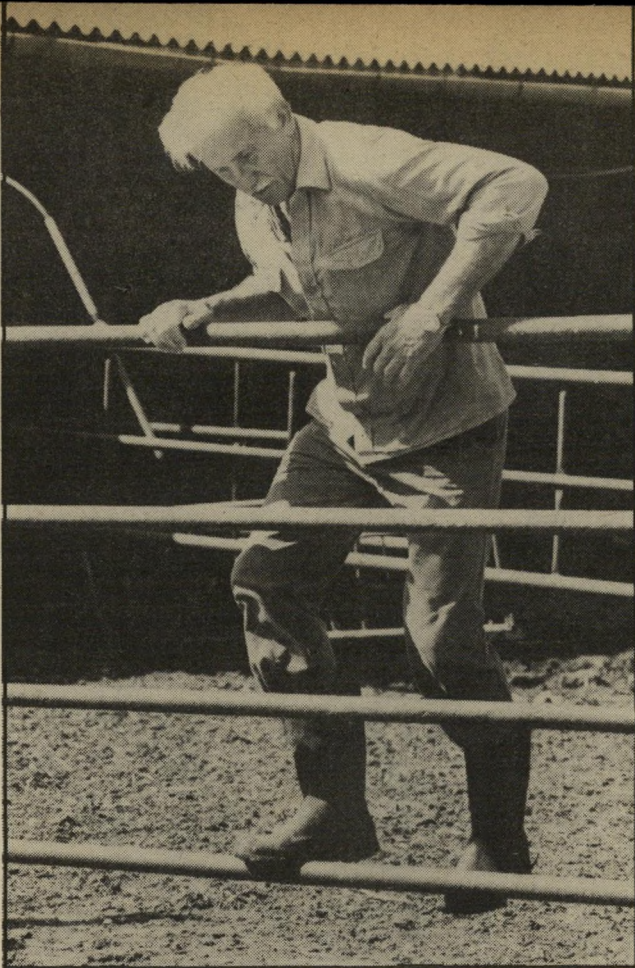
סריכל הגירעון במים הוא מיליארד ו-200 מיליון מטרים מעוקבים של מי-ים.

חשבון פשוט מורה שאם ישראל צריכת כל שנה שני מיליארד, והשנה ניי-תן לאגור יותר משלושה מיליארד, אפי-שר היה לגמור, במכה אחת, עם כל סרי-פורייהמים.

נציבות-המים, שהיתה אמורה לדאוג לכך, לא תעמוד במשימה. הסיבה, כרי-גיל, היא גם תקציבית, גם תכנונית, ובעיקר — ישראלית. "יהיה בסדר."

נציבות-המים מכוח חוק המים, שנח-קק בכנסת. הוא נותן בידי הגוף הזה, הכפוף לשר-החקלאות, את הזכות לה-לק שיוניות-קידוח, ואת השמירה הכרי-ללת על מקורות-המים בישראל.

נציבות-המים היא גם המקצה את הדי-מים למיגזרים השונים, והיא האמורה לדאוג לעתודות הנזולים במדינה.

שריחקלאות נחמקין מיליוני קוב לדגים שאינם

מות זהה, בדיוק, לכמות שצורך ענף חקלאי אחד בלבד. ענף שאף איננו מיי-צר אוכל. הענף הזה, הצורך בכל שנה כמות כפולה מהגירעון השנתי, הוא עי-נפיהכונתה.

לשם, אל השרות הלבנים, יזרמו את המים שהאורח יאגור במיטרה.

צה"ל

בג"ץ דחה מאסר

עשרות אנשי-מילואים רוצים

לפנות לבג"ץ, בעיקבות

עתירה על-סמך התיקון

לחוק הצבאי

הפרקליטות הצבאית נערכה במיש-נה מרץ לנוכח גל של פניות אנשי-מילואים לבית-הדין הגבוה לצדק. הגל-בא בעיקבות עתירתו של העיתונאי יג-אל לביב לבג"ץ, שבו ביקש לבטל את צוה-מילואים נגדו, לביב, שעתר באמי-צעות עורך-הדין-אברהם ברדוגו, טען כי צוה-מילואים שקיבל אינו חוקי.

מהרגע שקיבל לביב את צוה-הקריי-אה לשרות-מילואים, התחיל מסע-הערי-פתקות שכלל שלוש פניות לבית-הדי-מישפט העליון, מישפט צבאי שבו נדון ל-20 ימי מחבוש בפועל ועירעור שנר-חה. כרגע משרת לביב במילואים.

פתק מהרופא. בעתירה הראשר-נה הסתמך עורך-הדין ברדוגו על תיקון לחוק השיפוט הצבאי, האוסר לקרוא לשרות-מילואים פעיל, לתקופה הערי-לה על 21 יום, אדם שגילו מעל 39 שנים, והוא בדרגת רב"ט ומעלה. את

התיקון לחוק גילה חיים הנגבי, דובר הרשימה המתקדמת לשלום בכנסת. בית-המישפט העליון הוציא צו-ביניים המורה לצה"ל שלא לקרוא ללביב, ש-הוא בג' 49 שנים, למילואים לתקופה העולה על 21 יום.

ביחירתו של לביב סירבו להתייחס לצו. כשהתקשר ברדוגו למישרי-הפ-רקליטות הצבאית, נאמר לו שלביב צרי-ריך להתיישב לשרות-מילואים, וכי זה לא יעלה על 21 יום, אך סירבו לתקן את צוה-הקריאה.

בינתיים עיינו ברדוגו ולביב שוב בחוק הצבאי, וגילו סעיף האומר כי מי שמלאו לו 44 שנים לא ייקרא לשרות-מילואים אלא במסגרת הג"א. בתקנות שרה-בחון לסעיף יש-שימת מיקצרי-עות שהם יוצאים מן הכלל של החוק, אך מיקצועו הצבאי של לביב, שהוא

סייר, לא נכלל ברשימה זו. כך נולדה העתירה השניה לבג"ץ, שגם אותה הגיש ברדוגו. השופט משה בייסקי, שדן בבקשה, נתן צו-ביניים, ובו ביקש מצה"ל לבוא ולנמק מדוע לא יועבר לביב להג"א.

בינתיים איימה הפרקליטות הצב-אית על לביב שאם לא יתייבב מיד לשרות-מילואים, הוא יוכרז כנפקד. לי-ביב, שחלה ונפל למישכב, התייבב ברי-חידותי כשבירו פתק מרופא. המורה לו לשכב במיטה במשך שיבעה ימים. אח-רי תלאות רבות והמתנה ארוכה, הודיע לביב למפקדיו בכתב כי הוא חוזר לשר-כב בביתו.

אחרי שיבעה ימים התייבב שוב ברי-חידה, והוזמן למישפט צבאי בגלל נפי-קדות. הוא ביקש להישפט בפני בית-דין צבאי, אך בקשתו נדחתה. הוא נשי-פט ונדון ל-20 ימי מחבוש בפועל מ-א-א-ו-ה-רגע. לביב ביקש לערער ונשלח למפקד בכיר יותר. הוא עירער, אך עירעריו נדחה.

ממתינים לדין. כך נולדה העתירה השלישית לבג"ץ. הפעם היה השופט אהרון ברק, בצורה-ביניים ובצו-על-תנאי שנתן השופט הוא דחה את ביצוע גורדן-המאסר שהוטל על לביב עד לבירור העניין לפני בית-המישפט העליון, וביקש מצה"ל לנמק מדוע לא יישפט לביב בפני בית-דין צבאי.

צה"ל אמור למסור את נימוקיו ל-בית-המישפט בתוך 30 יום, החל ב-20 בחדוש.

צו זה ניתן ביום השישי בצהריים. פקיד בית-המישפט העליון מינה את לביב לשליח בית-המישפט, והטיל עי-ליו למסור את הצו למפקד הבסיס. ה-מפקד, אלוף-מישנה שמואל סופר, סי-רב לחתום על הצו. אחרי המתנה ארו-כה, חתם ראש-לישכתו במקומו. עתירות אלה, שהוגשו לבג"ץ, גרמו לעשרות אנשי-מילואים לפנות בבק-שות דומות לבית-המישפט. רבים מהם אף פנו למישרדו של עורך-הדין ברי-דוגו, בבקשה שייצגם.

ברדוקלל, כשמוגשות בקשות מ-סוג זה לבית-המישפט הגבוה לצדק,

פרקליט ברדוגו

מדוע אין מפרסמים?

ניתנים צו-ביניים במעמד צד אחד בלבד, כשהצד השני נרשם להביא את נימוקיו בתוך פרק-זמן מסוים. לאור מה שקרה עם לביב, ביקשה הפרק-ליטות הצבאית מבית-המישפט העליון להודיע לה בכל מיקרה של עתירה כזאת, ואז נשלח פרקליט צבאי מיוחד כדי לענות בו במקום.

בינתיים ממתינים הכל לדין שית-קיים בבית-המישפט, והחלטה שתה-וה תקדים לגבי שרות-מילואים. העיתונות היומית דיווחה על העי-תירה הראשונה, וכמה ימים אחרי-ה-פירסום הופיעה תגובתו של דובר-צי-ה"ל, שהודיע כי בינתיים אין כל שינוי במדיניות הקריאה לשרות-מילואים. ה-עתירות הבאות כבר לא רווחו ככלי-התיקשות, ורבים מחיילי-המילואים סבורים כי הרב-נמכח, כדי שיש לא לגרום לעתירות נוספות.

ה ימלתי עליך גם עונש של מאסר-על-תנאי, אמר השופט אליהו מצא

לנאשם. "אם תמשיך לחיות עם סועאר, והיא תעבור בזנות, תחזור לכלא. לכן עליך לבחור: או שהיא תפסיק לעבוד בזנות, או שתפטר ממנה". הנאשם קם ממקומו ואמר לשופט: "אני אוהב אותה! כאשר אשתחרר מהכלא, בעוד כמה ימים, סועאר תפסיק לעבוד בזנות, ואני אשא אותה לאשה".

בעדותה סיפרה סועאר את קורות חייה, שהביאו אותה למיקצוועה.

הנה הסיפור: אני יתומה מגיל 12. הוריי נשרפו לפני תשע שנים מת"נור, ונשארו רק אני ואחותי, עמירה. אחותי נשואה ומתגוררת בחיפה. אני הייתי בבית-יתומים בירושלים עד גיל 14. התחלתי לעבוד בזנות כבר מגיל 14, כאשר השתחררתי מהמוסד.

עברתי בזנות כפתח-חיות. היה לי חבר מטייבה, וגרנו בשפת-הים. כש עברתי כפתח-חיות, זה היה באזור התעשייה בקריית-אריה. אני הייתי באה לעבודה משעות-הצהריים, הייתי עובדת משעה 1 עד 4. באותו זמן עברו לא רחוק ממני עוד שתי בחורות, שאני לא מכירה בשמות. אחת שמנה בגובה בינוני, והשנייה רזה וגבוהה. אחרי ש הייתי עושה שם כמה קליינטים, הייתי הולכת לנוח במלון נווה-ים. שם הייתי גרה, ואחרי זה, בערך בשעה 7, הייתי הולכת שוב לעבודה בתל-כרור.

במונית לשפת-הים

י יכרתי את החבר שלי מטייבה במרכז נתניה, והיינו גרים יחד במלון נווה-ים. גרנו בחדר מס' 32 בשישה חודשים. עד שיום אחד הפקיד במלון, ג'מיל, ראה כמה שאני סובלת מהחבר שלי, וברחתי ביחד לטבריה. שם גרתי עם ג'מיל יומיים, ואני עברתי בזנות.

אחרי זה עברתי לגור בירושלים. גרתי שנתיים בעיר העתיקה. לא עיברתי אז בזנות. עברתי בכל מיני

גולדה, מכל קליינט שהיה מ קיים איתי מגע מיני. כל יום בתל-כרור הייתי עושה איזה עשר קליינטים במכונית שלהם. את כל הכסף הזה ביובננו. את הרוב ביובו החבר שלי על האוטו שקניתי לו, וגם על המלון שגרנו בו ביחד. הוא לא היה עובר, וחי רק ממני.

מפני שמשעמם לו

כ אשר חזרתי לתל-אביב, לפני חצי שנה, הייתי לבד, ולא היה לי איפה לישון. בכל פעם הייתי ישנה במקום אחר.

באותו יום עברתי בשכונת-התיקוה וראיתי בחור אחד מדבר עם ילדים. שאלתי אותו איפה גר דרדס, שאצלו ישנתי פעם, ולא זכרתי את הרחוב ואיך מגיעים אליו.

הבחור, דרדס, שאל אותי למה לי ללכת לדרדס. הוא סיפר לי שיש לו בית יפה, והוא גר לבד בשכונת-התיקוה, והוא הזמין אותי לישון אצלו. הוא דיבר איתי יפה. אז הסכמתי.

הוא לקח אותי לבית, ושם אני סיפרתי לו שהייתי עובדת בזנות מפני שלא היה לי מה לאכול. ולמרות זה הוא הסכים לקבל אותי לגור אצלו. דרדס לא עבר באותו זמן, ואז אמר לי ללכת לעבוד בזנות, כדי שיהיה לנו אוכל.

בתחלה עברתי לא רחוק מהבית שלי, בערך ליד בית-הספר שנמצא על הכביש החדש לירושלים. איפה שה גשר. הייתי נכנסת עם קליינט ליד

ליד בית-הספר. ר אחרי זה במקום שתפסו אותי ה שוטרים יחד עם דרדס.

הייתי עובדת בצהריים משעה 12 עד 5. בתחלה הייתי הולכת לבד לעבוד, ואחרי זה לפעמים דרדס היה בא איתי במכונית לאיפה שהייתי עובדת. הוא היה עומד בצד, לא רחוק ממני, כך שיוכל לראות אותי עובדת, מפני שמשעמם לו.

אחרי שהייתי גומרת לעבוד, והייתי עושה איזה שיבעה קליינטים, ומכל אחד הייתי לוקחת 40 שקל, דרדס ואני היינו הולכים לכביש הראשי, ומשם לוקחים מונית לבית שלו.

מפני שהוא לא עבר, הוא היה תמיד לוקח ממני את הכסף שאני מרוויחה מהזנות. הוא היה לוקח מהכסף בשביל לקנות אוכל מהשוק, ובשביל לשלם מים וחשמל. היה נשאר לי כסף לבזבזים אחרים, אבל לא הרבה.

פעם אחת, אני זוכרת, לקח אותי דרדס להורים שלו, בבית שלהם. כדי שהם יכירו אותי. הם ראו שאני ערכיה, ודיברו איתו למה שהוא חי עם ערכיה,

זנות היינו מכד ביום על כל מיני דברים. על אוכל, על הבית של דרדס, וגם כרי שד ויר ילמד נהיגה. היינו יחד כמו בעל ואשה, והוא תמיד ידע שאני עובדת בזנות.

המישפחה שלו לא ידעה. ופעם אחת אפילו בא אליי אח שלו, אלי. הוא חשב שאני יושבת כל היום בבית ולא עובדת, והוא אמר לי שיש עבודה בתפירת חולצות, וכדאי לי ללכת לעבוד שם. הוא אפילו נתן לי את מיספר-הטלפון שם. אני סיפרתי את זה לדרדס, והוא אמר לי לא ללכת לעבודה

בגיל 12 נשרפו עני הוריה של סועאר. בגיל 14 ירדה לזנות. היו לה סרסורים ערביים ויהודיים. הוידוי שלה הוא מיסמך חברתי

ג'וקים. אבל האמת היא כמו שאני סיפרתי לכם. הוא חבר שלי. כל אחת שעובדת, אם יש לה חבר או זה בטח הסרסור שלה, והיא לא תגיד את זה, כי אז המישרה תעשה לו תיק.

עד כאן סיפורה של סועאר. על פי עדותה זו נפתח אומנם תיק פלילי לדרדס, והוגש נגדו כתב-אישום. הוא נאשם בחיים על רוחיה של פרוצה.

בבית-המשפט הודה דרדס, ככל, וסניגורו, עורך-הדין אהרון שלנגר, סיפר כי בעצם מדובר כאן בסיפור אהבה בין בחור יהודי וצעירה ערכיה, המתכוונים להתחתן. דרדס לא הוריד את סועאר לזנות, הוא הכיר אותה כאשר היתה כבר זונה ותיקה, והוא חי על רוחיה מכיוון שאין לו מיקצווע ועבודה. אבל דרדס מתכוון להתחתן עם סועאר ברגע שתיכנס להריון.

סועאר ברגע שתיכנס להריון. סועאר היא העובדה שהציג אותה לפני הוריו ומישפחתו. השופט אליהו מצא קיבל את טיעוניו של הסניגור, ולא החמיר בעונשו של דרדס. הוא דן אותו לשישה חודשי-מאסר בפועל, ושנה מאסר על-תנאי. העונש המותנה היה כדי לרזות את דרדס ככוונתו להתחתן עם סועאר מייד כאשר ייצא מהכלא. ולא יתן לה עוד להמשיך במיקצוועה העתיקה.

הזאת, ושאני אמשך לעבוד בזנות, כי בחולצות לא מרוויחים טוב, מרוויחים חמש מיליון בחודש (500 שקל חודש), ובזנות מרוויחים חמש מיליון לירות כיום-עבודה.

אני ניסיתי לשכנע אותו שאפסיק לעבוד בזנות, אבל הוא אמר לי שאני אפסיק לעבוד כשאני אכנס להריון. מפני שאני אוהבת אותו, המשכתי לעבוד בזנות, וגם מפני שהוא לא עבר, ואם אני לא הייתי עובדת, לא היה לנו כסף לחיות.

היום, כאשר עברתי בזנות ליד מלון מנדרין, גם דרדס בא איתי כי היה לו משעמם. וגם היה פוחד שאברח לו והיה מקנא לי. ובגלל זה בדרך כלל היה בא איתי לעבודה שלי.

עמדתי שם איזה 20 רגע, עוד לא הספקתי לעשות אפילו קליינט אחד, פיתאום באו שוטרים במכונית לבנה ותפסו אותי וגם אותי. על הגוף שלי מצאו דולארים וכסף ישראלי. את הכסף הזה אני נתתי לו אתמול, וזה כסף שהרווחתי מזנות. הוא לקח את הכסף הזה ממני כדי לשמור אותו עד שנבזבז. השוטרים עשו חיפוש בתיק שלי ומצאו נייר-טואלט, שאני מנגבת בו אחרי שהקליינט גומר, מצאו גם קופסה של קנדרונים, שאני נותנת לקליינטים להשתמש, כי אני פוחדת ממחלות.

כשהשוטר קרא לדרדס, הוא שיקר לו ואמר שהוא לא חבר שלי. אולי הוא התבייש שיגידו שהוא סרסור. אצלו בערבית אומרים שסרסורים זה כמו

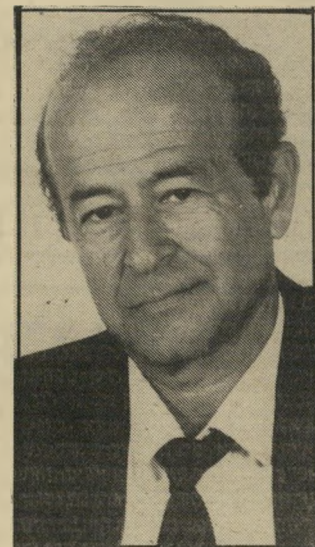
ולא יהודיה. והוא אמר להם שהוא אוהב אותי ולא איכפת לו שאני ערכיה. הוא לא אמר להורים שלו שאני עובדת בזנות, והם לא יודעים.

דרדס לא ניסה אף פעם להגיד לי להפסיק לעבוד בזנות, ולא היה איכפת לו שאני עובדת. שאלתי אותו מתי אפסיק לעבוד בזנות, והוא אמר לי שכאשר אהיה בהריון. הוא רצה שאהיה בהריון, כי רצה להתחתן איתי כדי שלא אברח ממנו. הוא אמר לי שאני ואבוי אס אני אברח ממנו, ובשביל זה הוא רוצה ממני ילד ולהתחתן איתי.

אחרי שהייתי גומרת לעבוד בתל-כרור, הייתי נחה בבית, וחוזרת לעבוד בזנות ברחוב ארלוזורוב בתל-אביב. הייתי עובדת שם משעה 7 בערב עד 10 בלילה. עברו שם הרבה בחורות באותו הזמן שעבדתי. אני רבתי איתן שמה, כי הן לא רוצות שאני אעבוד שם, כי אין להן עבודה והן לא יודעות להתנהג עם הקליינטים.

הוא היה מקנא לי

ד ויד היה בא איתי לרחוב ארליר וזרוב רק איזה שלוש פעמים. הוא היה מחכה לי ברחוב אבן-גבירול. הוא היה יושב במסעדה שאני לא זוכרת את השם שלה, ומחכה לי. הייתי עושה בארלוזורוב איזה 12 קליינטים, ולר קחת 40 שקל מכל אחד. זה היה המחיר. את כל הכסף שהייתי מרוויחה מ

פרקליט שלנגר

חמש מיליון ביום-עבודה!

צילום: דניאל

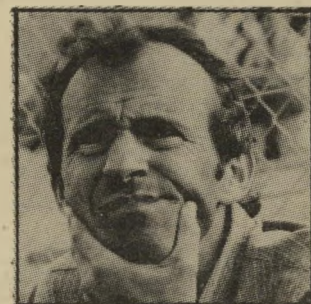
אחוות מאמנים

כות עד סוף העונה. ההרחה במחזור ה-21 היתה מיותרת. נשאר בסך הכל עוד תישעה מחזורים, עוד חודשיים של פעילות. ראשי הפועל יכלו להמיר תין.

מדובר במאמן שרק לפני כמה חודשים הביא את הקבוצה לאליפות. מדובר במאמן שנתן לאגודת הפועל המון. נראה לי שזה היה יותר מסתם פייטורים. היו אנשים בהפועל שחיכו לשינוי.

ווייצר בפניה. וכשפוגעים בשווייצר, זה מראה לנו, המאמנים הצעירים יותר, שאין עוד חסינות בפני שום דבר.

שלמה שרף, מאמן מכבי חיפה: לא ככה אני ציפיתי ששווייצר יגמור את הקריירה שלו בהפועל תל אביב. רוביד הוא רמות בכדורגל הישראלי. זה עגום ועצוב שרוקא מקבר צתהאם, שבה הגיע לשיא ההצלחות, הוא צריך להיפרד בצורה כזו. הכדורגל הוא אכזר. בשנים האחרונות היינו יריבים ספורטיביים, ואני מרגיש הרבה צער עבורו. בהפועל יכלו

מאמן שפיגלר יחס של כבוד

השבוע הודיעו ראשי קבוצת הכדורגל של הפועל תל-אביב על ההדחה הלאומית.

דוביד שווייצר התבקש לסיים את תפקידו בקבוצת-האם שלו.

שווייצר, מאמן ותיק בן 62, רתן, צעקן, אוהב לנבל את פיו.

מאמן שנדר מישגה וטעות

מאמן בבר אין חסינות

לעיתים גם להחמיא - הוא ללא ספק מרימאמן של הכדורגל הישראלי.

הנה תגובות ממאמנים שונים על ההדחה הלאומית: ניסים בבר, מאמן הפועל כפר-סבא: לדעתי, אפשר היה לחד

רונית אנטר

חור ברשת

הכרטיסים אזלו

ב-2 באפריל תגיע מכבי תל-אביב ללואן שבשווייץ. באולם, המכיל 10 אלפים מקומות, ימצאו עצמם רק 2500 ישראלים מאושרים.

יתר הכרטיסים אזלו. כשנבחרות מגיעות לשלב הגמר בגביע-אירופה, קיים הסכם עם התאחדות הכדורסל האירופית, כי לכל קבוצה מקציבים 25 אחוז מן המקומות שבאולם. מכבי תל-אביב, בעזרת חברת-נסיעות תל-אביבית, רכשו 2500 כרטיסים, ואלה נמכרו תוך שלושה ימים לכל המשוגעים לכדורסל הישראלי.

2500 הכרטיסים הנוספים נמסרו לקבוצה האוסטרית, ועוד 5000 כרטיסים הוצאו למכירה בשוק החופשי. וכאן קרתה תקלה לא נעימה. הרבה איטלקים, שידעו כבר מזמן שהתבחרת שלהם תשחק בגמר, עברו את הגבול, הגיעו לשווייץ השכנה, הצטיידו בכרטיסים, וכך אולו להם חמשת אלפים כרטיסים תוך ימים מעטים. כשיתרון הקירבה לשווייץ הוא לטובת האיטלקים, כך, באולם הגדול בלואן, יהיו הרבה יותר איטלקים מאשר ישראלים, שיעזרו לקבוצתם לחוש תחושת-בית חמימה וקולנית. תמורת 450 דולר ייצאו מן הארץ חבורות גדולות, לבילוי של יומיים ללואן. הם יגיעו לשם ממטולה שבצפון ועד אילת שבדרום.

בנייהודה צוהלים לאחר סיום מישחקם עם מכבי יפו, הם שמעו ברדיו, בתוכנית שירים ווערים. כי בית-ר נתניה גברה על בית-ר ירושלים 2:1. השימחה במחנה הזהובים היתה גדולה. הם היו בטוחים שהפער הצטמצם ל-4 נקודות, והם שוב בצמרת לתואר האליפות. כעבור כמה דקות התבררה האמת. התוצאה היתה הפוכה, ובית-ר ממשיכה להוביל ביתרון של 7 נקודות.

שטיח אדום עד חיפה

דרור קשטן, מאמן בית-ר ירושלים, ושלמה שרף, מאמן מכבי חיפה, היו במשך שנים חברים טובים. השניים

מאמן שרף החברים הסתכסכו

גרים באותה העיר, כפר-סבא, וירועים כמי שיוצאים לבלות בצוותא עם מישפחותיהם וילדיהם.

ה-74 חדר הכדור לרשת היפואית, ומכבי יפו ירדה עוד קצת מתחת לקו האדום. בנייהודה הגבירה את סיכוייה לסיים את הליגה כששערה נקי מגולים.

הנסיין של מכבי יפו לבלום את חלוצה של בנייהודה לא הועיל. בדקה

ספורט אלגאנט

הירוקים קיבלו בירושלים מישל לוחמנות כפול (מעריב). החלטנו ללקט מדי שבוע את הכותבות היחידות ציבוריות וציוריות. להלן הלקט של השבוע: "לוד - העב"מים מחיפה באו להם בזמן" (חדשות). "נצחון דריאקטיבי (ידיעות אחרונות).

"בית-ר נתניה - מוות קליני" (מעריב). "המושבה הבולגרית טומנת מל-כורת לזהובים מהשכונה" (דבר). "שירי: אני הולך להתקווה לאכול את התרגול" (חדשות). "מכבי: יוסי, ילד שלי מוצלח" (ידיעות אחרונות). "הרניקי: מיבצע אנטבה של הטניס" (מעריב). "ועכשיו - הבהלה לזהב" (ידיעות אחרונות).

רוצה
עכשיו
אדום
זהב

השילוח

המיטרה

מחפשת

באולם

המישפט את

השותף המיסתורי

של גיטית